

CĂLĂUZA
BIBLIOTECA CARULUI

12
1964

CĂLĂUZA BIBLIOTECARULUI

PUBLICAȚIE A COMITETULUI DE STAT PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ

Pag.

★	<i>Cit mai aproape de cerințele vieții. Planificarea activității bibliotecilor în perioada de iarnă</i>	705
S	Arh. Nicolae GABRIELLI, Nicolae RAUȘ : <i>Grafica publicitară în biblioteci</i>	713
U	Ion POTOPIN : <i>Să ne alegem o temă</i>	723
M	Mihai GAFIȚA : <i>Coordonate ale personalității lui Creangă</i>	729
A	G. STREMPER : <i>Manuscrisele lui Ion Creangă</i>	731
R	AL. ȘIPERCO : <i>20 de ani de existență a Editurii politice</i>	735

BIBLIOTECONOMIE, BIBLIOGRAFIE, DOCUMENTARE

★	Ion CIOTLOȘ : <i>Dezvoltarea rețelei și activității bibliotecilor din satele regiunii București (II)</i>	736
	Virgil CÂNDEA : <i>Contribuția românească la documentarea studiilor sud-est europene (II)</i>	739
	V. CURTICĂPEANU : <i>Bădea Cîrțan, răspîditor de cărți și cultură românească (II)</i>	742

SEFATURI PRACTICE

	Coșca CREȚU : <i>Confecționarea scoarțelor de protecție pentru broșuri</i>	746
--	--	-----

ACTUALITATEA ÎN BIBLIOTECI

	BARTHA Zoltan : <i>Organizarea seminariilor raionale</i>	748
	Gh. POPESCU : <i>Curs de perfecționare profesională</i>	750
	N. LIU : <i>Sesiune jubiliară. Biblioteca centrală universitară „Mihail Eminescu” din Iași</i>	752
	Ing. D. BODNĂRESCU, Andu PETCU : <i>La schela Boldești</i>	755
	<i>Ne scriu corespondenții</i>	756

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

	Getta-Elena RALLY : <i>Gabriel Naudé, un înaintaș al biblioteconomiei moderne</i>	758
	Dan SIMONESCU : <i>Curs superior de cultură grafică în Italia</i>	761
	★	
	Recenzii	763

ANUL XVII
nr. 12

DECEMBRIE
1964

41 000

● REDACȚIA Str. BIS. AMZEI 5-7 — Buc

CÎT MAI APROAPE DE CERINȚELE VIEȚII

Planificarea activității, jalonarea acesteia în funcție de principalele probleme ce stau în fața propagandei cărții, este un moment cheie, de care depinde de fapt calitatea întregii munci a bibliotecilor. În biblioteci se lucrează acum la elaborarea planurilor de muncă privind activitatea ce se va desfășura în anul 1965. Paralel cu aceasta, au fost revăzute și completate sarcinile cu privire la perioada de iarnă, pe baza planurilor anuale. Comitetele de cultură și artă, bibliotecile regionale și raionale, au dat indicații cu privire la întocmirea acestor planuri, la conținutul lor, pornind de la necesitatea ca acestea să fie într-adevăr instrumente de îndrumare, de organizare și control al activității.

De un ajutor deosebit în orientarea activității bibliotecilor sînt Instrucțiunile nr. 40726 din 4.XI.1964, ale Comitetului de stat pentru cultură și artă, cu privire la activitatea cultural-educativă de masă la sate în lunile de iarnă. Aceste indicații sînt cunoscute de bibliotecari și constituie criteriile de bază în stabilirea sarcinilor activității cu cartea în perioada actuală. Pentru bibliotecari prezintă interes studiarea întregului material, deoarece recomandările cu privire la ansamblul activității culturale se referă și la biblioteci. Activitatea culturală la sate este rezultatul colaborării dintre căminul cultural, bibliotecă și ceilalți factori chemați să contribuie la realizarea sarcinilor formării conștiinței socialiste a țărănimii noastre colectiviste.

În ultimul timp, la redacție au sosit numeroase planuri de muncă-extrase privind perioada de iarnă, printre care planul de muncă al bibliotecii raionale Vaslui, al bibliotecilor comunale Dragalina-Iași, Balotești și Ciolănești-București, Vinători și Rîpile-Bacău etc. Comună acestor planuri este preocuparea bibliotecarilor pentru a cuprinde, în măsuri concrete și bine gîndite, o activitate bogată, pe întinderea a 6 luni de zile. Felul în care au fost întocmite demonstrează clar faptul că bibliotecarii sînt la curent cu sarcinile actuale ale muncii politice de masă, cunosc problemele principale care stau în perioada aceasta, în fața colectivităților. Obiectivele propuse sînt, în general, bine alese, concordă cu obiectivele generale ale muncii politice de masă și totodată, vădesc preocuparea pentru ca acestea să reprezinte sarcinile concrete ce revin unei biblioteci sau alteia, după condițiile în care își desfășoară activitatea.

Totuși, în aceste planuri de muncă se mai întîlnesc formulări stereotipe, se propun măsuri cu caracter general care s-ar potrivi în egală măsură oricărei biblioteci din țară. Principalele carențe ale acestor planuri de activitate, constau în faptul că uneori, probleme juste, obiective valabile și de stringență actualitate, sînt tratate la general, nediferențiat. Nu întotdeauna temele acțiunilor de masă sînt potrivit alese, uneori sînt neinteresante, formulate șablon. Unele titluri de acțiuni de masă se repetă de la an la an și de la bibliotecă la bibliotecă, fiind transcrise automat dintr-un plan de muncă într-altul.

O cauză care îngustează mult munca bibliotecilor, este optica greșită a unor bibliotecari asupra acțiunilor de masă, considerîndu-le ca singurul mijloc pentru atragerea cititorilor și orientarea lecturii acestora, pentru evidențierea conținutului întregii activități cu cartea. De aceea, în unele planuri de muncă, o serie de obiective importante sînt tratate la suprafață, bibliotecarii considerînd că simpla enumerare a citorva titluri de manifestări este suficientă pentru rezolvarea problemei respective. Unele planuri de muncă se caracterizează printr-o sărăcie de forme și metode de activitate cu cititorii.

Muncii de bibliotecă îi sînt străine șabloanele, birocratismul și comoditatea. Ea cere pregătire serioasă, pasiune și fantezie. Planul de muncă, de la care pornește această activitate, trebuie întocmit astfel, încît să corespundă acestor exigențe, să determine un nivel ridicat întregii activități bibliotecare.

Cîteva probleme de metodologie

Decurgînd din sarcinile actuale ce stau în fața muncii cultural-educative de masă, obiectivele planului de muncă al bibliotecii sînt totodată expresia problemelor concrete ale activității cu cartea din localitatea respectivă. Numai în felul acesta planul de muncă poate constitui un fir diriguitor al activității bibliotecii și poate determina eficiența acestei activități.

O condiție esențială pentru buna planificare este ca bibliotecarul să cunoască obiectivele generale ale muncii cu cartea valabile pentru bibliotecile de pe întreg cuprinsul țării. Dar fiecare bibliotecă trebuie să adapteze aceste obiective, în funcție de condițiile specifice în care-și desfășoară activitatea (de exemplu, sarcina generală a sprijinirii activității productive a gospodăriilor agricole colective, se tratează, în fiecare comună, în mod diferit, în funcție de condițiile locale existente). Obiectivele planului anual, care constituie liniile directoare ale activității pe anul întreg nu trebuie repetate șablon în fiecare plan de muncă (trimestrial, lunar) și totodată, nu pot și nu trebuie să fie identice în toate bibliotecile. Este, de exemplu, cazul bibliotecilor comunale Dragalina-Iași și Rîpăle-Bacău, ale căror planuri de activitate comunicate redacției, conțin formulări similare la capitolul introductiv. Aceasta se datorează faptului că bibliotecarii au preluat mecanic, fără discernămint, sarcinile generale ale bibliotecilor, fără să se preocupe de adaptarea lor la condițiile comunei respective.

Planificarea activității unei bibliotecii pentru un an de zile sau pentru o perioadă mai scurtă, presupune cunoașterea aprofundată a situației bibliotecii, a preocupărilor cititorilor și a cerințelor acestora. A studia situația bibliotecii și posibilitățile reale ale acesteia de ridicare a nivelului activității, înseamnă a studia în primul rînd condițiile economice ale localității în care își desfășoară activitatea biblioteca. Din planurile de muncă primite la redacție, rezultă că bibliotecarii cunosc îndeaproape aceste probleme, sînt la curent cu preocupările de producție ale gospodăriilor colective din comunele respective, cunosc specificul agricol al raionului. Aceasta dă posibilitate bibliotecarului să-și propună o serie de măsuri care să-i ajute pe colectivități în îndeplinirea sarcinilor lor de producție.

O parte componentă a condițiilor concrete în care activează biblioteca o constituie diferitele probleme legate de munca cu cititorii și propaganda cărții. Pentru a avea o imagine clară asupra situației, bibliotecarul trebuie să cunoască gradul de pătrundere a cărții în diferite familii, componența cititorilor în raport cu structura populației, situația celorlalte biblioteci din raza comunei și posibilitățile lor de atragere a populației la lectură. El trebuie să știe cîți dintre tinerii și vîrstnicii din comună sînt înscrși la bibliotecă, cîte femei și cîți bărbați sînt cititori ai bibliotecii, cîți din numărul total al colectivităților, brigadierilor, au fișă de cititor, sau cîți dintre elevii școlii din localitate împrumută cărți de la biblioteca comunală. În atenția bibliotecarului este și problema structurii fondului de cărți al bibliotecii și aceea a circulației diferitelor grupe de literatură.

Posedînd aceste date, analizîndu-le și stabilind corelații între ele, bibliotecarul are o viziune clară asupra posibilităților reale de care dispune biblioteca și își poate stabili sarcini de plan corespunzătoare, realizabile, mobilizatoare. A intrat în practica multor bibliotecari ca, înaintea întocmirii planului de activitate, să se consulte cu diferiți factori din comună în vederea cunoașterii sarcinilor politice și economice ce stau în fața oamenilor muncii din localitatea respectivă. Lucreția Simionescu, bibliotecară la Balotești, a purtat în toamna acestui an, discuții temeinice cu membrii comitetului de partid și ai comitetului U.T.M. comunal, ai comitetului executiv al sfatului popular și cu membrii consiliului de conducere al gospodăriei colective, cu cadrele didactice și comisia de femei.

Deosebit de utile bibliotecarilor în întocmirea planului de muncă, sînt consfătuirile cu cititorii în legătură cu diferite probleme ale activității bibliotecii. Unele biblioteci, printre care cele din Balotești și Vinători își propun organizarea unor asemenea consfătuiri, în luna ianuarie a anului 1965. Propunerile și sugestiile cititorilor în legătură cu o serie de probleme ce ar trebui urmărite în activitatea bibliotecii, ca și observațiile și aprecierile acestora asupra felului în care se realizează activitatea cu cartea în comună, pot constitui un serios sprijin pentru bibliotecar în vederea unei mai bune jalonări a muncii într-o anumită etapă.

Planul de muncă să fie rodul colaborării membrilor colectivului obștesc al bibliotecii, care să participe direct la elaborarea lui și totodată să primească diferite sarcini, alături de bibliotecar, în îndeplinirea obiectivelor stabilite.

Planul de muncă poate constitui un stimulent pentru ridicarea nivelului activității dacă va exprima posibilitățile reale pe care le are biblioteca. Cifrele ce se stabilesc să fie realizabile, să fie un rezultat firesc al activității anterioare a bibliotecii. Este dăunătoare tendința de a umfla în mod artificial cifrele de la an la an, numai din dorința de a raporta, cu orice preț, indici superiori anilor precedenți. Nu poate fi tolerată însă nici atitudinea lipsită de răspundere, de stabilire a unor planuri „comode” sub posibilitățile reale de care dispun bibliotecile. Planul de muncă de maximă însemnătate pentru desfășurarea activității bibliotecii și trebuie să exprime răspunderea cultural-politică a celui care-l întocmește. În stabilirea cifrelor de plan, bibliotecarul pornește de la o justă analiză a rezervelor bibliotecii și de la cunoașterea posibilităților de creștere a diferiților indici de activitate.

★

În asigurarea unei juste planificări a activității bibliotecilor, un rol deosebit de important revine comitetelor de cultură și artă, bibliotecilor regionale și raionale. Încă din lunile octombrie-noiembrie, comitetele de cultură și artă din toate regiunile țării au dat instrucțiuni bibliotecarilor cu privire la întocmirea planurilor de muncă, la problematica acestora, insistând asupra activității specifice perioadei de iarnă. O serie de biblioteci regionale printre care cele din Iași, regiunea București, Orașul București, Oradea, Bacău, Banat etc., au venit în mod concret în sprijinul bibliotecarilor, ajutându-i la întocmirea planului de muncă. Bibliotecile regionale și raionale nu trebuie să-și limiteze ajutorul la acele scrisori metodice-șablon cu privire la planificarea muncii în perioada de iarnă, ale căror formulări stereotipe se repetă aproape identic de la an la an. Bibliotecarii au nevoie de sfaturi concrete și eficiente și acestea se pot realiza printr-o muncă de îndrumare bine gândită cu privire la conceperea planului de muncă, prin organizarea de instructaje și, mai ales, prin ajutorul direct acordat bibliotecarilor, la locul lor de muncă. Folositoare ar fi, de pildă, discutarea concretă a planului de activitate al unei biblioteci și felul în care acest plan a fost îndeplinit. Această discuție se poate organiza în cadrul unui seminar sau al unui schimb de experiență.

Ce planificăm în lunile de iarnă

Pentru perioada de iarnă, cuprinsă între lunile octombrie-martie, indicii de bază ai planificării îi constituie, în primul rînd, rezultatele obținute la sfîrșitul primelor trei trimestre ale anului. Totodată, trebuie să se țină seama de faptul că iarna oferă condiții optime pentru desfășurarea muncii cu cartea.

O primă problemă ce se cere inclusă în planul de muncă este aceea a lărgirii sferei de cuprindere a populației, pe baza posibilităților reale ale bibliotecii. Astfel, în multe biblioteci, pentru a se stabili cifre reale de plan, se pornește de la creșterea gradului de atragere a populației la lectură, a metodelor folosite anterior în vederea atragerii cititorilor și eficienței acestor metode. Bibliotecarii cunosc deci, în urma unor sondaje efectuate, cîți cititori s-au înscris la bibliotecă din proprie inițiativă, cîți au făcut aceasta, după ce au văzut afișele bibliotecii, vitrinele de cărți, sau după ce au participat la o acțiune de masă, ori în urma primirii unei invitații din partea bibliotecii etc. Avînd aceste date, bibliotecarii pot stabili cu mai mult temei cifra de plan la cititori, prevăzîndu-și folosirea pe scară largă a acelor mijloace de atragere care s-au dovedit mai eficiente sau care n-au fost suficient utilizate.

O problemă pe care bibliotecarul n-o poate neglija este aceea a permanențării cititorilor. Bibliotecarul trebuie să-și propună, în primul rînd, menținerea cititorilor existenți, reducerea fluctuațiilor și abia după aceea, atragerea de cititori noi. O cifră mare de cititori nepermanenți, trebuie să fie un semnal de alarmă pentru bibliotecar: înseamnă că în activitatea bibliotecii există deficiențe și sînt necesare măsuri pentru înlăturarea lor.

Un mijloc sigur de creștere a numărului cititorilor este buna deservire a acestora. Bibliotecarul nu trebuie să-l considere pe cititor drept o cifră anonimă, care-l interesează în măsura în care vine și mărește indicii de activitate ai bibliotecii. Buna deservire a cititorului este dezideratul fundamental al întregii munci de bibliotecă și îndeplinirea sa trebuie să-l preocupe în cea mai mare măsură pe bibliotecar. Se impune deci consemnarea în planul de muncă a tuturor măsurilor ce se vor lua pentru îmbunătățirea servirii cititorilor, completarea fondurilor cu publicațiile care

interesează pe cititori, organizarea unor fișiere sau rafturi tematice, organizarea cataloagelor etc. Când întocmește planul de muncă, bibliotecarul este obligat să se întrebe: ce posibilități are biblioteca pentru atragerea cititorilor? Este bine amenajată, face impresia unei instituții civilizate? Fondul de cărți este bine organizat? Sistemul de servire a cititorilor este cel mai potrivit, mai rapid? Ce mijloace de informare bibliografică există în bibliotecă? Pot găsi cititorii periodicele care-i interesează? Dându-și răspuns la aceste întrebări, bibliotecarul își dă seama în ce fel trebuie organizată activitatea pe mai departe, folosind mai bine rezervele existente.

În stabilirea cifrelor de plan, bibliotecarul trebuie să studieze cu seriozitate fondul de cărți și posibilitățile reale de servire a cititorilor. Date interesante furnizează și analiza circulației fondului, în diferitele sale compartimente. Necesitățile reale ale cititorilor pot fi aflate numai printr-o observație constantă și de lungă durată. Toate cererile de carte ale cititorilor trebuie notate cu grijă. Un caiet de sugestii al cititorilor, ar fi binevenit în orice bibliotecă.

Din păcate, nu întotdeauna bibliotecarii procedează în mod științific la întocmirea planurilor de activitate, astfel încât o serie de sarcini pe care și le propun apar ca nefondate, nemotivate în nici un fel. Astfel, în planul bibliotecii din Rîpîle-Bacău, se prevede înscrierea a 80% din totalul populației apte la lectură — din comună. Pe ce bază se propune acest indice? Ce posibilități există pentru realizarea lui? Ce măsuri concrete se vor lua, pentru a-l îndeplini la timp și pe baze reale? Planul de muncă nu conține aceste date și de aceea, nu este convingător. Aceeași situație se constată și în planul de activitate al bibliotecii din Vinători-Neamț și al celei din Dragălița-Iași (deși, comparativ cu alte planuri de muncă, acesta din urmă este mai concret și conține, în general, măsuri bine gândite și conforme necesităților).

Una din problemele importante pentru lărgirea sferei de cuprindere a populației la lectură este organizarea și activizarea filialelor. Planul de muncă trebuie să cuprindă indicații precise în legătură cu orarul fiecărei biblioteci filiale, zilele când bibliotecarul comunal se va deplasa în satele aparținătoare pentru reînnoirea fondului de publicații și ajutorarea în muncă a responsabilului filialei, formele de instruire a bibliotecarilor cu muncă obștească. Pe baza unei analize temeinice a activității bibliotecilor de casă și a cercurilor de citit se poate aprecia în ce măsură aceste forme de organizare sînt sau nu utile, întrucît înmulțirea lor nejustificată duce la dispersarea fondurilor și prejudiciază activitatea bibliotecii. De mare importanță este sistemul de lucru pe care și-l stabilește bibliotecarul cu filialele. La Balotești, bibliotecara lucrează efectiv o zi la două săptămîni, la fiecare dintre cele trei filiale. Interesantă este și experiența bibliotecii din Rîpîle-Bacău, unde toate manifestările de masă organizate la biblioteca de centru se repetă și la filiale.

Pe linia atragerii cititorilor, sînt necesare măsuri menite să ducă la îmbunătățirea compoziției acestora. În acest sens, în urma analizării rezultatelor obținute anterior, trebuie studiate posibilitățile existente pentru atragerea la lectură, într-un număr sporit, a țaranilor colectiviști. Bibliotecarul trebuie să-și propună, concret, măsurile pe care le preconizează pentru realizarea acestui obiectiv. În urma studierii cifrelor referitoare la atragerea la bibliotecă a femeilor, elevilor, copiilor etc., este necesar să se prevadă măsuri pentru ridicarea numărului și la aceste categorii de cititori. Se vor avea în vedere, în primul rînd, diferite forme de popularizare a bibliotecii prin afișe, anunțuri la stația de radioamplificare, invitații ce s-ar putea tipări pe plan regional, vizite la domiciliul colectiviștilor. Se pot organiza și vizite ale locuitorilor comunei la bibliotecă. Experiența organizării acelor „Zile deschise ale bibliotecii”, a intrat în practica unor biblioteci din țară. Acestea constau în vizitarea bibliotecii de către grupe de tineri, elevi, colectiviști, femei etc.

În problema propagandei diferitelor categorii de publicații, se pornește la o atentă analiză a lecturii cititorilor. Cunoașterea numărului de cititori permanenți și nepermanenți, a numărului cititorilor care împrumută puține cărți într-un an de zile, sînt date necesare pentru determinarea planului cifric de publicații ce vor fi difuzate de către bibliotecă. Un element de care trebuie să se țină seama, este fondul de cărți, a cărui mărime și compoziție îl preocupă în permanență pe bibliotecar. Nu se poate fixa arbitrar un indice de citire de 11, de pildă, așa cum a procedat bibliotecarul din Vinători-Neamț, fără ca această hotărîre să fie rezultatul unei cercetări a lecturii și fără să existe baze pentru realizarea ei.

La Balotești, bibliotecara a întreprins un studiu interesant, care s-a dovedit util în fixarea indicelui de citire realizabil și a numărului de cărți ce urmează a fi difuzate. Analizînd fișele cititorilor a obținut, printr-o simplă operație statistică, cifra

cititorilor permanenți și a celor întâmplători (care au efectuat un împrumut sau două în cursul a trei trimestre). Totodată, a întocmit și o statistică în care a grupat cititorii după numărul de cărți împrumutate (cititori care au împrumutat o carte, două, cinci, șapte, douăzeci etc.). O medie a acestor cifre i-a furnizat indicele de citire real. Totodată, i-a oferit posibilitatea stabilirii unor măsuri concrete în vederea permanentizării cititorilor la bibliotecă și implicit a sporirii numărului cărților împrumutate de către fiecare dintre aceștia.

Problema propagandei cărții va fi cuprinsă în plan defalcat, pe categorii de publicații: cartea social-politică, științifică, agrozootehnică, beletristică etc. Trebuie prevăzute măsurile concrete ce se preconizează pentru realizarea cifrelor planificate: vitrine și rafturi tematice, expoziții, materiale bibliografice, discuții cu cititorii în jurul cărților ce-i interesează. De mare importanță este îndrumarea lecturii cititorilor prin discuții individuale sau colective, în fața rafturilor cu cărți, discuții prin care bibliotecarul poate influența direct asupra conținutului lecturii, recomandând fiecărui cititor cartea cea mai potrivită.

Munca diferențiată cu cititorii, este, în general, comentată fugitiv, în cele mai multe planuri de muncă și se rezumă la câteva categorii de cititori: mături, copii, tineri. Preocupări mai deosebite în acest sens se întâlnesc în planul de muncă primit din Vinători-Neamț, dar și aici problema este incomplet tratată, bibliotecarul propunându-și la acest capitol, doar organizarea unor rafturi tematice — speciale — pentru zootehniști, pomicultori etc. Inafara împărțirii formale, după vîrstă, cititorii se mai pot grupa și în alte categorii, în funcție de profesia, preocupările lor, preferințele literare. Bibliotecarii au datoria să cunoască aceste particularități ale cititorilor și să li se adreseze diferențiat. Așezarea fișelor cititorilor colectivști pe brigăzi — consemnată în planul de muncă al bibliotecii din Balotești — de pildă — nu rezolvă problema activității diferențiate cu cartea în rîndul colectivștilor. De altfel, însuși acest sistem al așezării fișelor pe brigăzi este destul de discutabil. Ar fi nimerit poate ca bibliotecarii să-i studieze eficiența și să stabilească în ce măsură este util în realizarea activității cu colectivștii.

Deși cunosc importanța organizării de acțiuni speciale pentru tineret, bibliotecarii îngustează de multe ori aceste activități, reducîndu-le numai la programarea unor palide acțiuni în sprijinul concursului „Iubiți cartea“ (Vinători, Balotești). Este indicat ca bibliotecarii să realizeze o colaborare mai strînsă cu organizațiile U.T.M., să cunoască îndeaproape preocupările tinerilor colectivști. Cartea să fie participant nelipsit la „Joile tineretului“ și la alte acțiuni organizate pentru tineri. Să fie abordate cu mai mult curaj diferite probleme de educație. Programarea unor seri de umor pentru tineret, a unui ciclu de recenzii intitulat „Din cele mai frumoase cărți de dragoste“, sau „Eroi pe care i-am îndrăgit“, a unor interesante călătorii pe hartă „O țară pe săptămînă“ etc., ar aduce o notă de tinerețe, de vioiciune, în programele bibliotecilor. În Instrucțiunile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, cu privire la activitatea cultural-educativă de masă la sate în lunile de iarnă, sînt prevăzute o serie de conferințe pe teme educative, care pot fi folosite de bibliotecari în planificarea acțiunilor pentru tineret. Teme interesante pentru acțiuni de masă pot găsi bibliotecarii și în programele cursurilor de învățămînt politic U.T.M.

Nici problema activității în rîndul copiilor, nu este rezolvată întotdeauna în mod corespunzător de către unii bibliotecari. Aceleași dimineți, după-amieze ori seri de basme se întîlnesc, fără deosebire, în planurile de muncă ale unor biblioteci aflate în cele mai diferite puncte ale țării. Este neglijat aspectul important al colaborării cu școala, al sprijinului pe care cadrele didactice trebuie să-l acorde bibliotecii în realizarea unei îndrumări corespunzătoare a lecturii copiilor.

Capitol important în munca bibliotecilor, acțiunile de masă cu cartea au, în perioada de iarnă, un rol deosebit de important. Prezentările de cărți, recenziile, consfăturile, întîlnirile cu scriitorii și altele, sînt menite să recomande cititorilor cărțile ce-i interesează, intensifică circulația fondului de publicații și contribuie la îndrumarea lecturii. Este bine ca aceste manifestări să fie realizate în colaborare cu căminul cultural și cu concursul mai multor factori din comună: cadrele didactice, inginerul agronom, brigadierii etc. Nu este indicat însă ca întreaga activitate din timpul iernii să se rezume la organizarea de manifestări, deoarece o atare poziție îngustează aria de activitate a bibliotecii.

În planificarea acțiunilor cu cartea, se recomandă abordarea temelor celor mai importante, care trezesc interesul cititorilor. Trebuie prezentate și discutate cărțile noi, dar, totodată, se recomandă să fie readuse în atenția cititorilor lucrările apărute mai demult, dar care nu-și pierd actualitatea.

Un prilej deosebit pentru a iniția manifestări de masă bine pregătite cu participarea unor scriitori, critici literari, redactori de edituri, este „Luna cărții la sate” devenită tradițională. Biblioteca din Dragalina, își propune organizarea unei șezători literare la care vor fi invitați membri ai cercului literar „Al Vlahuța” din Bîrlad, sau un grup de scriitori ieșeni. Acțiuni de acest gen își pot planifica, asigurându-le bineînțeles reușita și celelalte biblioteci.

Planul de muncă trebuie să cuprindă acțiuni ce popularizează realizările oamenilor muncii din patria noastră în construcția socialistă, bucuria de a trăi într-o țară liberă. Asemenea acțiuni se vor organiza, de exemplu, cu prilejul alegerilor pentru Marea Adunare Națională și sfaturile populare. O serie de teme interesante, bine alese, și-au propus biblioteca raională Vaslui și biblioteca din Dragalina.

În planul de muncă vor fi prevăzute de asemenea, măsurile luate pentru mărirea și completarea fondului de cărți, organizarea acestuia, întocmirea cataloagelor.

Cea mai mare parte a acestor probleme, discutate aici ca preocupări pentru perioada de iarnă, constituie totodată obiective ale planului de muncă anual al bibliotecilor.

Activitatea productivă a colectivităților — în centrul atenției

În planificarea diferitelor măsuri ce se vor lua pentru a veni în sprijinul îndeplinirii sarcinilor de producție ale G.A.C., bibliotecarul pornește de la cunoașterea acestor sarcini, prin contacte permanente stabilite cu membri ai consiliului de conducere al gospodăriei agricole colective. Conform specificului agricol al comunei, se prevede sporirea fondului de cărți agrozootehnice, în diferitele sale compartimente: cultura mare, creșterea animalelor, legumicultura, pomicultura etc. De mare importanță în realizarea propagandei agrozootehnice, este organizarea fondului de cărți agrozootehnice. În funcție de specificul agricol al comunei, este necesar ca anumite compartimente ale fondului de cărți agrozootehnice să fie scoase în evidență, să constituie obiectul organizării unor vitrine, rafturi tematice, expoziții.

Propaganda cărții agrozootehnice — în sprijinul producției G.A.C., sarcină de bază în activitatea bibliotecilor comunale, se realizează printr-un complex de acțiuni a căror frecvență — în lunile de iarnă — este mai mare decât în alte perioade. Cu privire la activitatea ce trebuie să o desfășoare bibliotecile în sprijinul producției G.A.C., Instrucțiunile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă cuprind o serie de recomandări de teme ce pot fi folosite de bibliotecari, adaptate bineînțeles la condițiile fiecărui sat. Recomandările de teme pentru ciclul de conferințe agrozootehnice de la căminele culturale, de pildă, pot fi cu succes folosite de către bibliotecari. Aceștia pot să și planifice, cunoscând din vreme temele conferințelor, acțiuni care să vină în sprijinul acestora: prezentări de cărți, recenzii, consfătuiri, expoziții.

Un caracter concret, demonstrând cunoașterea problemelor care preocupă gospodăria agricolă colectivă, are capitoul referitor la propaganda cărții agrotehnice — din planul de muncă al bibliotecii comunale Vinători. Se propune organizarea unor interesante consfătuiri cu cititorii pe temele: *Și în perioada de iarnă — producție sporită și constantă de carne și lapte și Cartea agrotehnică — izvor de cunoștințe*. Pentru a comunica țăranilor colectivști diferite probleme referitoare la valorificarea terenurilor în pantă (existente pe teritoriul comunei Vinători), biblioteca și-a planificat o discuție cu cititorii pe marginea unor cărți având această temă.

De altfel, organizarea de forme obișnuite și totodată directe de recomandare a cărților agrozootehnice: vitrine, rafturi tematice, expoziții, intră în planul de activitate al tuturor bibliotecilor. Este bine ca lucrările nou intrate în bibliotecă să fie expuse la vitrina de „noutăți” cu prilejul sosirii fiecărei comenzi de cărți. În cazul unor grupări tematice, lucrările de agricultură trebuie alese cu rigurozitate. Colectivităților să le fie recomandate mai ales acele cărți care se referă la activitatea lor productivă. În acest scop, în multe biblioteci se întocmește „Calendarul muncilor agricole”, însoțit de lucrările agrozootehnice adecvate (bineînțele, aceasta în timpul muncilor agricole). Utilă poate fi și o vitrină amenajată la sediul G.A.C., cu un titlu sugestiv, de pildă: *Cărțile de care G.A.C. are nevoie azi*. În incinta bibliotecii ori la sediul G.A.C., se pot organiza expoziții periodice, pe diferite teme: *Folosirea îngrășămintelor — o garanție pentru recolte bogate*. *Citiți aceste cărți; ele vorbesc des-*

pre însilozarea nutrețului; Aplicați experiența celor mai buni mulgători din țară; etc. În organizarea acestor vitrine și expoziții se poate folosi larg presa de partid și presa de specialitate. Articolele mai importante pot constitui obiectul unor lecturi și discuții colective cu cititorii.

Prezentările de cărți, recenziile, consfăturile pe marginea cărților agrozootehnice, constituie acțiuni frecvente în planul bibliotecilor pentru perioada de iarnă. Condiția de bază a reușitei acestor manifestări este aceea de a fi, în primul rând, bine pregătite. Ele trebuie întocmite cu concursul specialiștilor din comună: inginerul agronom, zootehnistul, medicul veterinar, brigadierii și șefii de echipe fruntași. Pot fi solicitați de asemenea, autorii lucrărilor respective, sau redactorii ai Editurii agro-silvice. Aceste acțiuni cu cartea agrozootehnică trebuie pregătite în așa fel încât ele să fie adevărate schimburi de experiență pentru colectivități, prilejuri pentru răspândirea metodelor avansate de muncă.

Un rol de mare importanță revine bibliotecii comunale în direcția sprijinirii învățământului agrozootehnic de masă și a ciclurilor de conferințe pe teme de agricultură, care se desfășoară în satele noastre în perioada de iarnă. Planurile de muncă primite la redacție demonstrează faptul că folosind experiența anilor precedenți, bibliotecarii știu în general, în ce fel trebuie să-și organizeze activitatea în ajutorul învățământului agrozootehnic. Iată, de pildă, câteva dintre acțiunile propuse de Biblioteca raională Vaslui, pentru a fi organizate în bibliotecile comunale. Înțelegând importanța deosebită a dotării corespunzătoare cu cărți a bibliotecilor comunale, colectivul Bibliotecii raionale Vaslui își propune să se ocupe de înzestrarea bibliotecilor de la sate cu cărți necesare cursanților la învățământul agrozootehnic. Bine alese sînt și temele celor 4 consfătuiri cu colectivității, ce se vor organiza în numeroase comune, pe marginea cărților: *Creșterea și îngrijirea porcilor, Combaterea bolilor și dăunătorilor viței de vie și pomilor, Cultura plantelor de nutreț, Noi orientări în folosirea îngrășămintelor*. În organizarea diferitelor acțiuni de popularizare a cărților agrozootehnice, Biblioteca raională Vaslui colaborează îndeaproape cu consiliul agricol raional.

În planificarea activității bibliografice în sprijinul colectivităților, se mai mențin pe alocuri practicile învechite, formalismul. Planurile de lectură, listele bibliografice de recomandare „la general”, nu sînt folosite în niciun fel. Este bine ca aceste lucrări bibliografice să fie destinate unor grupe de cititori, în funcție de preocupările comune sau profesia acestora. În întocmirea materialelor bibliografice bibliotecile comunale trebuie să primească un sprijin mult mai serios din partea bibliotecilor regionale și raionale. La această activitate pot fi antrenați de asemenea specialiștii în agricultură.

Propaganda agricolă realizată de bibliotecii se adresează, alături de colectivități și specialiștilor din agricultură. Există în ultimul timp tendința ca bibliotecile comunale să se aprovizioneze în mai mare măsură cu lucrări de nivel mediu și superior, destinate inginerilor, tehnicienilor, brigadierilor. Bibliotecile regionale și raionale au datoria să asigure bibliotecilor comunale materiale bibliografice pentru această categorie de cititori și să le pună la dispoziție, prin împrumut interbibliotecar, cărțile de care au nevoie.

Orizont larg lecturii

În ansamblul activității bibliotecii, propaganda cărții în sprijinul activității productive a cititorilor este doar un capitol. Activitatea cu cartea desfășurată de bibliotecă este mult mai complexă, ea referindu-se la popularizarea fondului de cărți, în toate compartimentele sale: literatura social-politică, științifică, tehnică, agrotehnică, beletristică. Sarcinile popularizării în rîndul cititorilor a lucrărilor din diferite domenii, decurg din însăși sarcina formării conștiinței socialiste a oamenilor muncii din țara noastră. Prin întreaga activitate cu cartea pe care o desfășoară, bibliotecarii contribuie la formarea omului nou, multilateral dezvoltat, interesat de problemele actuale, cu o lectură bogată și variată.

În planul de muncă al bibliotecii, propaganda literaturii social-politice ocupă un loc de prim ordin. Pornind de la cunoașterea compoziției fondului de cărți în acest compartiment important și a cerințelor cititorilor în legătură cu cartea din acest domeniu, bibliotecarul trebuie să prevadă măsuri concrete pentru completarea și îmbogățirea acestuia.

Formele de activitate folosite în biblioteci pentru propaganda lucrărilor social-politice sînt numeroase. Iată cîteva dintre acestea, cuprinse în planurile de muncă ale unor biblioteci.

Biblioteca raională Vaslui, își propune să se ocupe mai intens de completarea fondurilor bibliotecilor comunale și sătești cu serii complete din operele clasicilor marxism-leninismului. În această acțiune va primi sprijin din partea colecturii bibliotecilor. În ajutorul propagandiștilor și cursanților la învățămîntul politic, se organizează, atît la biblioteca raională, cît și în toate bibliotecile comunale din raionul Vaslui, rafturi tematice cuprinzînd lucrări social-politice. Prevederi interesante la capitolul *propaganda cărții social-politice* — cuprind și planurile de muncă ale bibliotecilor comunale Dragalina, Vinători, Rîpile.

Pentru întocmirea diferitelor materiale bibliografice în sprijinul cursanților la învățămîntul de partid, este bine ca bibliotecarii să solicite sprijinul cabinetelor raionale de partid, lectorilor, pentru ca materialele respective să fie la un nivel corespunzător.

Popularizarea cărții științifice și a lucrărilor de știință popularizată, este de asemenea în atenția bibliotecarilor. În planurile de activitate ale unor biblioteci ca acele din Balotești, Dragalina, Vinători, se prevăd măsuri menite să atragă atenția cititorilor asupra lucrărilor de știință. Bibliotecarii însă, merg prea mult pe drumuri bătute în această problemă. De cele mai multe ori, singurele forme de activitate pe care le preconizează sînt expozițiile și prezentările de cărți și acestea, cu o tematică foarte săracă. Tema *Prin știință, spre adevăr* de exemplu, se poate întîlni în planurile de activitate ale aproape tuturor bibliotecilor.

Posibilități pentru popularizarea cărții științifice sînt însă numeroase. Organizarea, de pildă, a unei anchete (verbală sau scrisă) printre cititori cu tema *Ce probleme științifice vă interesează?* sau folosirea problemelor ce se discută cu ocazia deplasărilor efectuate de brigăzile științifice, ar furniza date deosebit de interesante și sugestive pentru planul de muncă al bibliotecii. Pentru eleși, bibliotecarii pot organiza, în colaborare cu profesorii de științele naturii, chimie, fizică, matematică, diverse activități interesante și instructive, la baza cărora să stea cartea științifică.

Literatura beletristică, cu pondere deosebită în fondul de cărți al bibliotecilor și în lectura cititorilor, pune în fața bibliotecarului probleme de o deosebită importanță. Circulația literaturii beletristice este determinată de bogăția fondului de cărți al bibliotecii și de gradul de pregătire al bibliotecarului. Dacă este bine informat asupra tuturor lucrărilor intrate în bibliotecă, bibliotecarul poate asigura o îndrumare corespunzătoare a cititorilor, recomandîndu-le cartea cea mai potrivită și organizînd cu aceștia activități care să-i intereseze. Este greșită concepția acelor bibliotecari care consideră că acțiunile cu cartea beletristică se pot realiza cu un efort minim. Reușita oricăror acțiuni, deci și a celor organizate în legătură cu lucrări beletristice, este determinată de buna lor pregătire, de strădania bibliotecarului.

În concluzie, diferitele sarcini incluse în planul de muncă al bibliotecii, trebuie să aibă ca rezultat dorința de a asigura cititorilor o lectură multilaterală, de a le face accesibilă întreaga bogăție a fondului de cărți. Prin ansamblul activității ei, biblioteca își aduce contribuția la educarea socialistă a oamenilor muncii, la formarea lor profesională și la ridicarea continuă a nivelului lor cultural.

Planul de muncă al bibliotecii este documentul de bază în organizarea activității cu cartea și a controlului asupra acestei activități. De aceea, bibliotecarii trebuie să întocmească planul de muncă al instituției lor cu competență și spirit de răspundere. Planuri bune, viabile, pe măsura posibilităților reale ale bibliotecilor, la nivelul cerințelor actuale, iată condiția de bază pentru realizarea unei activități cu cartea, bogată și eficientă.

De o deosebită însemnătate este problema urmării felului în care se îndeplinesc prevederile planului de activitate. O dată întocmit, acesta trebuie supus discuției consiliului de conducere al căminului cultural și, în urma aprobării de către comitetul executiv al sfatului popular comunal, devine instrumentul de organizare și control al întregii activități cu cartea ce se desfășoară în comună.

Bibliotecarul are datoria să urmărească zilnic îndeplinirea planului, în toate compartimentele sale. Se pot întocmi statistici simple sau diagrame, indicînd dinamica creșterii activității. Pe baza acestora, bibliotecarul știe în fiecare zi care este situația reală a bibliotecii și în ce direcție trebuie să-și concentreze forțele. Un asemenea sistem de lucru creează premisele unei activități bine organizate, fundamentată științific, pornită de la necesitățile vieții.

Grafica publicitară în biblioteci

Despre crearea condițiilor funcționale corespunzătoare sarcinilor actuale și tendințelor moderne în amenajarea bibliotecilor, au fost publicate anul acesta câteva studii*). Articolul de față urmărește să dea câteva sugestii care să ajute bibliotecarii a găsi unele

forme estetice atât de necesare bibliotecilor noastre. Un studiu privind estetica bibliotecilor comportă ample dezbateri. Ne vom referi, de aceea, numai la aspectele care impun o grabnică rezolvare. Este vorba de propaganda cărții și a bibliotecii prin agitația vizuală.

Considerații asupra problemei

Noțiunea de agitație vizuală este definită, în *Dicționarul limbii române literare contemporane*, ca „formă de agitație politică realizată prin gazete de perete și de stradă, panouri, fotomontaje, lozinci, expoziții, pavoazări, afișe, grafice”. În cazul bibliotecilor, limitele noțiunii nu sînt încă limpede conturate. Unii o înțeleg ca formă de afișaj, destinat cititorilor sau, în general, publicului care urmează să fie atras la lectură, respectiv ca propagandă în afara bibliotecilor. Alții includ diverse alte mijloace care se adresează percepției vizuale, cum ar fi pancartele, expozițiile și vitrinele de cărți etc.

Fără a intra în problemele de conținut ale acestei forme de propagandă, este evident că *agitația vizuală în biblioteci — parte integrantă a activității de bibliotecă — reprezintă un mijloc de înrîurire a publicului în interesul acestor instituții și urmărește să-i atragă atenția asupra colecțiilor de cărți, așa cum o întreprindere, un teatru, un cinematograful atrag atenția asupra unui produs, respectiv a unui spectacol. Influențarea sistematică a publicului, orientarea lui spre cunoașterea avantajelor oferite de bibliotecă, a fondurilor de cărți, pretutindeni unde pot și trebuie să fie folosite, crearea*

unei opinii prielnice bibliotecii, au ca scop realizarea obiectivelor permanente fundamentale ale acesteia: lărgirea sferei de activitate, prin atragerea de noi cititori și prin difuzarea în proporții mereu sporite a publicațiilor pe care le posedă.

Orientarea în biblioteci înseamnă, propriu-zis, *orientarea în lectură, informarea asupra colecțiilor de cărți și orice informare în legătură cu folosirea a tot ce poate pune la dispoziție o bibliotecă*. În sens larg, se cuprinde în această noțiune orice activitate care tinde să propage în public date despre bibliotecă și despre fondurile sale. Dar răspindirea de informații în scopul creării popularității dorite este numai într-un sens agitație vizuală și mai curînd publicitate. Și dacă nu am avea în vedere nuanța pretins peiorativă a termenului *reclamă*, am denumi astfel publicitatea, fiindcă sensurile ambelor noțiuni, formele și țelurile lor sînt similare, dacă nu identice.

Ca și în alte domenii, publicitatea în biblioteci trebuie să țină seama de numeroase și importante criterii: actualitate, originalitate, sobrietate, armonie, nuanțare în funcție de conținutul propagat etc. Ea trebuie să fie în concordanță cu principiile politice și morale ale societății noastre socialiste, să transmită sincer și exact publicului informațiile și ideile referitoare la

*) Arh. Gabrielli, Nicolae și Caravla, Paul. *Amenajarea bibliotecilor*. Călăuza bibliotecarului. nr. 1, 2, 3, 5, 6 din 1964.

necesitatea de a citi, la valoarea colecțiilor, a instrumentelor de informare etc. Important este, deci, ca ceea ce propagăm, cititorul să găsească într-adevăr în bibliotecă. Mijloacele publicitare vor avea o influență statornică asupra publicului dacă se vor încadra unitar în ansamblul estetic-funcțional al bibliotecii, dacă vor fi expresia organică a conținutului reflectat și, în sfârșit, dacă vor fi utilizate la timpul și locul potrivit, în mod planificat, excluzându-se orice element întâmplător. Și fiindcă este vorba de forme publicitare care se adresează ochilor în primul rând, va fi necesar ca și interiorul bibliotecii să fie curat, primitor, aranjat cu gust. Colecțiile de

cărți, mijloacele de orientare și informare (firme, indicatoare de raft, etichete, inscripții, cataloage, bibliografii etc.) vor trebui să atragă nu numai prin conținut, ci și prin înfățișarea exterioară. Există o experiență vastă a unor instituții în domeniul publicitar, anumite modalități cu care publicul a fost deprins. Firesc este ca bibliotecile să-și organizeze publicitatea pornind de la această experiență, adaptînd-o creator, în conținut și formă, nevoilor proprii. Și cîtă bogăție spirituală nu au de popularizat bibliotecile! Activitatea în lumea cărților, legătura permanentă și nemijlocită cu oamenii pot constitui baza unor inițiative interesante, care să lărgească formele de propagandă și publicitate.

Publicitatea în afara bibliotecii

O primă luare de contact cu aceste elemente apare încă de la intrarea în bibliotecă. Aici ne întâmpină firma — element viu al graficii publicitare — care, în cazul de față, se cere a fi sobră, expresivă, vie și atrăgătoare, fără stridențe, să reprezinte cu adevărat un *semnal discret și de ținută*. Experiența de pînă acum nu oferă în această privință prea multe exemple pozitive. Nu puține sînt firmele de bibliotecă plasate defectuos, la întâmplare. (Din motive de simetrie rău înțeleasă, firma Bibliotecii raionale Făgăraș a fost aplicată pe fațada principală a Casei raionale de cultură, deși intrarea cititorilor în bibliotecă se află pe o altă fațadă). Multe biblioteci, mai ales comunale, nu au altă firmă decît o inscripție pe hîrtie, lipită pe geamul de la intrare. Astfel de firme, de loc reprezentative, nu sînt de natură să atragă, să rețină și să invite. În cazul bibliotecilor amenajate în foste magazine, nu sînt indicate firmele voluminoase, care se întind pe toată fațada (vezi exemplul Bibliotecii raionale „Tudor Vladimirescu“ din Capitală). Firma trebuie să atragă prin proporționarea judicioasă, raportată la fațadă, prin grafica literelor, prin cromatică moderată și nu prin mărimea exagerată, tipic comercială.

Este necesară luarea măsurilor care să ducă la înlocuirea unor astfel de firme sau la preîntîmpinarea stridențelor. Pentru bibliotecile mici, ar putea fi comandate, la întreprinderi competente, firme tip, în genul celor de la Tele-

foane sau de la C.E.C. În orice caz, este recomandabilă realizarea firmelor de către specialiști, pe materiale consacrate — metal emailat sau sticlă (în acest caz pot fi și iluminate). Trebuie eliminate improvizațiile pe materiale degradabile în timp: carton, scîndură, plăcaj, tablă — cu grafică stîngace a literei și cu combinații cromatice tipătoare (roșu pe albastru, verde pe roșu etc.). Inițiative bune există în această privință; ele sînt însă destul de sporadice. Biblioteca raională din Sibiu, de pildă, beneficiază de o firmă din sticlă, judicios plasată, cu o grafică de ținută și cu cromatică sobră, realizată de un specialist în materie. Frumose concepute sînt și firmele bibliotecilor: regionala Brașov, raionala „1 Mai“ București, raionala Cîmpulung-Muscel.

La exterior, se află și orarul bibliotecii, care, prin ținuta textului, prin grafica expresivă, contribuie efectiv la crearea unui cadru plăcut și atractiv încă de la intrare. Categorie, trebuie să dispară improvizația și provizoratul, care dau o notă de nepăsare și neatenție față de cititori. Orariile redactate neglijent, în fugă, scrise cu cerneală pe hîrtie de slabă calitate și lipite pe geamuri dau o notă de superficialitate și de prost gust. Ne referim la orarul bibliotecilor populare „Barbu Lăzăreanu“ și „Progresul“ din Capitală, al bibliotecilor comunale Piscu, Odobești (Regiunea Galați), Văleni-Podgoria, Rădești (Regiunea Argeș) și altele. Un

orar corespunzător cerințelor informării eficace a cititorilor și exigențelor estetice va fi redactat cu simplitate și eleganță, expus la vedere, în spațiul de intrare, pe carton cașerat, protejat cu sticlă sau direct pe sticlă. De la regiune la regiune, orariile ar putea fi tipărite — în variantele necesare — pentru uzul tuturor bibliotecilor.

Tot la intrare — în exterior sau în spațiul intrării — va fi amenajat un panou de afișaj, care poate asigura integral publicitatea unor manifestări culturale (conferințe, seri literare, simpozioane, întâlniri cu scriitorii, expoziții etc.). Panoul de afișaj va fi de asemenea sobru și atrăgător, fără inovații bizare. În cazul cînd este expus în exteriorul clădirii, va fi confecționat din materiale rezistente la intemperii.

Reușita mijloacelor publicitare depinde, în bună măsură, de integrarea lor judicioasă în structura clădirii, în arhitectura străzii sau a ansamblului. Pentru confecționarea și plasarea lor adecvată, bibliotecarii vor apela neapărat la serviciile specialiștilor (arhitecți, graficieni, artiști plastici, decoratori sau profesori de desen).

Deosebit de eficace prin funcția mobilizatoare și de educare estetică a publicului sînt afișele. Este vorba de acele afișe care, prin text și efecte cromatice, comunică la un nivel ridicat, atractiv și original, o idee, un fapt legat de viața bibliotecilor. Conținutul lor trebuie să fie determinat de conținutul materialului propagat. Bibliotecile re-

gionale (Constanța, Galați, Iași și altele) au recurs pe scară largă la practica afișajului, pentru popularizarea unor cărți. Un astfel de mijloc nu este însă eficient pentru bibliotecile mari, fiindcă nu acesta este rostul afișului. El poate fi utilizat cu cele mai bune rezultate de către instituțiile specializate în comerțul de carte.

Ne vom opri, fie și succint, asupra cîtorva afișe editate de Biblioteca regională Bacău, care ne-au parvenit recent la redacție, nu însă fără a preciza, de la început, că principalele lor caracteristici sînt caracteristice, de obicei, și altor materiale publicitare de acest gen editate de biblioteci. Cu toată preocuparea pentru o redactare interesantă, pentru o ținută îngrijită, rezultatul scontat este mai mult decît minim. Pe un spațiu foarte întins sînt popularizate abia cîteva titluri. De pildă, afișul destinat cititorilor din industria metalurgică, de construcții de mașini și siderurgică recomandă, pe un spațiu de dimensiunile 60 cm X 42 cm, abia 10 titluri. Cele mai noi dintre aceste titluri au apărut încă în 1962. Restul spațiului este afectat unor informații privind secția de documentare tehnică a bibliotecii regionale, avantajele de care pot beneficia cititorii aici. Pe un afiș de aceleași dimensiuni, destinat cititorilor din industria chimică și petrol, sînt recomandate tot numai 10 titluri. Este îndoielnic că respectivele afișe, care urmăresc un scop publicitar imediat, pot ține loc de liste de reco-

BIBLIOTECA COMUNALA

Model de firmă simplă pentru bibliotecile comunale.

mandare a unor cărți. Același lucru se poate spune despre răspîndirea prin astfel de mijloace, într-un oraș mare cum este Bacăul, a unor informații despre bibliotecă. Nu e cert că afișele vor ajunge pretutindeni unde circulă cititorii și, mai ales, că vor rezista mult intemperțiilor (Însăși recomandarea titlurilor arată că ele urmăresc un scop temporar). În locul afișelor, care presupun cheltuieli bănești, consum mare de hîrtie și nu puține eforturi pentru întocmire, tipărire și afișare, bibliotecile mari trebuie să editeze prospecte de informare, care să prezinte schema localului, datele cele mai semnificative despre colecțiile de cărți, modul lor de folosire, serviciile și secțiile bibliotecii,

cît și unele cifre grăitoare despre activitatea acestor instituții. Astfel de prospecte — eventual sub formă de pliante — ar fi difuzate fără eforturi la bibliotecă, în întreprinderi și instituții, în școli și facultăți etc. În același mod se poate proceda și în cazul listelor de recomandare.

Cu atît mai puțin erau necesare afișele menționate, cu cît Biblioteca regională Bacău a editat deja un prospect de acest gen. Și cazul nu e singular. Avem în față prospectul-pliant al Bibliotecii regionale Banat, tipărit în două culori, unde cititorul află dintr-o privire datele esențiale privind posibilitățile de a citi și de a împrumuta cărți, de a folosi instrumentele de informare. Pagina de o mîna pricepută, pliantul îmbină unitar textul cu imagini ilustrînd sobru activitatea în diverse secții ale bibliotecii. Pliantul a fost deja difuzat tuturor bibliotecilor raionale și comunale din regiune, cu mențiunea de a fi folosit în activitatea de informare a cititorilor, în intensificarea împrumutului interbibliotecar de cărți. Deși tipărit de puțină vreme, acest material de informare și-a dovedit eficacitatea, reflectată practic în creșterea numărului cititorilor.

În aceste condiții, era inutilă abundența afișelor și a altor materiale care nu țin seama de logica și estetica publicitară, expuse la intrarea în bibliotecă regională din Timișoara. Culorile „tari“ folosite prea generos, refuză să stea unele lîngă altele și să se îmbine pentru a alcătui un tot unitar în stare să fie acceptat de ochii cititorilor.

Pe lîngă prospecte, bibliotecile universitare din București, Cluj și Iași au editat ghiduri mai ample, care dau informații detaliate despre istoricul și activitatea proprie.

Pot fi tipărite astfel de prospecte-pliante și ocazional, cum a procedat, de pildă, Biblioteca centrală universitară din București în întîmpinarea Centenarului Universității. Pliantul, editat în limbile romînă și franceză, conține date succinte despre: istoricul bibliotecii; structura organizatorică; condițiile de frecventare și de împrumut; rolul bibliotecii în dezvoltarea cercetării științifice din cadrul Universității; mijloacele de informare; activitatea editorială; relațiile internaționale etc. Ilustrația, pe alocuri cam arhaică,

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

Coperta pliantului ocazional editat de
Biblioteca Universității din București.

putea să sugereze mai
viii ideile propagate prin
intermediul pliantului.

Informarea prin prospecte
și ghiduri este un preambul
la înscrierea cititorului. În
ainte de a lua contact cu bi-
bliotecarul, el este în pose-
sia unor date interesante,
care, de fapt, l-au îndreptat
spre bibliotecă. Având în
vedere importanța unor ase-
menea publicații, trebuie să
se manifeste cea mai mare
grijă la tipărirea lor, fiindcă
aici nu este vorba de un
material oarecare, ci de
un material propagandis-
tic, care cere o muncă
complexă. Conceput abil
și cu gust, el este de na-
tură să atragă noi citi-
tori, care nu au încă un
contact strâns cu bibliote-
cile.

Prospectele orientative
ocupă un loc de mijloc în-
tre propaganda de bibliot-
ecă și mijloacele de recla-
mă. Placarda, filmul de
reclamă, reclama în ziar, pe
stradă, deși au origine co-
mercială, sînt preluate de
toate celelalte instituții fără
profil comercial. Ele nu pot
fi excluse nici din arsenalul
mijloacelor de propa-
gandă a bibliotecilor. Bine-
înțeles, propaganda prin acest mijloc
trebuie concepută cu mult tact și in-
geniozitate, fără cea mai mică osten-
tație, ținîndu-se seama de sobrietatea
instituției în cauză. Orice bibliotecă
regională și raională ar trebui să
treacă la tipărirea unor prospecte-
pliante de 4—5 pagini, cu ilustrații de
calitate, la care să se adauge infor-
mațiile necesare, redactate cu price-
pere și simț publicitar. Sugerăm și
ideea tipării unor broșuri informa-
tive despre rețeaua bibliotecilor din
fiecare oraș, care, pe lângă că ar ajuta
cititorii, ar stimula împrumutul inter-
bibliotecar.

Este recomandabil ca și bibliotecile
mai mici să apeleze la mijloacele difu-
zării scrise a unor informații printre
cititori. Utilă ar fi editarea unor car-
nețele pe filele cărora să fie imprimată
adresa bibliotecii respective. Pe orice
material bibliografic destinat cititorilor,
pe listele tipărite de bibliotecile regio-

A B C D E F G

H I J K L M N

a b c e f g h i

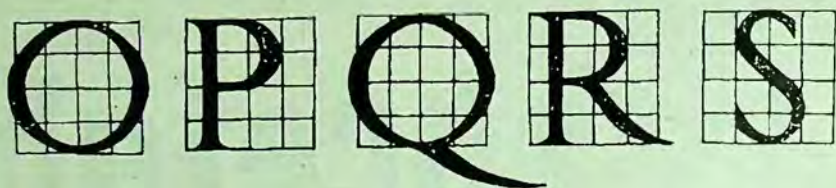
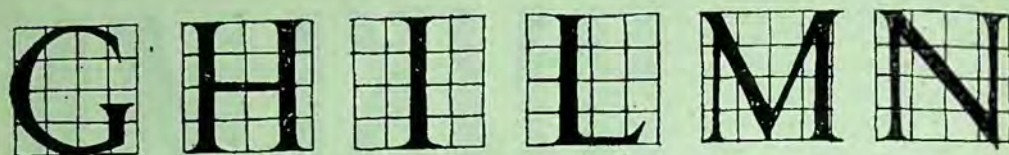
k l m n o p q r

Probar cu scriere bloc recomandată pentru firme, indicatoare
de raft, texte ocazionale, titluri de panouri pentru afișaj.

nale, ar putea fi aplicată astfel emblema
bibliotecii. În acest mod, respecti-
vele materiale ar deveni și ele mijloace
de propagandă în favoarea unității care
le difuzează.

Sugerăm, de asemenea, să se treacă
la tipărirea de semne de carte, cărți
poștale-reclame etc., care să prezinte
fotografiile și date despre posibilitatea
folosirii bibliotecilor. Orice formă și
mijloc utilizate de bibliotecă trebuie să
tindă spre o largă muncă de informare
și de educare a cititorilor. Prin mij-
loacele de publicitate și reclamă, ci-
titorul își reprezintă întreaga instituție,
cu fondurile de cărți, cu posibilitățile
de informare și de satisfacere a nevoi-
lor sale de lectură.

În fiecare an, se deschid noi biblio-
teci comunale. Evenimentul ar trebui
consemnat în presă, iar în localitate, larg
popularizat printr-o festivitate publică.
S-ar putea tipări și informații despre
bibliotecă, ilustrate cu fotografii, care

Probar din care rezultă metoda de construcție a literei clasice, utilizabile la texte mici, despărțitoare de raft, etichete, orarii etc.

să fie răspândite în toată comuna, din casă în casă. Firește că alcătuirea unui astfel de material trebuie încredințată graficienilor. Recomandăm bibliotecilor regionale să editeze, pentru asemenea ocazii, un mic material pe tema: *În co-*

muna noastră, s-a deschis o bibliotecă, în care — alături de imagini — să se dea informații generale despre regulamentul de funcționare, modalitatea folosirii serviciilor bibliotecii comunale de către cititori etc.

Publicitatea în interiorul bibliotecii

Criteriile de apreciere a propagandei, a publicității, se văd în rezultatele pe care le aduc. Prin această prismă trebuie concepută întreaga activitate de informare vizuală. Dacă exteriorul comportă ținută și sobrietate, cu atât mai mult trebuie să existe în interior o preocupare continuă și susținută pentru armonizarea elementelor grafice și de decorație, corespunzător cerințelor artistice și tehnice moderne. Aceasta nu înseamnă însă transformarea bibliotecilor într-un loc de afișaj public. În fiecare oraș sau comună, se găsesc suficiente puncte adecvate scopului acesta. Regretabil este că, în multe biblioteci comunale, se găsesc afișe care nu au tangență cu activitatea bibliotecară. Biblioteca este un așezământ unde se citește. Ca urmare, propaganda pe care

și-o realizează trebuie să fie subordonată lecturii, să trezească în cititor interesul față de ceea ce vrem să propagăm. Cadrul spațial va fi, deci, cât mai sobru și mai liniștit — nu însă auster — fără multe elemente decorative, chiar dacă sînt de bună calitate, fie ele lucrări de pictură, de grafică originală sau reproduceri.

Într-un interior modern de bibliotecă nu este recomandată împodobirea, pavoazarea. Poate fi pavoazat un oraș pentru un festival sau pentru o sărbătoare, un club sau o sală de festivități cu ocazia unor evenimente importante. La rîndul lor, bibliotecile marchează sărbătorile naționale, zilele festive, cum sînt, de pildă, 1 Mai, 23 August, 30 Decembrie și altele, iau parte la aceste evenimente prin formele adecvate pro-

Spațiu de lectură într-o bibliotecă rațională.

pagandei cărții (expoziții, vitrine de cărți cu un caracter deosebit etc.). Nu e cazul însă a pavoaza permanent și fără discernămint un interior de bibliotecă. Orice pavoazare nu este de lungă durată; ea poartă pecetea temporalului, a ocazionalului. Nici atunci când modernizăm un interior vechi de bibliotecă, schimbându-i aspectul funcțional-estetic, nu e potrivit să îl „pavoazăm“, să îl supraîncărcăm cu lozinci, fotomontaje, afișaj public, chiar dacă sînt din domeniul cultural.

În locul acestora, cititorul trebuie să găsească formele destinate să îl informeze și să îl orienteze. Cele mai simple mijloace pentru a capta atenția cititorului și a-l informa sînt inscripțiile orientative. Publicul care intră în bibliotecă nu poate sta de vorbă cu toată lumea pentru a afla ce îl interesează, iar bibliotecarii nu-și pot utiliza timpul — și nici nu e cazul — cu repetarea unor informații pe care le oferă simplu și rapid mijloacele vizuale. În cazul că a fost introdus accesul liber la raft, inscripțiile au rolul de a-l ghida și de a-i comunica numeroase elemente asupra dispunerii și conținutului colecțiilor de cărți.

Trebuie să folosim cît mai larg inscripțiile, să le aplicăm, în funcție de

cerințe, în orice loc important și pe orice sertar, fișier sau raft. Condiția este ca ele să fie lizibile, simple și plăcut executate. Dacă există posibilități, vor fi folosite litere colorate, dar în armonie cu schema clădirii, cu instalațiile și mobilierul, într-un cuvînt cu cadrul general de bibliotecă. Stilul inscripțiilor va fi astfel modelat încît, în mod economicos, datele esențiale să fie scoase în evidență. Materialul folosit pentru confecționarea lor trebuie să fie rezistent și ușor curățabil (metal, sticlă, email etc.). În librării și la unitățile de pavoazare, se găsesc litere din placaj, decupate, care, colorate și aplicate pe panouri cașerate, pot constitui mijloace la îndemînă pentru întocmirea unor texte lapidare de bibliotecă, cu calități grafice remarcabile. În funcție de cromatică literelor — raportată la fondul pe care sînt aplicate — pot fi obținute semnale vii cu o valoare estetică deosebită. La nevoie, va fi utilizată pentru inscripții și hîrtia, dar numai pentru scopuri temporare. Astfel de inscripții fie că vor fi acoperite cu sticlă sau cu material plastic, fie că vor fi cașerate pe carton și încadrate.

Firește că aspectul plăcut, cald al interiorului trebuie să beneficieze de unele elemente decorative cu o pre-

zență mai îndelungată, adaptate cadrului de bibliotecă, cerințelor lecturii. Caracterul și cantitatea lor, evitarea aglomerării, plasarea judicioasă, rămân la latitudinea și gustul exigent al bibliotecarilor. Un exemplu bun ne oferă în această privință Biblioteca regională din Constanța, amenajată într-un nou local. Grație sugestiilor date de câțiva decoratori locali, s-a evitat o estetizare gratuită, realizându-se un ansamblu simplu, plăcut. Linia ornamentală a interioarelor este reținută, modernă. Pereții nu sînt congestionați și, totuși, nu lipsește nimic. În sala de împrumut, sînt schițate doar cîteva imagini, de altfel reușite, din istoria scrisului în diverse epoci. În sala de lectură, se află o singură frescă, fără referire la profilul de bibliotecă, dar care, prin plasamentul și puterea de sugestie, „umple” încăperea, făcînd inutilă orice aglomerare ornamentală și satisfăcînd gustul exigent. O independență relativă față de conținut, cum e cazul în această bibliotecă, ar fi de preferat acelor „motivații” îndoielnice întîlnite în diverse biblioteci. Condiția este ca orice decorare să reziste criticilor estetice, să se asambleze în elementele de ordin func-

țional și constructiv, în cadrul de bibliotecă. Trebuie evitate compozițiile originale ale bibliotecarilor (nu este în intenția noastră de a contesta eventualele talente bibliotecare, acolo unde, într-adevăr, este cazul), și să se recurgă mai degrabă la cîteva reproduceri, adecvate profilului unor asemenea instituții culturale și pe deasupra puțin costisitoare.

La nevoie, pereții bibliotecii pot fi lipsiți de orice decorație. În acest caz, se va recurge la o cromatică discretă. Plăcută ar fi decorarea în ceramică sau în mozaic, după proiecte întocmite de artiști plastici. Oricum, draperiile și plușul roșu, abundente în multe biblioteci, nu-și motivează rostul, în primul rînd fiindcă devin cu ușurință depozite de praf. Ar fi de preferat materialele ușor lavabile, de o eleganță simplă. Instrucțiunile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă privitoare la estetica bibliotecilor la sate recomandă folosirea, bineînțeles fără excese, a unor obiecte de artă de proveniență folclorică locală, stilizate simplu. Se poate apela și la serviciile muzeelor locale, care nu vor refuza să împrumute sau să cedeze bibliotecilor regionale și raionale unele obiecte de

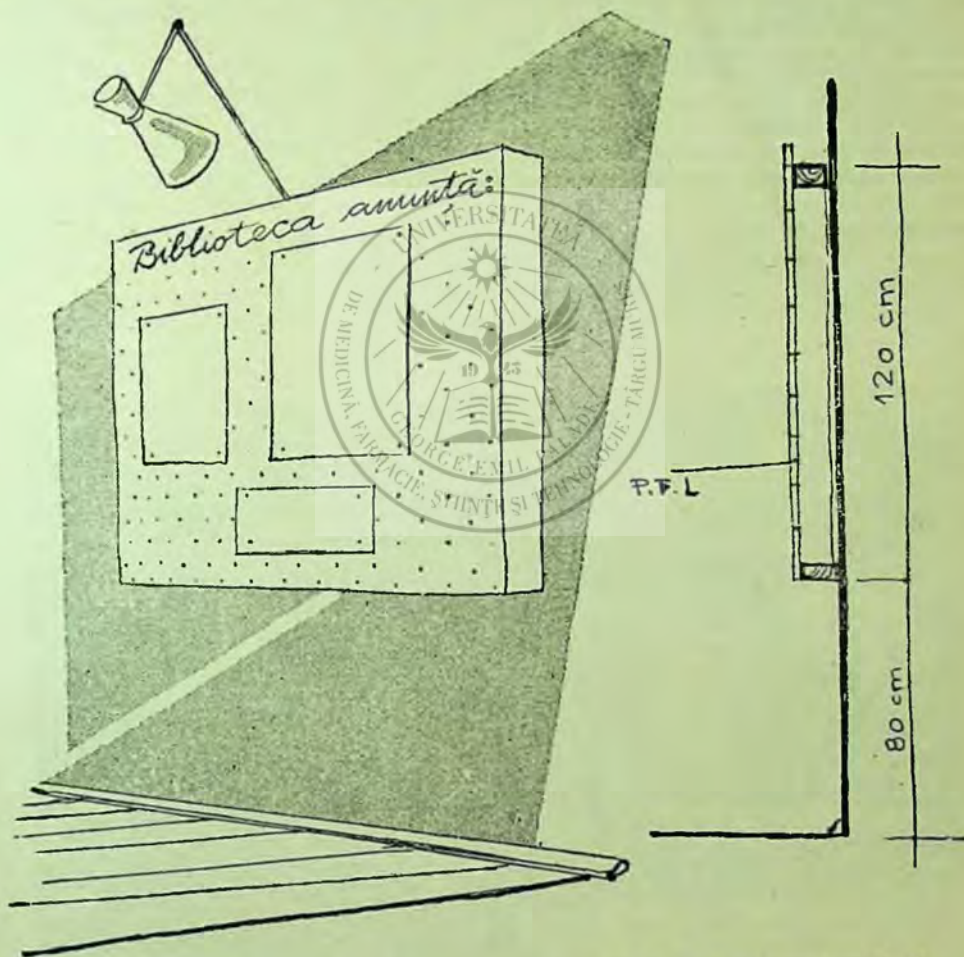
Perspectivă a unui spațiu de alegere a cărților într-o bibliotecă mică.

artă. Bibliotecarii vor avea grijă pe de altă parte să nu aglomereze bibliotecile cu astfel de obiecte, cum se întâmplă la Biblioteca populară „Progresul” din Capitală, cu alte cuvinte să nu suprime și să înlocuiască ambianța bibliotecară cu una muzeistică.

Elementele de grafică publicitară — atât de necesare, atunci cînd sînt valoroase — pot însă înlocui cu succes elementele decorative, care adesea dau aspectul de împodobire căutată. La Biblioteca regională din Constanța cititorul este informat consistent prin inscripții tematice de raft. Păcat numai că ele nu sînt suficient de sobre (în bibliotecile publice din Capitală, tex-

tele strălucite de raft se găsesc din belșug!). O soluție convenabilă ar fi editarea pe plan central, pentru uzul bibliotecilor, a tuturor inscripțiilor de raft, care să dea informații asupra subdiviziunilor principale. Aceste inscripții trebuie însă cașerate sau impimate pe materiale rezistente.

Fără să uităm un moment că cea mai bună publicitate este calitatea muncii noastre, va trebui să manifestăm multă atenție față de ținuta estetică a bibliotecilor, loc public de lectură și studiu, unde orice detaliu își are importanța. În aceste instituții, lucrează în majoritate bibliotecare și ele știu să aranjeze ca nimeni altul propriul că-

Panou de afișaj realizat din plăci fibro-lemnoase (P.F.L.) vopsite sau cașerate cu hirtie și vopsit cu duco în alb sau în culori pastel deschise. Anunțurile se atașează cu ajutorul unor cuie de lemn, care se fixează în orificiile vizibile pe panou. Astfel de panouri pot fi comandate la unitățile „Decorativa”, iar la nevoie confecționate de către bibliotecari cu mijloacele la îndemînă în orice sat sau comună.

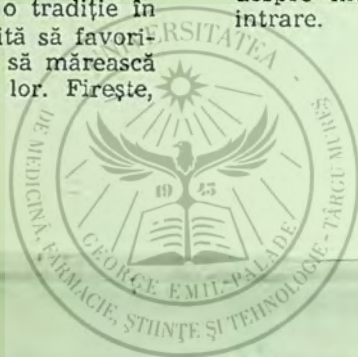
min familial. Nu contestăm că vor fi aplicate și în biblioteci variate modalități de expresie — firește în limitele impuse de sobrietatea instituției — pentru ca cititorii să găsească o ambianță primitivă. Modernizările în biblioteci nu pot și nu trebuie să rămână în urma modernizării celorlalte instituții, a orașelor și satelor în care funcționează. Mai acut se pune problema în cazul bibliotecilor situate în perimetrele centrale ale orașelor.

Evitarea contrastelor brutale, a stridențelor cromatice, a supraîncărcării și afișelor publice — iată cheia reușitei unei armonii spațiale și a unei ținute estetice ridicate. În biblioteci, există mari posibilități în această privință, prin însăși diversitatea dimensiunilor și cromaticii cărților, revistelor etc. Se impune, de aceea, ca elementele decorative să joace un rol unificator. Vom reuși astfel să limpezim formele de propagandă vizuală și de decorare a bibliotecilor, să ne creăm o tradiție în estetica de bibliotecă, menită să favorizeze lectura cititorilor și să mărească prestigiul nostru înaintea lor. Firește,

sfaturile populare vor trebui să aloc fondurile bănești corespunzătoare, fără de care bunele intenții, priceperea și străduințele bibliotecarilor vor rămâne fără rezultate.

Nu ne-am referit, în articolul de față, la expoziții și vitrine de cărți, care prezintă o formă deosebită a propagandei vizuale. Amintim numai că ele pot sugera conținutul de idei cu puține cărți, care, prin înfățișarea exterioară, permit expunerea publică. Orice îngheșuire de volume micșorează curiozitatea și obosește ochiul. Cu alte cuvinte, vitrinele și expozițiile de cărți trebuie să fie o „metaforă vizuală”, așa cum definea poeta Nina Cassian asemenea mijloace publicitare. În nici un caz nu va fi îngăduită amenajarea de expoziții ticsite de volume (unele degradate) sau aglomerarea vitrinelor — demodate și instalate neglijent — cu cărți care, uitate acolo luni de zile, se îngălbenesc la soare și dau o impresie neplăcută despre întreaga bibliotecă, încă de la intrare.

Arh. Nicolae GABRIELLI
Nicolae RAUȘ

Sala de lectură a Bibliotecii regionale din Constanța.

Să ne alegem o temă

Literaturii îi revine sarcina de mare răspundere, cum sublinia tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Conferința pe țară a scriitorilor, de a contribui prin toată forța ei de înrîurire „la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, la formarea omului nou, a moralei socialiste, a atitudinii noi față de muncă și societate, la înlăturarea din conștiința oamenilor a influențelor și ideologiei burgheze”. Scriitorii noștri s-au străduit să creeze opere valoroase, care să reflecte în imagini veridice, munca avîntată și năzuințele oamenilor, a constructorilor socialismului, eroi care umplu cu substanța vieții lor paginile cărților impunîndu-se prin frumusețea lor morală, prin fermitatea caracterului și prin voința lor de a nu se lăsa biruiți de obstacole.

De aici, importanța deosebită a activității de propagandă culturală, a manifestărilor de masă cu cartea, de aici atenția mereu sporită cu care sînt urmărite acțiunile desfășurate în cadrul diferitelor instituții culturale și de învățămînt, pentru popularizarea cărții, de aici și sentimentul de răspundere cu care sînt pregătite asemenea manifestări ca și exigența cu care sînt judecate rezultatele obținute în această direcție.

Este neîndoielnic că am înregistrat deosebite succese în acest domeniu, acolo, unde din fiecare manifestare (prezentare dramatizată, proces literar, colocviu cu eroii cărții, montaj literar, călătorie imaginară pe harta țării) s-a făcut o dezbaterie activă, vie, stîrnind curiozitatea cititorilor și stimulînd interesul lor de a cunoaște felul cum au fost rezolvate conflictele dramatice prezentate în carte, cum au evoluat destinele eroilor sub influența unor factori subiectivi sau obiectivi, cum a biruit noul în lupta împotriva acelor laturi ce pun o frînă dezvoltării. Eficiența unor asemenea manifestări a fost și mai mare atunci cînd dezbaterile au fost legate organic de preocupările oamenilor, de munca lor și au tratat aspecte cunoscute sau chiar trăite direct de participanții la asemenea manifestări. *Călăuza bibliotecarului* a subliniat în cuprinsul paginilor sale valoarea unor asemenea acțiuni, stăruind asupra modului original, atractiv în care este popularizată o carte, cît de pregnantă este o scenă anumită în care un personaj principal apare în fața cititorilor și comentează din punctul lui de vedere, cum ar fi procedat el, ce măsuri ar fi luat, dacă ar fi avut de rezolvat probleme similare.

Revista a publicat și texte axate pe anumite coordonate tematice și a dat atenție și materialelor întocmite de către unele biblioteci regionale publicînd și un comentariu analitic în care erau arătate direcțiile pe care se orientează unii din autorii acestor texte.

Este de la sine înțeles că ori cum ar fi concepute asemenea acțiuni cartea trebuie să dețină rolul titular și nu de „figurație” pe scenă, cu eroii ei trebuie susținute dialogurile, ideile ei trebuie să ajungă pe calea cea mai directă la un public dornic să se îmbogățească cu noi și noi idei clare.

Succesele dobîndite dovedesc că sînt suficiente rezerve interne la dispoziția activului de bibliotecari care pot elabora texte chibzuite, pe baza cărora să se prezinte noile valori ale literaturii contemporane, ca și cele clasice, aduse prin fîgașul moștenirii culturale în circuitul vieții noastre noi.

Dar s-a mai constatat că, uneori, tematica este cam stereotipă și din pricina acesteia, munca de propagandă cu cartea ar putea fi, la rîndul ei, amenințată de șablonizare, fapt ce ar duce, inevitabil, la reducerea eficienței. Se repetă, mecanic, teme legate de date calendaristice, ca și cînd munca de propagandă a cărții nu ar trebui să fie continuă, cu o dinamică sporită zi de zi.

O muncitoare de la fabrica „Partizanul Roșu” din Brașov mi-a spus zilele trecute :

— Unele cărți sînt scrise cu mîini de aur. Noi învățăm multe din asemenea cărți, privim în ele ca într-o oglindă în care ne vedem așa cum trebuie să fim, sau cum nu ar trebui să fim.

Sub braț avea trei cărți : *Facerea lumii* de Eugen Barbu, *Vara oltenilor* de D. R. Popescu și *Așa cum i-am cunoscut* de I. Peltz.

— Le-ați citit pe toate trei ?

— Da, mie îmi place foarte mult să citesc. Fiecare carte îți aduce o lume a ei. Cartea aceasta *Facerea lumii* m-a făcut să mă gîndesc mult la viața mea, la viața tovarășilor mei din fabrică. Și noi am avut oameni ca Filipache și ca Anghel. Au fost și la noi cazuri, cînd copiii au urmat alt drum decît cel al părinților, ca Eva, fata lui Filipache. Dacă această carte ar fi discutată pe larg în mijlocul muncitorilor, ar fi foarte bine. Vedeți, în cărți este viața oamenilor, dar o viață mai largă, mai bine luminată din lăuntru ei. Mie mi-a tremurat inima pentru Eva ca și cînd ar fi fost o prietenă. Ba m-am și gîndit la fata unei prietene care se poartă la fel. Am să-i dau cartea și o să-i spun : „Vezi pe ce cale mergi ? Nu e bună !”.

Să mai spun că surisul cu care m-a învăluit această cititoare, m-a întîmpinat și de pe panoul de onoare al frunțașilor din fabrică ?

Dar brigadierul din Moțațeiii de lîngă Dunăre ?

— Eu de cînd am citit *Vara oltenilor* de D. R. Popescu, autorul este un învățător mi se pare, nu mai las în sectorul meu zootehnic nici o problemă de azi pe mîine. Ca Gică Brandenburg, am fost și eu. Parcă scriitorul mi-a luat mie viața și a așezat-o în carte. Și mă gîndesc să-mi fac viața așa, încît să nu-mi fie rușine dacă un scriitor vine și mi-o așază pe mai departe în cărți.

Sfera tematică a manifestărilor cu cartea trebuie să fie tot mai largă, să supună unor dezbateri colective eroi și destine dintre cele mai diverse și să se invite la aceste acțiuni cititori care (ca muncitoarea de la Brașov sau brigadierul din Moțațeiii) pot vorbi cald, despre influența unor eroi asupra propriei lor dezvoltări pe linia făririi conștiinței socialiste. Se impune și determinarea unor teme care să sistematizeze eforturile și să axeze cîteva cărți semnificative, apropiate prin problematica lor centrală, prin cadrul social, ca și prin mesajul de idei pe care-l comunică. Plecînd de la aceste observații preliminare, redacția propune mai jos cîteva teme, indicînd numai bibliografia critică, sumare, tipologii de eroi cu sublinierea ideilor majore precum și osatura viitoarelor manifestări. Bineînțeles, aceste teme nu pot fi limitative, ele constituind doar puncte de reper și lăsînd toată libertatea inițiativei personale a bibliotecarilor, de a îmbogăți planurile tematice cu alte manifestări culturale.

Cei care cu brațele și cu mintea făuresc România socialistă

Revoluționarele transformări economice și sociale care au loc în țara noastră, determină o nouă conștiință socialistă, o nouă morală, o nouă atitudine față de muncă și bunul obștesc, noi relații tovarășești între oamenii muncii.

Asemenea eroi circulă prin mii și mii de pagini de romane, nuvele și povestiri, ei urcă pe scenele teatrelor, sînt eroii marilor poeme epice umplînd cu personalitatea lor substanțială cele două decenii de cînd poporul nostru, condus de partid și-a luat soarta în propriile mîini, făurînd într-un ritm impetuos, România socialistă. Mulți dintre ei sînt de-acum figuri cunoscute, ca, de pildă, Mitru Moț din romanul *Setea* de Titus Popovici, Anton Filip din romanul *Bărăgan* de V. Em. Galan, Mustea din romanul *Pe multe de cuît* de Mihai Beniuc sau Dumitrana din romanul *Șoseaua Nordului* de Eugen Barbu. Ei au intrat în viață, au o identitate a lor, se discută despre ei, sînt dați de exemplu, sau sînt luați martori la diferite dezbateri literare ca niște oameni cu o existență concretă, participanți la procesele cu ecouri profunde în realitatea socială contemporană.

În cadrul acestei teme, vor fi prezentate următoarele cărți :

1. *Facerea lumii* de Eugen Barbu, E.P.L.A. 1964.
2. *Vara oltenilor* de D. R. Popescu, E.P.L.A. 1964.
3. *Cordovanii* de Ion Lăncrănjan, E.P.L.A. 1963.
4. *Casa* de Vasile Rebreanu, E.P.L.A. 1963.

Pentru ilustrarea temei *Cei care cu brațele și cu mintea făuresc România socialistă* se va organiza un colocviu la o „masă rotundă” cu eroii cărților indicate : Fili-

pache, Anghel, Eva (*Facerea lumii*). Colocviul se va sprijini pe textele de la paginile 328, 331 și 421, 446, conturându-se cele două tipologii. Iar pentru a se pune în lumină căderea Evei, în cadrul dezbaterilor va fi invitat și Matei, activistul îndrăgostit de bile prăbușiri morale. (*Se indică paginile 359 pînă la 365*).

Bibliotecarul care va conduce colocviul va sublinia că autorul romanului a urmărit să dezvăluie cîte ceva din lupta noului cu vechiul în zilele noastre. Cartea apoi se interferează dramatic.

Filipache, muncitorul comunist care a luptat și în ilegalitate cu o rară abnegație, numit director al întreprinderii tipografice, se va dăruie cu totul muncii de înzestrare a tipografiei cu utilaj nou și de organizare a vieții oamenilor pe baze noi. În această luptă, comunistul Matei va pieri cu sănătatea roasă de boală, demagogul pe fundalul epic ca un om capabil să facă față oricărei drame provocată din cauza faptului că fiind prins cu toată ființa în focul luptei, nu mai cunoaște clipa de răgaz pentru a se ocupa și de problemele sale personale.

Pe baza dezbaterilor se va trage concluzia că romanul *Facerea lumii* este, după formularea autorului, „romanul unei conștiințe”, acea conștiință radical modificată în finalul romanului față de profilul inițial al personajelor Anghel și Eva.

Vara oltenilor de D. R. Popescu va fi prezentat ca un roman care oglindește din perspectivele zilelor noastre transformările din viața satului pînă în ajunul victoriei depline a relațiilor socialiste în agricultură. Romanul comentează victoria nouii în gîndirea și activitatea oamenilor, realizînd o dezbaterie îndrăzneată, inteligentă și adîncă a unor probleme importante, de etică socialistă.

Bibliotecarul va sublinia că oamenii, schimbînd fața satului, aducînd luminile civilizației și culturii în sat, se transformă și pe ei înșiși.

Fragmentul de la paginile 37—39, care va fi dramatizat, relevă ideea importantă că în socialism oamenii nu mai pot trăi fără a se elibera de umbrele nefaste ale trecutului. Dar cei care construiesc cu brațele și cu mintea lor o Romînie socialistă, își construiesc propria lor fericire. Începutul de iubire dintre Gică Brandenburg și Filimona, care înflorește curată, cu acorduri simple dar pline de un autentic lirism se va prezenta pe baza dialogului de la paginile 399 pînă la 419.

Fericirea personală nu este un obiectiv abstract, himeric. Realitatea concretă a fericirii personale înseamnă în primul rînd demnitate umană deoarece nu poți să fii fericit dacă ai un suflet întunecat. Pentru a se releva această idee, se va prezenta sub formă de discuție textul de la paginile 268 pînă la 275, unde Macedon, Lunca și Teofil iau atitudine față de hotărîrile președintelui Vică.

În ceea ce privește romanul *Cordovani* de Ion Lăncrănjan, una din cele mai reprezentative cărți ale literaturii noastre contemporane, considerăm că se va putea organiza o manifestare de masă, folosindu-se tema centrală a romanului — clarificarea conștiinței eroului central.

După formula în care este scrisă cartea, la persoana I, ca un vast monolog în care personajul principal Lae Cordovan străbate cu încrîncenare „drumul spinos al înțelegerii”, eroul poate fi adus în scenă să-și expună, prin confruntarea cu cîteva personaje cruciale din carte, stările lui sufletești.

Astfel pentru clarificarea raporturilor sale cu familia se va prezenta discuția lui Lae cu Chimu lui Mentu (*de la pagina 30 la 31, în continuare cu pag. 69 la 72 și 97 la 98 din volumul I*).

Se va releva că aceste raporturi au un caracter ascuțit, toți din familie căutînd să-l îndepărteze pe Lae pentru a nu știrbi din pămîntul acumulat de-a lungul anilor.

Dar dincolo de patima lui pentru pămînt, asemănătoare cu a lui Ion ai lui Liviu Rebreanu, Lae Cordovan are un suflet extrem de sensibil și știe să se dăruie unei iubiri. Se va releva trăinicia dragostei lui pentru Parasca pe baza capitoului de la paginile 437 la 445. Se va releva că în iubirea lui Lae pentru Parasca nu intră nici un calcul străin de acest sentiment.

Eroul este neliniștit și caută să înțeleagă sensul vieții noi, el nu trece cu indiferență pe lîngă transformările care au loc în viața satului. El vede în noua înfățișare pe care o ia întregul sat, în noul chip al unor oameni care mai înainte nu aveau prețuirea cuvenită și chiar în modul de a gîndi al soției sale, o forță puternică.

Discuția lui cu Gheorghe Dicu, instructorul de partid, realizată pe baza capitoului de la paginile 453 la 464 din volumul II, în continuare cu pag. 484 la 489 din

aceiași volum trebuie să scoată în relief rolul imens al muncii politice desfășurate de partid pentru convingerea țărănimii muncitoare de avantajele agriculturii colectivizate.

Lae Cordovan va continua discuția cu Parasca (pag. 98 la 102 și 285 la 318 din volumul III) legînd firul cu reîntîlnirea sa cu Dicu Gheorghe (pag. 204 la 220 din vol. III) unde sînt clarificate ideile noului umanism, de esență superioară, umanismul socialist.

În traectoria monologului lui Lae Cordovan va fi cuprinsă ideea că „fericirea nu se poate realiza prin desprinderea de colectivitate ci numai alături de oameni”.

Bibliotecarul care va organiza o manifestare cu tema romanului *Cordovanii* va sublinia că prin oscilațiile și căutările sale Lae îi îngăduie autorului să zugrăvească în mod expresiv și direct momentele istorice decisive reconstituind atmosfera specifică acelor ani, definind, în ultimă instanță însăși drumul istoric străbătut de țărăimea din țara noastră, de la mica proprietate individuală la gospodăria colectivă.

Manifestarea cu *Cordovanii* va putea fi completată și cu prezentarea romanului *Casa* de Vasile Rebreanu printr-o vibrantă convorbire a celor doi instructori de partid (Gheorghe Dicu din *Cordovanii* și Ion Dura din *Casa*) care ar putea dezbate problema conștiinței socialiste, problema omului nou, care se integrează în ritmul muncii, care a devenit rațiunea sa de a fi, omul acțiunilor eroice, dovedindu-și calitățile prin fapte, nu prin vorbe.

Eroi ca cei prezentați, așa cum sînt Filipache, care luptă cu exigență dar și cu umanitate împotriva tuturor celor ce se opun mersului înainte al vieții, ca activiștii Matei, Gheorghe Dicu sau Ion Dura care nu cunosc alt țel mai scump decît să facă din cuvîntul partidului o punte spre oameni, o punte a acestora spre fericire și bunăstare, sînt în esență tocmai cei care „cu brațele și cu mintea făuresc România socialistă”.

Cînd pasiunea noului cuprinde oamenii

Această temă se va sprijini pe următoarele cărți :

1. *Pasiuni* de Constantin Chiriță, E.P.L.A., 1964.
2. *Descoperirea familiei* de Ion Brad, E.P.L.A., 1964.
3. *Triunghiul de Pop Simion*, E.P.L.A., 1964.
4. *Un vals pentru Maricica* de Nicolae Țic, E.P.L.A., 1963.

Bibliotecarul care va iniția o asemenea manifestare de masă cu cartea se va inspira din cuvintele tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej care, caracterizînd înflorirea continuă a patriei noastre, sublinia că „uriașa muncă educativă desfășurată de partid, de syndicate și de organizațiile de tineret cultivă trăsături noi în conștiința oamenilor muncii, dezvoltă atitudinea înaintată față de muncă și societate, făurește constructori pricepuți și devotați ai operii de construcție socialistă”. (*A XX-a aniversare a eliberării Romîniei de sub jugul fascist*).

Una din aceste trăsături noi din conștiința oamenilor muncii este și pasiunea noului, trăsătura esențială a eroului pozitiv, care nu se poate mulțumi cu laurii unor succese obținute și cercetează pasionat pentru a descoperi noi posibilități, noi metode, și nu o dată subordonînd acestei pasiuni multe din bucuriile personale.

Modalitatea de prezentare a unei asemenea acțiuni poate fi „un schimb de experiență” care să aibă loc, pe de o parte între inginerul Ion Mușat din romanul *Pasiuni* de C. Chiriță și Ilie Motronea din *Un vals pentru Maricica* de Nicolae Țic, iar pe de altă parte o convorbire asupra bazelor noi ale familiei socialiste, între Ion Chirilă din romanul *Triunghiul de Pop Simion* și Liviu Ardeleanu din romanul *Descoperirea familiei* de Ion Brad.

Paralel se vor prezenta scenele din romanul *Pasiuni*, revelatoare pentru definirea „pasiunii noului” în domeniul construcției socialiste subliniindu-se respectul pentru adevărul științific. Se va putea prezenta scena înfruntării lui Ion Mușat cu Ștefan Petrescu, secretarul organizației de bază cînd inginerul Ion Mușat își expune punctul său de vedere, fără echivoc, asupra atitudinii inflexibile față de impostura lui Cerbu (paginile 449 și 452 și în continuare ideile axate pe această problemă, pînă la pagina 460).

Se va da toată atenția și raportului de umanitate dintre Ion Mușat și bătrînul muncitor Neculae, de asemenea pasionat pentru introducerea tehnicii moderne, impo-

triva rutinei, a lipsei de cutezanță, cu sublinierea ideii că „moartea începe o dată cu boala ei” deci pentru a nu provoca moartea unui utilaj, a unei mașini, trebuie înfrântă boala de care suferă.

Bibliotecarul va sublinia de asemenea că o carte chiar atunci când nu oferă esențiale legate de răspunderea omului față de societate, o asemenea carte se poate supune dezbaterilor pentru că și eroul cu multe tare moștenite din trecut, dar cu o înțelegere clară a sensului timpului nostru se va putea transforma.

Liviu Ardeleanu din romanul *Descoperirea familiei* de Ion Brad ajunge să-și renege familia dar o familie întemeiată doar pe un act contractual fără să aibă la temelie ei nimic din cimentarea iubirii, o soție a cărei năzuință unică este prosperitatea, indiferent pe ce cale, și două fete ce detestă munca, fără nici un ideal, fără nici o pasiune.

Liviu Ardeleanu se va întâlni cu Ion Chirilă din romanul *Triunghiul* care, printr-un concurs de împrejurări dureroase (rănit grav în timpul războiului, este considerat mort, revine acasă după ce se vindecă și își găsește soția căsătorită cu Ștefan Clej) trăiește singur, urmărit, obsedat de imaginea Leontinei. Și unul și altul vor descoperi la baza existenței lor, în lumina proiectată de socialism asupra raporturilor dintre oameni erori, mai mult sau mai puțin grave, pe care vor putea să le repare (și le repară) atunci când această pasiune a noului învinge definitiv.

Schimbul de experiență între inginerul Ion Mușat din romanul *Pasiuni* și Ilie Motronea din *Un vals pentru Maricica*, dialog în care cei doi eroi își vor susține punctele de vedere care-i particularizează, va sublinia că și unul și altul sînt angajați cu toată ființa lor în realitatea socialistă. La acest schimb de experiență poate să participe și maestrul Priboi (vezi dialogul de la paginile 63 și 66 din *Un vals pentru Maricica*) și eventual Virban (pagina 194 la 196) care dezvăluie necesitatea spiritului de vigilență.

O altă idee ce va trebui subliniată în cadrul acestei teme este aceea că în lumea socialismului nu se poate trăi scufundat în apa caldută a pasivității fără pasiunea noului.

Se va avea în vedere multitudinea planurilor și se va ține seama de fundamentarea morală a unor hotărîri pe care le ia atît Ion Mușat cît și Ilie Motronea. Se va putea stabili un paralelism tipologic între intrigantul Virban din romanul *Un vals pentru Maricica* și Liviu din romanul *Pasiuni*, care încearcă să-l pună pe inginerul Ion Mușat, o somitate în materie, cît mai mult în spatele unui zid al tăcerii. Această discuție va putea lumina prin contrast chipul eroilor pozitivi. Aceștia, însă, nu sînt singuri în fața răului. Ilie Motronea îl are lîngă el pe Priboi, iar Ion Mușat pe Neculae, doi muncitori cu multă experiență de viață.

În cadrul temei *Cînd pasiunea noului cuprinde oamenii* mai pot fi discutate și alte cărți, ca de pildă romanul *Invățătorii* de Șerban Nedelcu, romanul *Stăpîni* de Titus Mocanu, volumul de nuvele *Cantonul părăsit* de Fănuș Neagu, volumul de reportaje *Colocvii* de Ștefan Bănuțescu și Ilie Purcaru și volumul de poeme *Cariatida* de Ion Gheorghe, subliniindu-se că pasiunea noului astăzi, este o pasiune dominantă în toate sectoarele de muncă, este pasiunea specifică celor ce făuresc România socialistă.

România pitorească de ieri și de azi

Pe această temă se poate imagina o călătorie pe harta patriei. Ca și la celelalte teme, nici aici indicațiile nu sînt limitative, ținînd seama de faptul că volumele din colecția *Patria noastră* sînt foarte multe și aproape că nu este roman localizat într-un anume centru geografic care să nu aibă abundente descrieri de peisaj. Propunem, pentru o sistematizare a materialului cîteva itinerarii.

Dunărea în *România pitorească* a lui Alexandru Vlahuță și în volumul *Harfe și ape* de Ilie Purcaru. Pitorescul cîmpiei Bărăganului oglindit în *Pseudochinegeticos* de Alexandru Odobescu și în *Cîmpia soarelui* de Florența Albu. Dobrogea în volumul de reportaje *Țări de piatră, de foc și de pămînt* de Geo Bogza și *Dobrogea de aur* de Petru Vintilă. Moldova în *Descriptio Moldaviae* de D. Cantemir și *Arpegii la Siret* de Paul Anghel.

Comentatorul va sublinia caracterul idilic, din albumul ilustrat al lui Vlahuță, cu prezențe umane, desprinse parcă din tablourile lui Grigorescu, luminoase, de o frumusețe aeriană, va sublinia cum în peisajul din cărțile lui Geo Bogza oamenii circulă proiectați pe fundalul gigantic al erelor geologice, va comenta calitățile de erudit ale lui D. Cantemir, oprindu-se apoi la noua Românie pitorească, la cărțile de reportaje, care, toate, la un loc constituie o nouă „cântare a României”, arătând că reporterii sînt preocupați să transmită ceva din ritmul tumultuos al construcțiilor socialismului, urmărind evoluția în timp a locuitorilor, cu scopul de a lumina și mai puternic prezentul, cînd se aude pretutindeni „troznetul măreț al desprinderii din trecut”.

Paralelismul va releva că noii reporteri nu prezintă o „geografie romanțată” iar atunci cînd contemplă natura modificată de om, o fac cu aceeași senzație cu care privesc opera de artă. Ei cercetează totul cu un ochi contemporan și cu pasiune analitică, iar atunci cînd fac sondaje istorice, au ca scop nu simpla descriere, chiar într-un limbaj elegant, cu articulații poematice, ci interpretarea faptelor.

România pitorească de ieri era frumoasă dar îndurerată, pe cînd noua Românie pitorească are o geografie pe care constructorii socialismului o cizează neconținut, îndemnîndu-l pe cel ce parcurge meleagurile să nu caute, pentru slavă, înălțimea cerului, ci voința omului care vrea și poate să acorde peisajul cu lumina sa interioară.

Comentatorul va sublinia permanent că pretutindeni în România reporterii asistă la opera de construcție a vieții noi, că peste tot s-a dărîmat vechea istorie cu sate mohorîte, cu pămînturi roase de vînturi, iar în locul ei se ridică, asemeni unei coloane fără sfîrșit, socialismul, lumină, belșug, bucurie și fericire.

În afară de cărțile indicate mai pot fi prezentate, de pildă *Lumini pe strada mare* de Victor Kernbach, *Orașe fără arhivă* de Petru Vintilă, *Expres 65* de Romulus Rusan, *Rapsodia în Oaș* de Mihai Negulescu și *Constanța* de Florența Albu.

O proiecție adecvată (de diafime sau filme) cu imagini din geografia României socialiste va putea să ridice și mai mult eficiența unor asemenea manifestări de masă cu cartea.

La această temă nu sînt indicate paginile, deoarece ele se vor alege și în funcție de locurile unde vor avea loc manifestările și care, direct sau indirect sînt descrise în cărțile respective.

Ion POTOPIN

Bibliografie

Pentru orientarea critică asupra caracterizării personajelor, a veridicității conflictelor indicăm următoarea bibliografie:

Ov. S. Crohmalniceanu despre romanul *Facerea lumii* de Eugen Barbu în cronică literară publicată în *Gazeta literară* nr. 19 (529) din 7. V. 1964

Aurel Martin o recenzie asupra romanului *Triunghiul de Pop* Simion în *Gazeta literară*, nr. 36 (547) din 3.XI.1964.

Idem cronică literară asupra romanului *Descoperirea familiei* de Ion Băd în *Gazeta literară* nr. 42 (553) din 15.X.1964.

I. D. Bălan și Al. Oprea articole critice despre romanul *Cordovanii* de Ion Lăncrănjan, în *Luceafărul* nr. 17 (126) din 17.VIII.1963.

Ion Lungu cronică literară despre romanul *Cordovanii* de Ion Lăncrănjan în *Tribuna* nr. 33, 34 și 35 din anul 1963.

D. Petrescu articolul *Eroul comunist în „Cordovanii”*, *Luceafărul* nr. 10/1964.

Al. Oprea un articol despre romanul *Facerea lumii* de Eugen Ba.bu în *Luceafărul* nr. 11/1964.

Dinu Săraru recenzie despre romanul *Vara oltenilor* de D. R. Popescu în *Luceafărul* nr. 15/1964.

Cornel Regman cronică literară despre romanul *Cordovanii* în *Luceafărul* nr. 19/1964.

Marin Bucur cronică literară despre romanul *Triunghiul de Pop* Simion în *Luceafărul* nr. 21/1964.

Nicolae Manolescu cronică literară despre romanul *Cordovanii* de Ion Lăncrănjan în *Contemporanul* nr. 36 și 37 din 1963.

Idem despre romanul *Facerea lumii* de Eugen Barbu în *Contemporanul* nr. 18/1964.

Radu Popescu studiu despre romanul *Facerea lumii* de Eugen Barbu în *Viața românească* nr. 9/1964.

Mihai Gafița studiul intitulat *Problemele romanului contemporan*, în *Viața românească* nr. 1/1964.

Dumitru Micu studiul *O epopee a satului contemporan în Viața românească* nr. 10/1964.

George Ivașcu studiul *Dezvoltarea literaturii în cele două decenii de la Eliberare* apărut în cartea *Momente ale revoluției culturale în România*, Editura științifică 1964.

Paul Georgescu studiul *O privire asupra prozei românești contemporane* publicat în *Viața românească* nr. 8/1964.

G. Dimiseanu studiul *Momentul actual în proză în Gazeta literară* nr. 46/1964.

Valeriu Cristea studiul *Tipologie și construcție în roman în Gazeta literară* nr. 46/1964.

Ov. S. Crohmalniceanu studiul *Proza noastră în ultimii 20 de ani în volumul Literatură și contemporaneitate*.

Al. Oprea studiul *Eroul contemporan în proza actuală, Lupta de clasă* nr. 8/1964.

CREANGĂ

Se împlinesc trei sferturi de secol de la moartea lui Ion Creangă, dar dezbaterile în jurul personalității sale abia în ultima vreme au început să întrunească unanimitatea păreriilor. Că humuleșteanu a fost un artist, — lucrul întrebarea: ce fel de artist? Unul cult, creator propriu-zis, care doar pornește nător, de exemplu, cu Eminescu din Călin, Luceafărul, Făt-frumos din lacrimă? Sau unul popular, dintre aceia care șlefuiesc, neștiuți, producțiile folclorice, în cursul circulației lor din gură în gură, dar care, printr-o fericită împrejurare a ieșit la iveală, fixându-și definitiv contribuția? Ori poate a fost un culegător de folclor, de felul lui Petre Ispirescu, reproducând adoma basmul auzit? Întrebările n-au fost numai cele de mai sus. O întrebare literară s-a scris despre această operă, întinsă nu mai mult decât amplexarea unui singur volum, pe care tot mai mulți au situat-o, cu trecerea anilor, de partea genialității, a creației culte, de proveniență folclorică.

Apariția lui Creangă în literatură a impresionat mai întâi prin autenticitatea de un fel deosebit, a limbajului. Într-o epocă în care se încrucișau, în privința limbii literare, felurite ipoteze și se publicau bucăți literare, articole, poezii scrise în cele mai diverse chipuri, basmele lui Creangă mai întâi, apoi și Amintirile, valorificau capacitățile expresive ale limbajului popular în forma lui cea mai vie, extras direct din laboratorul oamenilor simpli, de la țărani unei regiuni românești unde se păstrasera neatinsse obiceiuri, port, vorbire — din ținuturile Neamțului. Alecsandri își culesese de aici, nu cu mult înainte, cele mai multe din piesele colecției sale de poezii populare. Nu departe de Humulești, locul nașterii lui Creangă, avea să petrească perioade întregi mai târziu Sadoveanu, în anii primei copilării, — la Verseni, lângă apă Moldovei. Ținutul era plin de legende despre Ștefan cel Mare, figura cea mai strălucită a eroului medieval românesc; voevodul era el însuși legat puternic de aceste locuri. Oamenii locului erau reprezentanți dintre cei mai autentici ai poporului român — acea admirabilă descriere pe care o face Alecsandri unei figuri de român, în timp ce-i ascultă doina, a avut drept model oameni din aceste locuri (România și poezia lor, O primblare la munți). Admirația și dragostea lui Creangă pentru humuleștenii săi („gospodari tot unul și unul, cu flăcăi voimici și fete mândre”) se înscria deci într-o frumoasă tradiție patriotică care a constituit una din caracteristicile culturii și artei noastre.

Care este locul lui Creangă între scriitorii cu puternice surse folclorice?

Anton Pann adunase cu jumătate de secol mai înainte creații populare mai ales dintre acelea aparținând snoavei și anecdotei cu tilc, unui fel de fabulă care dezvoltă zicale și proverbe (Povestea vorbii). Pe acestea el le înșiruse și în formă nudă, în Povestea vorbii și în O sezătoare la țară, lucru pe care-l făcuse și Costache Negruzzi în Păcală și Tindală. Creangă însuși va încerca genul istorioarei cu tilc în cele două povestiri despre Moș Ion Roată (cea cu Unirea și cea cu Vodă-Cuza) pe care, la prima publicare, în 1880 și 1893, le subintitulase chiar anecdote. Povestea unui om leș și Poveste (prostia omenească) se pot încadra tot aici — dar toate sînt foarte departate de fabula lui Anton Pann și cu atât mai mult de suita proverbelor și zicătorilor. Lucrările sale se diferențiază net de tipul istoriilor și fabulelor practicate în Esopia sau în Nastratin Hogea, care rămîn mai aproape de tipul popular, și se înscriu în rîndul creațiilor culte, cu un tilc rezultînd din generalizări largi, de ordinul celor aparținînd literaturii propriu-zise. Dar bogăția proverbelor și zicalelor utilizate de el sînt întocrite orănic în țesătura basmelor și Amintirilor, ca forme ale vorbirii personajelor sau ale relatărilor proprii autorului, în cadrul unor sinteze, prelucrate cu conștiința artistului desăvîrșit. Filonul popular-explorat și dus la înalte trepte de Eminescu, Alecsandri, Negruzzi, Bolintineanu, iar mai înainte de Pann și de poezii Văcărești — în domeniul poeziei — atinge culmea prin Creangă în ce privește proza artistică. Iar în ce privește folo-

sirea directă în literatură a graiului oamenilor din popor, aici Creangă are meritul înțietății, expresia stilistică a operei sale reprezentând elaborarea subtilă, complexă, a vorbirii țărânelui moldovean din nord, fără a-i denatura specificul, ci dimpotrivă, valorificând la un potențial maxim, capacitățile lui sugestive, încercătura lui de sensuri și imagini.

Fenomenul s-a putut produce pentru că scriitorul este primul artist cult provenit direct din țărâtime. Anton Pann, Nicolae Filimon, și ei aparținând categoriilor celor mai de jos sint, toluși, de proveniență și de formație orășenească, de unde și specificul diferit al elementului folcloric din opera lor, indeosebi la Anton Pann. Ioan Slavici, și el din rîndurile țărânelui, este mai tînăr sub raport cronologic, cu un deceniu față de Creangă. Pe de altă parte, formația sa intelectuală, studiile universitare, apoi gazetăria militantă etc., au organizat într-alt chip înclinările spre folclor ale lui Slavici și preocuparea sa pentru universul sătesc, diferențindu-l substanțial de Creangă. Humuleșteanul și-a dobîndit cultura în medii foarte apropiate de nivelul sătesc: Tîrgu Neamț, Fălticeni, nefiind în epocă decît sate ceva mai mari. Prezența sa în Iași, capitală de țară, de asemenea, nu putea avea nici pe departe semnificația și importanța stagiului vienez al lui Slavici, de pildă. Alecsandri surprinsese exact aspectul și structura demografică a Iașului, spunînd că „centrul său, așezat pe zarea unui deal, este compus din case mari și frumoase în care domnește luxul, cînd dimpotrivă, mahalalele lui, împărăsate pe coastele aceluia deal, sînt alcătuite mai mult din bordeie acoperite cu stuf, unde zace sărăcia”. Evident, există și o doză de exagerare în descrierea făcută de poet — dar trebuie să acceptăm că, într-o mare majoritate a sa, Iașul era alcătuit din gospodării care nu difereau substanțial de peisajul Tîrgului Neamț și deci de al Humuleștilor natali ai lui Creangă. Viitorul scriitor a stabilit relațiile sale, fără îndoială, cu această parte a populației capitalei moldovene, chiar în perioada cînd locuia lîngă biserica mitropoliei. Iar cîrînd avea să se stabilească în Țicău, sat propriu-zis, deși mahalala ieșeană; bojdeuca de aici este aproape gemănă, ca situație și înfățișare, cu casa părintească din Humulești. „Orășenizarea” humuleșteanului, la nivel ieșean, avea să se petreacă abia mai tîrziu, în contactul cu „Junimea”, unde însă avea să ajungă abia în jurul anului 1875, cînd Creangă trecuse de 35 de ani, deci își avea determinate, stabilite, direcțiile principale ale personalității sale artistice.

La toate aceste fapte mai trebuie adăugat unul, acela al profesiei sale. Preoția era în acea epocă o îndeletnicire în primul rînd cu caracter rural. În privința preoției el păstra mentalitatea timpului, o privea ca pe o meserie oarecare, prilejuitoare de mijloace pentru existență și nu ca un „har”; nimic nu e mistic, religios în formația sa, dovadă lesnicioasa renunțare la cariera bisericăscă, în favoarea aceleia de învățător în periferia ieșeană, deci într-un mediu aproape rural. Toate acestea nu duc la concluzia unui Creangă rămas țărân, cu toate că dobîndise o cultură destul de consistentă și de natură să-i rafineze substanțial talentul înnăscut; scriitorul rămîne sub raportul formației artistice un intelectual, provenit din țărâtime, legat în continuare puternic de mediul satului, trăind cu nostalgia locurilor natale, ancorat de imaginea lor, cînd transfigurată, învăluită în lumină caldă („frumos era pe atunci... toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare...”) — ca toate amintirile epocii copilăriei, cînd evocîndu-și întîmplările tragice ale satului, învăluite și acestea în umor, cu rădăcini în filozofia optimistă a mediului de unde scriitorul provenea. Optimismul este încă una din coordonatele operei scriitorului, datorită obîrșiei sale sătești și rămîinerii sale în strînsă legătură cu acest mediu. Un anumit fatalism a existat întotdeauna în compunerea filozofiei țărânești, categoric aflată mereu la discuția mai-marilor; o dată împăcat cu soarta rea, omul acestui mediu ajunge la un anumit optimism; de vreme ce la mai rău nu se poate aștepta, înseamnă că tot ce poate surveni ca element surpriză este ceva bun, favorabil. Eroul lui Creangă pornește de la acest tip de optimism, sau de fatalism, dar îl transformă numaidecît într-o sursă de energie, inversîndu-i silogismul: de vreme ce tot ce are de așteptat, neprevăzut, de la viață, nu poate fi decît ceva bun — căci răul e condiția comună, normală în care se află — de ce omul să nu încerce a provoca, a grăbi, sosirea acestui neprevăzut, care, încă o dată trebuie subliniat, nu poate fi decît bun. Fatalismul, care n-a dispărut ca bază de pornire a modului de existență a acestor oameni, devine astfel activ, generator de energie — iar un fatalism activ nu mai e fatalism. De aceea eroii lui Creangă tind către o tipologie caracterizată nu de așteptare, de resemnare, ci de spirit al acțiunii. Cele trei nurori persecutate de soacră se răscoală împotriva acesteia și-o pedepsesc exemplar; cocoșul jefuit

de punguță expropriază la rindu-i pe boierul hoț de toate bogățiile sale; capra îl nimicește pe lupul criminal, Dănilă Prepeleac și Ivan Turbincă se iau la întrecere nehotărît înțelepțește, nu din prostie, în schimb frații săi duc cu alai la spinzulinși, poznașul din Amintiri, este un erou în continuă mișcare, căutându-și cu îndârjire (cit proprie, cit împrumutată de la mama sa) un loc în viață. Latura nostalgică a Amintirilor aparține scriitorului matur care, către vîrsta de 50 de ani își reconstituie universul copilăriei, eroul însuși din lucrarea lui Creangă nu e un nostalgic, ci un neastîmpărat — adică un om plin de neastîmpăr, un căutător, unul care nu se resemnează, ci, uneori cu mari primejdii, înfruntă reguli și percepție socotite de nestrămutat. El nu se supune pedepsei care-l așteaptă pentru neștiința de carte, ci fuge de la școală; oprit să meargă cu plugușorul, fuge de acasă, și tot se duce; obligat să rămînă să lege copilul, el pleacă la scîldat, el prinde și vrea să facă pierdută, pupăza care-l deșteaptă prea devreme, distruge gînd din rădăcini cauza răului. Și așa mai departe. Păcală din basmul popular e un astfel de om, de loc fatalist, de loc inactiv. Ionică e un Păcală păcălit, care însă în cele din urmă o nemerește bine — ca și Dănilă Prepeleac, ca și Ivan Turbincă. Harap Alb, urgisit și legat prin jurămint să se arate ca o slugă, va lucra în așa fel după poruncile Spînului, încît va trezi toate energiile nefolosite (Setilă, Ochilă, Flămînzilă, Lăți-Lungilă etc.), încît el va nimici prin faptele sale legămintul pe care îl impusese ipocritul Spin. Un erou al lui Creangă, devenind erou al Mioriței nu ni-l putem închipui altfel decît înfruntînd eroic pe cei doi vrăjmași ai săi, care plănuiau să-l ucidă și să-i ia oile. Din filozofia țărănească Creangă ia deci acea parte care prefigurează omul activ, viitorul erou pozitiv al literaturii. Protestul lui împotriva orînduirii, mai puțin explicit decît la Eminescu, stă în faptele lui care sugerează lupta; Eminescu renunțase în cele din urmă, la aceasta.

Iată cîteva din coordonatele personalității și gîndirii sociale ale lui Creangă, scriitor de primă mărime al literaturii romînești.

Mihai GAFIȚA

Manuscrisele lui Ion Creangă

În același an, 1889, s-au sfîrșit trei ființe legate între ele prin dragoste și literatură: Mihail Eminescu, Veronica Micle și Ion Creangă. Soarta manuscriselor celui mai valoros dintre ei, Mihail Eminescu, a fost bună. Majoritatea lor, peste 12 000 file, se păstrează cu pietate în safeurile Cabinetului de manuscrise de la Biblioteca Academiei R.P.R.; cîteva mici fragmente sînt dispersate și în alte biblioteci sau colecții particulare, toate constituind valori culturale inegalabile.

Manuscrisele Veronicăi — puține, cîte or fi fost — s-au risipit, numai fragmente au ajuns pînă la colecțiile de manuscrise de la Academie. Pe cele

mai multe le-au înghițit „valurile vremii” și cine știe dacă vor apare vreodată.

Manuscrisele lui Creangă și-au avut și ele destinul lor, un destin tragic. Dacă adagiul legat de soarta cărților n-ar fi atît de vechi, am putea socoti înțelepciunea lui scoasă din însuși cazul manuscriselor lui Creangă, atît este de tipic acest caz.

În ultimii ani ai vieții sale, Creangă a trăit în tovărășia Catinicăi Vartic, femeie devotată de altfel, dar cu puțină înțelegere pentru rosturile scriitoricești ale marelui povestitor. Aceasta a fost bucuroasă să se vadă scăpată de manuscrisele și cărțile care-i pri-

cinuieră destulă plictiseală de-a lungul anilor și, fie că le-a vândut „cu ocaua pe la băcani”, cum pretinde unul din biografi¹⁾, fie, mai degrabă, că le-a cedat lui Eduard Gruber, care, împreună cu Gr. Alexandrescu și A. D. Xenopol, făcea parte din comitetul însărcinat să publice operele complete ale lui Ion Creangă. Sigur este că, zece ani mai târziu, în 1899, când Gh. T. Kirileanu intenționa să facă un studiu asupra manuscriselor, în bojdeucă nu se mai găsea nici un manuscris²⁾.

Cunoscutul cercetător și editor al operei lui Creangă a încercat să stabilească adevărul asupra soartei manuscriselor acestuia, bătând la toate ușile unde spera că pot fi găsite, sau de unde putea obține o îndrumare. Astfel, Gh. T. Kirileanu află că manuscrisele lui Creangă au fost ridicate într-adevăr din bojdeucă de către Eduard Gruber, în vederea publicării lor. Gruber murind, la puțină vreme după Creangă, soția acestuia a vândut întreaga bibliotecă a soțului ei unui doctor, anume A. Mendel, împreună cu toate manuscrisele ce se aflau în ea. Doctorul A. Mendel, care aprecia opera marelui povestitor tot atâta cât și Catinca Vartic, a zvirlit cea mai mare parte a manuscriselor la gunoi, iar câteva resturi le-a dăruit unui profesor, anume Gh. Scobai, tot din Iași, care a refuzat să le pună la dispoziția lui Gh. T. Kirileanu, pentru cercetare.

Manuscrisele azvirlite de Mendel au fost folosite la împachetat de către negustorul Nicolae Mihăilescu. La acest negustor au fost găsite câteva fragmente de către un avocat din Iași, Silvestru, pe cînd era elev la Liceul Internat. Aceste fragmente au fost dăruite de Silvestru lui A. D. Xenopol, care, la rîndul său, le dăruiește lui Emil Girleanu. (În vremea cînd manuscrisele se aflau la Silvestru au fost cercetate și de Gh. T. Kirileanu, care, împreună cu Ilarie Chendi, dă la iveală, în 1906, prima ediție bună a operei lui Creangă, folosind pentru stabilirea textului și acele câteva fragmente autografe). Dar, „parcă naiba vrăjește”, Emil Girleanu împrumută manuscrisele unui prieten care... le

¹⁾ Cf. N. Timiraș, *Ion Creangă*, ed. II, Buc. (1941), p. 235.

²⁾ Cf. Gh. T. Kirileanu, *Notiță asupra manuscriselor lui Ion Creangă în Șezătoarea, Fălciuceni 5 (1899), nr. 12, pag. 209 și Em/il/G/irleanu, Manuscrisele lui Ion Creangă, în Luceafărul, Sibiu, 9 (1910), nr. 1, p. 6.*

pierde. În sfîrșit, după două săptămîni, găsite de un elev de liceu, ajung din nou la Girleanu. Acesta nu stă mult pe gînduri ci le depune la Biblioteca Academiei Romîne, la 26 februarie 1908, unde formează astăzi manuscrisul cu nr. 4074.

Aceste fragmente, de o valoare neprețuită pentru literatura romînească, sînt astăzi aproape singurele autografe rămase din opera lui Creangă. Zicem aproape singurele, căci pe lingă manuscrisul amintit, Biblioteca Academiei R.P.R. și alte instituții mai păstrează unele fragmente, chiar dacă nu de aceeași valoare literară.

Manuscrisul Creangă nr. 4074, se compune din 47 file numerotate mecanic, de dimensiuni diferite.

Filele 1—2 nu fac parte din text, ci sînt file de gardă.

Filele 3—6 cuprind patru scrisori autografe, adresate de Creangă, prima surorii sale Elena, măritată după Gheorghe a Chitei, în satul Galu din ținutul Neamț, purtînd data de 30 august 1883; a doua, Catinicăi Vartic, scrisă la 16 iunie 1884, de la Slănic, în timp ce se afla la cură; a treia, fratelui său Zahei, purtînd data de 24 iunie 1884; a patra, din 12 iulie același an, 1884, este adresată tot Catinicăi Vartic. Scrisorile, de mult cunoscute și publicate, au fost reproduse și de N. Timiraș în monografia amintită, la p. 206—207, 211, 235—236.

Fila 7, de dimensiunile 17 × 10,5 cm cuprinde cîteva ironii la adresa leneșilor, scrise cu creionul pe ambele fețe ale hîrtiei îngălbenite de vreme.

Fila 8, de dimensiuni 20,5 × 17 cm cuprinde versuri satirice la adresa celor avuți, care nu sînt atribuite însă lui Creangă, nici de biografi și nici de editori. De altfel, o cercetare atentă a grafiei atestă altă mînă decît cea a lui Creangă.

Fila 9, de dimensiuni 34 × 20,5 cm scrisă cu creionul și numai pe prima față, cuprinde cîrma unei suplici către ministere, datată 15 noiembrie 1834, prin care solicită trecerea sa în buget „cu al 4-lea termen de gradație”, întrucît împlinea 20 de ani de învățămînt.

Fila 10, de dimensiuni 31 × 20,5 cm cuprinde pe ambele fețe micul fragment de încercare dramatică păstrată: *Dragoste chioară și amoriu gîzboș*³⁾. Să fie acesta un fragment din piesa de teatru pe care o proiectase Crean-

³⁾ Publicată de Emil Girleanu în *Luceafărul*, Sibiu, 9 (1910), nr. 1, p. 8.

gă și despre care vorbește prietenul său Gr. Alexandrescu în evocarea sa?⁴⁾

Filele 11—14, de dimensiuni 21 × 16,5 cm și paginate de soritor în colțul din stînga, sus, de la 1 la 8, cuprind povestea intitulată de Gh. T. Kirileanu în ediția sa: *Prostia ome-nească*.

Textul, scris cu oarecare îngrijire, cu puține corecturi și adăugiri, ne face să presupunem o formă pregătită pentru tipar, poate chiar textul după care a fost publicată în *Invățătoriiu copiilor*, ed. V, Iași, 1878, p. 175—176, mai ales că și manuscrisul poartă numărul 8, ca și în *Invățătoriiu copiilor*⁵⁾.

Filele 15—18, de dimensiuni 34 × 20,5 cm cuprind povestea *Capra cu trei iezi*. Cele opt pagini de text, numerotate de mîna lui Creangă și scrise inițial cu cerneală neagră, au unele ștersături, corecturi și adăugiri, făcute atît cu creionul cît și cu cerneală violetă. Întîlnim, la corecturi, succesiunea cuvintelor din propozițiuni, indicată prin cifre, uneori mergînd de la 1 pînă la 14.

După toate probabilitățile această variantă, căreia îi lipsește sfîrșitul (se sfîrșește cu fraza: „...Și din vorbă în vorbă, din una în alta, ajung pînă acasă la cumătra! — Ia poftim cumetre, zise ea“), a fost redactată înaintea publicării poveștii în *Convorbiri literare*, intrucît există deosebiri textuale între manuscris și tipăritură⁶⁾.

Filele 19—42, de aceleași dimensiuni mari, sînt cele mai prețioase din întregul manuscris. Ele cuprind partea a doua a *Amintirilor*, sînt scrise numai pe o singură față și sînt numerotate de Creangă după cum urmează: 1—8 (corespunzătoare filelor 19—26), 9/1, 9/2 (ff. 27—28), 10—11 (ff. 29—30), 12/1—12/3 (ff. 31—33), 13—14 (ff. 34—35), 15/2 (f. 36, singura filă scrisă și pe verso, cu textul apoi anulat, dar totuși publicat), 15/4—15/5 (ff. 37—38), 15/7 (f. 39), 15/9 (f. 40, avînd jumăta-tea de jos anulată și reluată pe pag. următoare), 15/9 II (f. 41), 15/10 (f. 42).

Textul nu este complet, din păcate, căci lipsesc, atît finalul, cît și pagini din interior. Și anume lipsește o filă între ff. 20—21 (aceea reprodușă în ed. Kirileanu înaintea pag. 199), altă filă între ff. 36—37, o a treia filă între

ff. 38—39 și ultima, a patra, între ff. 39—40.

Textul se încheie cu versurile următoare, scrise continuu: „Cele rele să se spele, cele bune să s'adune; vrajba dintre noi să pîeară și neghina din ogoară. Căci...“

Migala cu care a elaborat Creangă *Amintirile*, munca asiduă pentru perfecționarea stilului, pot fi bine urmărite în acest unic text, datorită numeroaselor ștersături, adăugiri marginale, numerotări ale cuvintelor din text și grijii de a indica succesiunea acestuia prin diverse desene geometrice, ieșite de sub pîna genialului povestitor.

Ultimele foi ale manuscrisului 4074, 43—47, tot de dimensiuni mari, cuprind *Povestea lui Ivan Turbincă* și sînt scrise pe ambele fețe, așadar 10 pagini. Procesul de elaborare, mai puțin complicat decît la *Amintiri*, relevă aceeași grijă deosebită pe care a avut-o Creangă față de tot ce a publicat. Sfîrșitul manuscrisului lipsește. Textul se încheie cu fraza: „...În sfîrșit mergea ea, nu mergea, și de la o vreme ajunge la poarta Raiului. Dar cînd colo, dă ear cu ochii de Ivan“.

Al doilea manuscris Creangă, păstrat la Biblioteca Academiei R.P.R., este înregistrat la fondul romînesc sub nr. 1459 și are dimensiunile 34 × 20,5 cm. Cele 14 foi ale manuscrisului alcătuiesc două părți. Primele 8 foi cuprind un fragment din basmul *Harap Alb*, care începe: „și măcar fă pe dracul în patru sau ori ce-i face, dar numai decît să-mi aduci pelea cerbului cu cap cu tot...“ și se sfîrșește: „...eară Harap Alb îngrijit de ce i s-ar mai putea întîmpla în urmă, merge tot înainte prin locuri pustii și cu greu de străbătut“.

Fila 1 a fost legată greșit cu pagina a doua în față. Fila 8, scrisă numai pe 3/4 din lungimea ei și cu fața a doua albă, constituie de fapt un fragment intercalat în f. 7^a.

Textul este scris cu cerneală neagră și violetă și are multe ștersături și adăugiri.

Istoricul acestui fragment de manuscris din *Harap Alb* este strîns legat de soarta celorlalte. Manuscrisul a ajuns în mîna lui T. Maiorescu, care l-a pus la dispoziția lui Gh. T. Kirileanu, în 1906, pentru alcătuirea ediției scoase la editura *Minerva*⁷⁾. De la Maiorescu, manuscrisul a trecut în

⁴⁾ *Amintiri* despre Ion Creangă, de Gr. Alexandrescu, în *Convorbiri literare*, Buc., XXXIII (1899), p. 1084.

⁵⁾ Cf. și I. Creangă, *Opere*, ed. Kirileanu, Buc., 1939, p. 324—325.

⁶⁾ *Ibidem*, p. 310 și urm.

⁷⁾ *Ibidem*, p. 320

posesia gl. Mihai L. Negruzzi, iar în anul 1952 a fost cumpărat de Biblioteca Academiei R.P.R.

A doua parte a manuscrisului 1459, adică ff.: 9—14, cuprind *Dosarul Diaconului Ion Creangă*, adică hirtiuile în legătură cu abaterile sale de la disciplina eclesiastică, pentru care, pînă la urmă a fost caterisit.

Al treilea și ultimul manuscris autograf I. Creangă, păstrat la Biblioteca Academiei R.P.R., este intitulat *Povestea poveștilor* și inventariat sub nr. 2086. De aceleași dimensiuni mari, manuscrisul numără 8 file și este datat: sîmbătă 1877, octombrie 22.

Autograful face parte din ciclul poveștilor „corosive”, sau spuse „pe ulița mare”, cum le plăceau atît de mult membrilor *Junimii*, unde a și fost citită. Ea a fost publicată o singură dată, împreună cu *Povestea lui Ionică cel Prost*, într-un tiraj redus al ediției Kirileanu din 1939.

În afară de manuscrisele păstrate la Biblioteca Academiei R.P.R., se mai cunosc, după știința noastră, încă trei autografe Creangă, de proporții mari. Este vorba mai întîi de manuscrisul neterminat al basmului *Făt Frumos fiul iepei*, publicat în *Convorbiri literare*, tirziu, după moartea lui Creangă, la 15 martie 1898.

Manuscrisul numără 11 pagini de coală mare, cu îndreptări, ștersături și adaose⁸⁾, găsite în aceleași împrejurări ca și textele ce formează manuscrisul 4074. A făcut parte din biblioteca lui A. C. Cuza.

La Galați, în Biblioteca V. A. Urechia, se afla în anul 1939 manuscrisul anecdotei *Moș Ion Roată și Unirea*, întins pe șase pagini și datat: Iași, 4 mai 1880⁹⁾. Credem că manuscrisul se află încă în fondul acelei biblioteci.

În sfîrșit, în Biblioteca Universității din Iași, inventariată sub nr. III 150 se păstrează *Metoda specială a aritmeticei*, Iași, 1864 cuprinzînd 44 file autografe¹⁰⁾.

Pe lângă manuscrisele literare, Biblioteca Academiei R.P.R., păstrează trei scrisori ale lui Ion Creangă adresate lui Iacob Negruzzi în anii 1877—1885, aflate la cota S $\frac{21 (1-3)}{L1}$ două

scrisori adresate lui Ioan Slavici în anii 1878—1882, aflate la cota S $\frac{25 (1-2)}{XXXII}$ și o scrisoare adresată lui

M. Kogălniceanu în anul 1883, aflată la cota c. inv. 98849. În manuscrisul 3757 se găsesc un număr de peste 100 scrisori (manuscrisul are 183 file) primite de Ion Creangă, mai ales de la fiul său, căpitanul Constantin Creangă. La Arhivele Statului din Iași, se păstrează numeroase materiale documentare în legătură cu familia Creangă, pe care le-a folosit Gh. Ungureanu în prețioasa sa lucrare¹¹⁾.

La sfîrșitul acestei treceri în revistă a manuscriselor lui Ion Creangă, pe care le-am deschis întotdeauna cu pietate, ne gîndim cu admirație la răspîndirea pe care o are în zilele noastre opera sa. Cu profunde rădăcini în creația populară, această operă este produsul unei conștiințe artistice individuale, geniale, conferind lui Ion Creangă un loc de prim rang în literatura romină, alături de Eminescu și Caragiale.

G. ȘTREMPEL

⁸⁾ Informația o deținem de la tov. Zamfira Mihail, cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei R.P.R. Filiala Iași.

¹¹⁾ Cf. Gh. Ungureanu *Din vicața lui Ion Creangă*, documente inedite, București, 1940, 193 p.

⁹⁾ *ibidem*, p. 327

¹⁰⁾ *ibidem*, p. 337

20 DE ANI DE EXISTENȚĂ A EDITURII POLITICE

Inființată imediat după eliberarea țării noastre, Editura Partidului Comunist din România, devenită ulterior Editura politică, a oglindit neconținut în activitatea ei preocuparea partidului pentru răspîndirea ideologiei marxist-leniniste în rîndul came-
nilor muncii în țara noastră.

Cele 6 700 de titluri într-un tiraj de aproape 200 000 000 de exemplare apărute în cei 20 de ani de activitate a Editurii politice stau mărturie efortului depus de editură pentru a lărgi continuu producția de carte politică, paralel cu îmbogățirea neîncetată a profilului ei tematic, pe măsura cerințelor noi, decurgînd din sarcinile construcției socialismului în țara noastră.

Editarea lucrărilor clasiceilor marxism-leninismului ocupă un loc de prim ordin în activitatea Editurii politice.

Din aceste lucrări au fost tipărite pînă în prezent 200 de titluri într-un tiraj total de peste 8 750 000 exemplare printre care 19 volume din *Opere* ale lui K. Marx și F. Engels, 34 volume din *Opere* și 39 volume din *Opere complete* ale lui V. I. Lenin. Lucrările mai importante ale clasiceilor marxism-leninismului au fost tipărite în numeroase ediții în tiraje de zeci și sute de mii de exemplare. De asemenea au fost editate 25 culegeri tematice cuprinzînd lucrări sau fragmente din lucrările lui K. Marx, F. Engels și V. I. Lenin.

O sarcină centrală a Editurii politice este tipărirea documentelor partidului nostru, a volumelor de *Articole și cuvîntări* ale tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej și ale altor conducători de partid și de stat. Au fost editate 514 titluri privind problemele revoluției și construcției socialismului în România, ale Istoriei partidului nostru, precum și ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale într-un tiraj total de 27 650 000 de exemplare. Editura politică a publicat de asemenea lucrări ale conducătorilor partidelor comuniste, precum și documente ale mișcării muncitorești internaționale, acestea fiind editate pînă acum în peste 20 000 000 de exemplare.

Manualele de economie politică, materialism dialectic, socialism științific au constituit un real sprijin pentru oamenii muncii în însușirea ideilor marxism-leninismului, a experienței istorice a partidului nostru și a mișcării muncitorești internaționale. Aceluiași scop i-au servit cele 450 de titluri de cărți, consultații, lecții în sprijinul învățămîntului de partid și de U.T.M. editate într-un tiraj de 32 300 000 exemplare.

Problemele teoretice ale dezvoltării bazei economice a socialismului, ale transformării societății noastre în procesul desăvîrșirii construcției socialismului în țara noastră, ale istoriei patriei noastre și a partidului nostru, au fost oglindite în peste 300 de studii și broșuri de economie politică, filozofie marxistă și de istorie a P.M.R. și a R.P.R. într-un tiraj total de 3 800 000 exemplare.

Totodată Editura politică a editat un număr considerabil de titluri din domeniul literaturii politice de masă, care popularizează politica internă și externă a țării noastre, care oglindesc felurite aspecte ale vieții politice și economice internaționale, numeroase cărți privind activitatea sindicală și de U.T.M., un vast material de agitație vizuală. Printre realizările importante din ultimii ani, Editura politică a înscris și editarea primelor două volume din *Dicționarul Enciclopedic Român*.

Un număr mare de cărți politice sînt traduse în limbile minorităților naționale. În cele două decenii ce s-au scurs de la inființarea Editurii politice s-au tradus în aceste limbi 2 600 de lucrări, într-un tiraj total de 21 220 000 de exemplare.

Un însemnat număr de traduceri din lucrări social-politice, studii, manuale, monografiile apărute peste hotare întregesc profilul activității depuse de Editura politică în acești 20 de ani.

AI. ȘIPERCO

DEZVOLTAREA REȚELEI ȘI ACTIVITĂȚII BIBLIOTECILOR DIN SATELE REGIUNII BUCUREȘTI

II

Aprovizionarea cu cărți, cantitatea și structura fondului de publicații sînt probleme esențiale pentru desfășurarea cu succes a muncii unei biblioteci.

Normele financiare de aprovizionare a bibliotecilor prevăd sume egale pentru bibliotecile de același fel, indiferent de numărul populației, al cititorilor, dintr-o localitate sau alta. Consecința aplicării normelor uniforme de aprovizionare este dotarea cu aceeași cantitate de cărți a bibliotecilor din mediul rural din aceeași rețea, cu toate că unele funcționează în localități mari și sînt frecventate de mulți cititori, iar altele deserveșc sate mici și sînt solicitate de mai puțini cititori.

Totodată la bibliotecile cu frecvență mare se înregistrează anual un procent mai mare de cărți uzate de cît la bibliotecile din localitățile mai mici.

Biblioteca din Tecuci, Raionul Roși-ori, de exemplu, care funcționează într-o comună cu 2 710 locuitori și a difuzat în medie 5 000 de volume anual, a scos din inventar în decurs de 12 ani doar 232 cărți uzate.

Bibliotecile comunale din Făcăeni, Raionul Fetești (6 860 locuitori, 1 800 cititori și 13 000 cărți citite anual), Islaz, Raionul Turnu Măgurele (6 919 locuitori, 1 300 de cititori și 12 000 de cărți citite anual) au scos din inventar în aceeași perioadă peste 3 000 cărți uzate fiecare).

În dotarea bibliotecilor cu cărți este necesar să se țină cont de acest lucru deoarece după cum se știe se uzează cărțile de intensă circulație, adică cele mai solicitate de cititori. Numai dacă bibliotecile mai mari își pot procura o

cantitate sporită de asemenea cărți activitatea lor se va putea desfășura în condiții corespunzătoare. Se pune problema găsirii unor mijloace pentru legarea cărților din bibliotecile comunale și sătești. Pînă a ajunge la o soluție mai eficace pentru un număr de cărți se pot folosi învelitorile din hîrtie cretată transparentă.

Este adevărat că în comparație cu bibliotecile sătești, aprovizionarea cu cărți a bibliotecilor comunale se face mai bine pentru că fondurile alocate sînt de cîteva ori mai mari decît cele destinate bibliotecilor sătești, dar uniformitatea normelor financiare dezavantajează bibliotecile comunale din localități cu populație numeroasă. Alocarea unei sume în plus, pentru fiecare filială (în cazul bibliotecilor comunale care funcționează în comune cu mai multe sate) nu rezolvă, de fapt, problema asigurării cu cărți a fiecărei localități potrivit nevoilor reale, deoarece nu are în vedere factorul esențial, adică numărul populației și activitatea bibliotecilor.

Unei biblioteci comunale ca cea din Nicolae Bălcescu, Raionul Lehliu deși deservește cu cărți doar 2 400 de locuitori îi reveneau 3 500 de lei alocații bugetare pe an pentru că avea două filiale (2 500 norma tip pentru biblioteca comunală și cîte 500 lei pentru fiecare filială) în timp ce o bibliotecă comunală dintr-o localitate mare ca Orbeasca de Sus, Raionul Alexandria, cu 7 100 de locuitori și o singură filială beneficia numai de 3 000 de lei.

În urma analizei aprovizionării cu cărți a bibliotecilor din sistemul așeză-

mintelor culturale, Comitetul executiv al Sfatului popular al Regiunii București a aprobat pentru anul 1964 norme diferențiate pentru procurarea de cărți pentru bibliotecile comunale și sătești. Aceste norme au în vedere felul bibliotecii și numărul populației din localitatea în care își desfășoară activitatea biblioteca.

S-a stabilit următoarea diferențiere în aprovizionarea bibliotecilor:

a) *Biblioteci sătești*

— În sate cu populație pînă la 2 000 de locuitori — 600 lei;

— În sate cu populație peste 2 000 de locuitori — 1 000 lei.

b) *Biblioteci comunale*

— În localități cu populație pînă la 3 000 de locuitori — 2 500 lei;

— În localități cu populație de la 3 000 de locuitori la 6 000 de locuitori — 3 500 lei.

c) În localități cu populație peste 6 000 de locuitori — 4 000 lei.

Bibliotecile comunale cu filiale beneficiază în plus de încă 500 lei pentru fiecare filială.

În anul care vine se vor aduce unele îmbunătățiri acestei grupări a bibliotecilor. Împreună cu Colectura regională, Biblioteca regională București va urmări ca în aprovizionare să se țină seama mai mult de condițiile și nevoile de carte proprii fiecărei localități.

★

În legătură cu rețeaua bibliotecilor de la sate se discută tot mai des despre paralelismul existent în prezent în domeniul bibliotecilor din mediul rural.

După unele păreri existența unei singure biblioteci într-o comună ar rezolva cel mai bine problema cititului la sate pentru că poate dispune de un cadru calificat care să se ocupe permanent și exclusiv de buna organizare și funcționare a bibliotecii. Practica demonstrează însă că acest lucru este valabil deocamdată numai pentru satul de reședință, în care funcționează biblioteca comună, că în ceea ce privește filialele din satele aparținătoare, munca se desfășoară defectuos.

Viața a demonstrat totuși că se pot întreprinde unele acțiuni pentru organizarea mai rațională a rețelei de biblioteci din mediul rural.

Unificarea bibliotecilor din G.A.C. cu bibliotecile comunale și sătești a fost obiectiv reclamată de transformările socialiste survenite în viața satului. Cea mai mare parte a gospodăriilor

agricole colective procurau cărți în mod întâmplător. Bibliotecarii cărora li se încredința această muncă nu aveau nici timp, nici cunoștințele necesare pentru a putea asigura un conținut corespunzător activității de popularizare a cărții. Lipsa adesea orice evidență a publicațiilor, lucru care se solda cu pierderi de cărți. Pe de altă parte, după încheierea colectivizării agriculturii, biblioteca publică este în primul rînd biblioteca colectivizatorilor. Ce rost mai avea o a doua bibliotecă pentru colectivități la G.A.C.?

În general, apreciem că unificarea este reclamată și constituie o soluție pentru bibliotecile de aceeași natură, așa cum au stat lucrurile cu bibliotecile așezămintelor culturale și cele aparținînd G.A.C. și cum mai stau încă lucrurile cu unele biblioteci obștești. Pentru celelalte biblioteci se pune în primul rînd problema profilării, a specializării lor pentru a-și putea îndeplini sarcinile cărora sînt chemate să le răspundă.

★

Activitatea de conținut a bibliotecilor de la sate este stînjinită de unele greutăți de ordin administrativ, gospodăresc. De aceea este firesc ca bibliotecarii să le discute și să solicite sprijin pentru rezolvarea lor. Lucrul acesta s-a întîmplat și la recentele consfătuiri interregionale cînd mulți lucrători din bibliotecile raionale s-au referit la probleme privind gestiunea și administrarea bibliotecilor.

Activitatea unor biblioteci sătești se resimte, de exemplu, din cauza condițiilor în care sînt nevoite să funcționeze. Există pe alocuri părerea că biblioteca sătească este a altuia decît a căminului cultural și deci să se descurce, să funcționeze unde poate. Încăperea în care era loc și pentru dulapul bibliotecii și pentru biroul directorului de cămin cultural și chiar pentru repetițiile formațiilor artistice, în prezent este rezervată exclusiv pentru birou, ori numai ca sală de repetiții. Dulapul cu cărți a fost mutat într-un hol sau cine știe în ce încăpere din sat. Oare pentru a discuta cu un cititor nu e nevoie de o anumită ambianță, de căldură etc.? În condițiile cînd directorul căminului cultural are munca de bază în învățămînt iar repetițiile se fac de obicei seara, este posibil și necesar ca biblioteca sătească să-și desfășoare activitatea în localul căminului cultural.

Căminul cultural este centrul activității culturale a satului. El trebuie să acorde importanță egală pentru toate formele de activitate culturală, inclusiv muncii cu cartea. În comunele unde funcționează un bibliotecar cu norma întreagă, el se preocupă și de asigurarea condițiilor corespunzătoare pentru desfășurarea activității la centru, ceea ce nu se întâmplă totdeauna și în bibliotecile satești sau filiale conduse de bibliotecari cu munca obștească. Este necesar ca directorii căminelor culturale să simtă răspunderea pentru activitatea bibliotecilor în aceeași măsură ca și pentru celelalte activități culturale, să se preocupe de asigurarea spațiului necesar, să repartizeze judicios veniturile extrabugetare. Asemenea probleme trebuie să fie reglementate.

*

Bibliotecarii întâmpină multe greutăți în recuperarea cărților nerestituite de cititori. Instrucțiunile actuale privind recuperarea cărților și sancționarea contravențiilor în legătură cu nerestituirea cărților aparținând bibliotecilor publice reclamă unele precizări din partea sfaturilor populare pentru a putea fi aplicate operativ și a scuti pe bibliotecari de un volum mare de muncă funcționarească, inoperativă.

Pe lângă măsurile de popularizare a drepturilor și obligațiilor cititorilor, de protejare, conform regulamentelor de ordine interioară și a normelor tehnice de bibliotecă, a publicațiilor valoroase, s-a dovedit necesar să fie delimitate precis atribuțiile bibliotecarilor și ale sfaturilor populare în ceea ce privește recuperarea cărților.

Pe această linie, instrucțiunile recente ale Comitetului executiv al Sfatului popular regional București stabilesc sarcinile sfaturilor comunale, orășenești și raionale și ale bibliotecilor în privința păstrării și restituirii la timp a cărților împrumutate subliniind că:

a) Nu se împrumută acasă cărțile de informare din care bibliotecile dețin un singur exemplar (dicționare, atlase etc.).

b) Cititorilor care nu au domiciliul stabil sau locul de muncă în localitatea în care funcționează biblioteca nu li se împrumută cărți la domiciliu. Aceștia vor putea consulta cărți și periodice nu-

mai în sala de lectură ori în încăperea bibliotecii.

c) În cazul nerestituirii cărților de către cititori în termenul prevăzut de instrucțiuni, bibliotecarii completează o înștiințare tip și o prezintă Sfatului popular pentru înmînare cititorului restanțier.

d) În caz de pierdere sau degradare a cărților, la propunerea bibliotecarilor, sfatul popular va dispune imputarea acestora.

Înmînarea înștiințărilor către cititori restanțieri, imputarea cărților degradate și pierdute, ca și încasarea amenzilor sînt atribuții care revin sfaturilor populare comunale, orășenești și raionale. Bibliotecile au sarcina de a prezenta în termen înștiințările la sfatul popular pentru a le înmîna cititorilor și a face propuneri de imputare și sancționare a restanțierilor (tabele referat cu datele necesare pentru stabilirea despăgubirilor, amenzilor).

Prin urmare sfaturile populare preiau firesc sarcinile de somare și înmînare a înștiințărilor către cititorii restanțieri, ele avînd autoritatea pentru a determina cititorul restanțier să înapoieze cărțile împrumutate.

Pentru aplicarea acestor instrucțiuni au fost tipărite înștiințări tip legate sub formă de bonier cu o parte decupabilă, care se trimite cititorului și cu o adeverință pe care imputernicitul sfatului popular semnează de primirea înștiințării pentru a o înmîna cititorului.

S-au tipărit pentru toate bibliotecile extrase din regulamentele bibliotecilor, din normativele și instrucțiunile privind folosirea colecțiilor de cărți și publicații periodice aparținînd bibliotecilor, care sînt afișate în toate bibliotecile publice din regiune.

Instrucțiunile Comitetului executiv regional au fost multiplicare și difuzate tuturor sfaturilor populare și bibliotecilor comunale, orășenești și raionale pentru ca să fie cunoscute și aplicate.

Alături de celelalte măsuri inițiate în cursul anului bibliotecile din regiune au fost astfel sprijinite în rezolvarea uneia dintre problemele cele mai dificile care le răpeau o bună parte din timpul destinat aspectelor de conținut ale muncii cu cartea.

Ion CIOTLOȘ

Contribuția românească la documentarea studiilor sud-est europene

(II)

O serie de note definitorii ale culturii românești, ca și unele împrejurări istorice favorabile explică pentru ce țara noastră concentrează în prezent un procent considerabil de mijloace de documentare științifică sud-est europeană. Așa cum în studiile sud-est europene știința românească și-a câștigat un loc de prim ordin, în documentarea științifică privind acest domeniu de cercetare avem o prioritate care trebuie evaluată corect, fructificată și ridicată pe o treaptă superioară.

Interesul și prețuirea manifestate întotdeauna de poporul nostru față de valorile culturale ale altor popoare au dus la concentrarea în bibliotecile și arhivele de la noi a unui mare număr de manuscrise, documente și cărți privind, între altele, țările înconjurătoare. Un exemplu în acest sens sînt, pe de o parte, biblioteca stolnicului Constantin Cantacuzino — al cărei catalog este cunoscut — bibliotecă ce cuprindea, pe lângă opere de seamă ale culturii mondiale a vremii, numeroase scrieri privind imperiul otoman și popoarele cuprinse în acest stat; pe de altă parte, preocupările cărturarilor noștri — un Milescu și Cantemir, pe lângă stolnic — care includeau în studiile lor o zonă mult mai largă decît cultura propriei lor țări.

Condițiile social-politice ale țărilor romine, mai favorabile decît ale celorlalte state din Europa de sud-est au permis ca izvoarele de informare strinse în decurs de secole să se păstreze în mai mare măsură decît în bibliotecile și arhivele din țările situate la sud. O apreciere obiectivă — care a fost făcută, de pildă, în ce privește documentele slavo-romine — arată că o bună parte din aceste izvoare documentare au fost distruse în epoca feudală din diferite cauze (incendii, inundații, mimiceri intenționate, pierderi etc.), dar fondurile de manuscrise, documente, hărți, stampe și cărți existente, la care se adaugă piesele de muzeu formează un bogat tezaur capabil să furnizeze date științifice pri-

vind istoria politică, economică și culturală a întregii Europe de sud-est.

La aceste împrejurări se adaugă faptul că țările romine au constituit timp de secole centre de polarizare a vieții științifice și culturale din această parte a lumii, frecventate de cărturarii vechi sirbi, bulgari sau albanezi, că la București, Cimpulung, Tirgoviște, Govora, Snagov, Iași și Cotnari au funcționat școli superioare în care s-au format cărturarii din multe țări sud-est europene, sau au activat tipografiile care au produs cărți nu numai românești, dar și în slavonă, greacă, arabă, bulgară etc. Această intensă activitate culturală s-a concretizat în documente variate fără de care nu poate fi reconstituit trecutul popoarelor care au beneficiat de această activitate.

Arhivele și bibliotecile de la noi posedă un uriaș material arhival privind istoria culturii neogrecești din sec. XVI—XIX și relațiile acesteia cu cultura românească. Este suficient să evocăm activitatea îndelungată desfășurată pe teritoriul nostru de mari cărturari greci ca Ioan Comnenul, Ioan Cariofil, Dositei al Ierusalimului, Hrisant Nottaras, Sevastos Kymenitul și alții, care au gândit, au scris, au tradus în condiții de studiu și creație culturale pe care numai Țările Romine le puteau oferi pe atunci în întreg imperiul otoman, pentru a înțelege cite opere interesind direct cultura românească și neogrecească s-au adunat în bibliotecile noastre. Studiile lui Cleobul Tsourkas privind înnoirea culturii grecești în sec. XVII sub influența padovană, studiile lui Demostene Russo asupra relațiilor culturale romino-grecești sau *Bibliografia națională greacă după 1800* elaborată de Ghinis și Mexas sînt datorate într-o măsură esențială izvoarele documentare păstrate la bibliotecile țării noastre.

Aceeași constatare privește celelalte culturi sud-est europene. Biblioteca Academiei R.P.R. este un centru de informare de prim ordin privind istoria presei bulgare sau albaneze, colec-

ția sa de manuscrise cuprinde izvoare istorice sirbești de mare preț ca *Letopisețul Tronski* sau *Viața sf. Simeon și Sava*. Între cărțile rare figurează exemplare din biblioteca învățatului sîrb Gheorghe Brancovici sau prima tipăritură bulgară care, după cum se știe, a apărut la Rîmnicul Vlcea în 1806 (Kiriadromionul, tradus de Sofronie din Vrața).

Crește mai de timpuriu și beneficiind de izvoare de creștere mai numeroase (vechile biblioteci particulare sau mănăstirești de pe întregul cuprins al țării), marile biblioteci publice din țara noastră cuprind pe lângă bogate colecții de manuscrise și cărți vechi, importante surse documentare moderne, corpuri de documente, reviste, tratate și monografii interesînd în primul rînd trecutul poporului român dar, în același timp, întreaga Europă de sud-est, în cadrul căreia este studiată istoria țării noastre.

Cele de mai sus atestă însemnătatea *tezaurului documentar* concentrat în bibliotecile românești. Aceleași constatări se pot face în ce privește *activitatea de bibliografie și documentare* desfășurată la noi.

Școala bibliografică și documentalistă românească, ilustrată de eforturile unor savanți ca Hașdeu, Odobescu, Tocilescu, Bianu, Iorga, Rașcoviță, a dus la crearea unor instrumente de lucru exemplare în acest domeniu. *Bibliografia românească veche* este pe drept cuvînt citată ca un model de recapitulare a culturii unui popor prin opere tipărite. Ea este însă un instrument indispensabil de cercetare nu numai pentru cultura românească veche, ci și pentru alte culturi sud-est europene sau mai îndepărtate ca cea siro-libaneză sau georgiană.

Publicațiile de documente întreprinse de Academia noastră de științe, colecția Hurmuzaki, colecția de *Documente privind istoria României*, volumele publicate în ultimii ani de Arhivele statului sînt adevărate tezaururi de informații pentru cercetătorii din toate țările balcanice. Pentru a cita un singur exemplu, vol. XIII—XIV din colecția Hurmuzaki (în total cinci volume de documente grecești cu traduceri în limba română) în care au fost publicate cîteva mii de izvoare păstrate în Biblioteca Metocului din Constantinopol al Patriarhiei din Ierusalim reprezintă un instrument de informare interesînd trecutul politic și cultural al unei zone geografice ce include nu numai Europa de sud-est,

dar și o bună parte din Orientul Apropiat.

Iată pentru ce, în inițiativele recente ale țării noastre relative la continuarea prin colaborare internațională a unei îndelungate tradiții de cercetări privind trecutul comun al popoarelor sud-est europene, inițiative concretizate în programul Asociației internaționale de studii sud-est europene, documentarea științifică ocupă un loc dintre cele mai importante.

Opera documentară pe care Asociația își propune să o realizeze a fost definită în diferite reuniuni ale forurilor sale directorate (București — aprilie 1963, Atena — ianuarie 1964, Sofia — aprilie 1964), ca și în revista Asociației și a fost concretizată într-un program inițial de lucru al *Comisiei de documentare* a Asociației din care fac parte o serie de specialiști din țările sud-est europene, ca și din alte țări membre ale AIESEE.

Scopul comisiei este să pună bazele unei colaborări între diferitele centre de documentare care să permită, pe de o parte, publicarea unei bibliografii curente de surse privind sud-estul european, pe de altă parte elaborarea unei *bibliografii retrospective complete* privind trecutul acestor țări. Este de la sine înțeles că de aceste lucrări vor beneficia nu numai cercetătorii trecutului Europei de sud-est, ci categorii largi de specialiști din domeniul științei, culturii și educației, preocupați de cunoașterea și difuzarea informațiilor capabile să pună în lumină vechimea și trăinicia legăturilor între popoarele din această parte a lumii.

Pentru perioada imediat următoare (anii 1964—1965), Comisia de documentare a Asociației și-a propus elaborarea unui *Ghid de documentare în studiile sud-est europene*, care va reprezenta un inventar de instituții (arhive, biblioteci, muzee și centre de documentare), o listă de surse (bibliografii, reviste, tratate de bază) și un îndrumător practic pentru folosirea mijloacelor de informare existente în țările Europei de sud-est.

Dacă, după cum am arătat mai sus, rolul bibliotecilor și al documentării românești în cunoașterea sud-estului european poate fi rezumat prin evocarea bogăției colecțiilor noastre de izvoare de informare și a activității îndelungate de ordin bibliotecomic, bibliografic și documentar — este evident că pentru realizarea programului actual de dezvoltare a documentării

sud-est europene în condițiile colaborării internaționale promovată de AIESEE, bibliotecilor și centrelor de documentare de la noi le vor reveni sarcini pe măsura tradiției cu care se mîndresc.

Traducerea în viață a programului Comisiei de documentare a Asociației internaționale de studii sud-est europene va prilejui o primă contribuție a specialiștilor, serviciilor de bibliografie și centrelor de documentare din țara noastră. O serie de alte acțiuni integrate în aceeași operă documentară privesc însă bibliotecile de la noi în ansamblul lor.

O primă sarcină a acestor biblioteci este punerea în valoare prin instrumente de lucru speciale (fișiere, cataloage publicate, bibliografii multiple la rotaprint) a acelor părți din fondurile lor care interesează direct relațiile culturale sud-est europene. În această situație sînt numeroase biblioteci, dintre care cităm Biblioteca Centrală de Stat a R.P.R., Biblioteca Academiei R.P.R., Biblioteca Centrală Universitară din Iași, Biblioteca regională Craiova, Biblioteca Institutului de Istorie al Academiei R.P.R. Pentru a cita cazurile mai puțin cunoscute ne vom referi la fondul de cărți grecești al Bibliotecii Centrale Universitare din Iași care ilustrează admirabil rolul cultural istoric al acelei oraș ca centru de învățămînt și creație științifică sud-est europeană în secolele XVII—XIX, sau Biblioteca Institutului de Istorie al Academiei R.P.R. în care se găseș în prezent nu numai biblioteca savantului Nicolae Iorga, dar și fondurile primelor institute științifice de studii sud-est europene din țara noastră, create sub îndrumarea marelui cărturar.

O serie de publicații speciale (cataloage de manuscrise, repertorii de însemnări pe cărți, repertorii generale de cărți publicate în țările sud-est europene sau privind aceste țări) pot pune, de asemenea, în valoare fondurile amintite. De o importanță deosebită se vor dovedi *repertoriile de însemnări pe cărți*. Publicarea notelor de lectură, a semnăturilor diferiților posesori ai cărților privind sud-estul european aflătoare în bibliotecile noastre vor scoate la iveală *bogăția și continuitatea preocupărilor privind relațiile sud-est europene* manifestate de cărturarii romini, greci, bulgari, sirbi etc., care au activat pe teritoriul țării noastre.

O altă lucrare necesară este un *repertoriu al prenumeranților vechilor noastre tipărituri*. Din listele de subscriitori imprimare în trecut la sfîrșitul cărților se va vedea întinderea ariei de difuzare a tipăriturilor românești în diferite limbi și va ieși în evidență faptul că pentru o perioadă îndelungată tipărițele noastre alimentau cititori din Grecia, Bulgaria și Serbia, arhipelagul grecesc, Sinai sau Africa de nord.

Studiile științifice privind vechimea și importanța bibliotecilor noastre în cadrul relațiilor sud-est europene se integrează în aceeași operă documentară. Biblioteca școlii de la Sf. Sava, cea a stolnicului Constantin Cantacuzino, a Universității din Iași, a Mavrocordatilor etc., au fost studiate în contribuții științifice care dovedesc utilitatea elaborării unor *studii istorice complete* asupra lor. Dar o serie de alte studii ca de exemplu: *Circulația cărților în Europa de sud-est în epoca feudală*, sau *Pătrunderea publicațiilor iluministe în bibliotecile românești*, sau *Difuzarea scrierilor Revoluției franceze în țara noastră* etc., pot constitui tot atîtea contribuții care să pună în lumină *înnoirea ideologică, prin carte, a Europei de sud-est și pregătirea climatului ideologic care a dus la eliberarea și crearea statelor moderne independente în această parte a lumii*.

Orice acțiune de valorificare pe plan bibliologic și documentar a tezaurului de izvoare de informare păstrat în bibliotecile noastre este o contribuție la realizarea aceluia program de cunoaștere a relațiilor între popoarele Europei de sud-est pe care îl promovază țara noastră în scopul stringerii legăturilor tradiționale de prietenie între aceste popoare.

Examinarea cu atenție a posibilităților pe care Asociația internațională de studii sud-est europene, organism științific creat din inițiativa țării noastre le deschide în acest sens, constituie pentru bibliotecari, bibliografi și documentaliști un prilej în plus de asociere directă a activității lor cu aceea științifică, educativă și culturală.

Contribuția la dezvoltarea documentării sud-est europene se va dovedi astfel o cale de afirmare a rolului pozitiv și major al bibliotecilor în promovarea, prin știință și cultură, a păcii și prieteniei între popoare.

Virgil CÂNDEA

răspînditor de cărți și cultură romînească

(II)

Depozitul de cărți al lui Gh. Cîrțan din satul Cîrțișoara cuprindea o impresionantă bogăție tematică, cu un conținut variat, începînd de la simple foi volante și ziare, pînă la reviste și cărți din diferite domenii ale științei și literaturii. Lucrările de istorie reprezintă 17%, cărțile literare, revistele, ziarele 15,5%, cărți și materiale cu conținut religios 14,5%, cărți școlare 12,5%, cărți cu preocupări economice, finanțe, agricultură 10,5%, scrieri pedagogice și didactice 8,5%, cărți cu conținut juridic 6,5%, cărți, broșuri pentru săteni 5,5%, almanahuri, calendare 2,4%, cărți cu conținut filozofic 1,5%, iar restul reprezentînd cărți, broșuri și tipărituri din domenii diferite.

Cea mai mare parte a lucrărilor aflate în depozitul de la Cîrțișoara o alcătuiesc cărțile și broșurile de literatură istorică și politică. Puternica răscoală a poporului de la 1784 era încă vie în mintea oligarhiei austro-ungare, fapt ce reiese și din comentariile funcționarilor însărcinați cu înregistrarea cărților confiscate. În dreptul cărților ce tratează aceste evenimente figurează mențiunea în limba maghiară: *kitiltva* (interzis), iar despre Horea, Cloșca și Crișan se fac comentarii mai lungi din care e nelipsită fraza: „Cartea conține știri și date despre «bandiții» (rablók) Horea, Cloșca și Crișan, care s-au pus în fruntea «rebelilor» (lázadók) din Transilvania, în 1784—1785 și de aceea circulația ei în Austro-Ungaria e «interzisă»“.

Sînt nelipsite apoi operele clasicii literaturii romîne, apărute la București și Iași, dintre care: Mihai Eminescu, George Coșbuc, Vasile Alecsandri, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale, Barbu Ștefănescu-Delavrancea, Alexandru Vlahuță, Al. I. Odobescu. Un bogat compartiment de cărți, pus în circulație sub această formă, este

acela al literaturii populare și sătești, al cărților din „Biblioteca poporului“, cuprinzînd snoave, povestiri, calendare, almanahuri, sfaturi pentru săteni, poezii, folclor etc. O importanță deosebită avea în această perioadă răspîndirea cărților școlare și pedagogice.

Pot fi găsite de asemenea cărți și reviste dintr-o serie de domenii ca: economie politică, medicină, matematică, fizică, drept etc.

De notat că o bună parte din cărțile găsite în depozitul lui Cîrțan se adresau cercurilor socialiste și muncitorilor romîni, publicații ce apăreau în: *Biblioteca de propagandă socialistă*, *Biblioteca socialistă*, *Biblioteca social-democrată* ș. a., periodice ca *Revista socială* și *Critica socială*, ambele organe ale mișcării socialiste și muncitorești.

Din numărul mare de ziare și reviste tipărite în orașele din România, 38 sînt interzise a circula în Transilvania. Marea majoritate a ziarelor și revistelor ce reușeau să pătrundă peste munți aveau un conținut variat. Pe lângă revista social-politică cu orientare progresistă *Contemporanul* în mai multe exemplare și pe mai mulți ani, în inventarul lui Cîrțan găsim ziare și reviste de mare tiraj ca: *Universul*, *Adevărul*, *Revista poporului*, *Liberatorul*, precum și gazete ca *Tinerimea romînă*, *Meseriașul romîn* și altele. Cele mai multe ziare din depozitul confiscat îl formează însă cele din Transilvania, care se ridică la 22 000 exemplare. *Gazeta Transilvaniei*, care apărea la Brașov încă din 1838 și care reprezenta principalul organ de afirmare politică și culturală a romînilor din Transilvania, a fost găsită la data percheziției în 3 756 exemplare. Pe lângă aceasta mai găsim *Tribuna* (Sibiu) în 8 872 exemplare, *Tribuna poporului* (Arad) în 3 393 exemplare, *Foiaia poporului* (Sibiu) în

2 070 exemplare, *Dreptatea* (Timișoara) în 2 036 exemplare, *Poporul român* ce apărea la Budapesta, în 162 exemplare. Numărul impresionant de mare al revistelor și gazetelor ce s-au aflat la domiciliul ciobanului de la Cîrțișoara e o dovadă că el era un permanent vizitator al redacțiilor de ziar din Transilvania și dincoace de munți, de la care pornea cu desaga încărcată prin sate pentru a le răspîndi spre a fi citite.

Așa și-a continuat Gheorghe Cîrțan pasionanta preocupare de răspînditor de cărți pînă în august 1911 cînd și-a sfîrșit viața.

Pe piatra mormîntului său din Simaia e scrisă lapidar următoarea inscripție: *Gh. Badea Cîrțan doarme visînd întregirea neamului său*. Oare biblioteca din orașul prin care a trecut de atîtea ori împovărat cu cărți și în care și-a dat sfîrșitul n-ar putea să-i poarte numele?

V. CURTICĂPEANU

Cărți și alte tipărituri din registrul lui Gh. Cîrțan *

1. Istorie

- 2781 *Interpelațiunea privitoare la expulzarea romînilor de peste Carpați adresate guvernului, Mihail Kogălniceanu*, deputat. București, 1886. Interzis.
- 2729 *Magazin istoric pentru Dacia, Nicolae Bălcescu*. București, 1847.
- 1812 *Istoria critică a romînilor pe pămîntul țării romînești*. B. P. Hașdeu. București.
- 1738 *Amintiri asupra istoriei regenerării romine sau evenimentele de la 1848*, I. Hellade Rădulescu. București, 1896.
- 1764 *Studiu și documente cu privire la Istoria romînilor*, N. Iorga. București, 1894.
- 1763 *Studii asupra Istoriei romînilor în sec. XVIII*, N. Iorga. București, 1900.
- 23 *Avram Iancu regele Carpaților*, Ion Pop Florantin. București, 1891. Interzis.

- 234 *Biblioteca Minerva. Istoria lui Mihai Viteazul pentru poporul român*. București, 1901. Interzis.
- 238 *Horea, Cloșca și Crișan martirii Transilvaniei*, Iași. Interzis.
- 331 *Centenarul revoluției romine de la 1784*, București, 1884.
- 337 *Cronica anului 1848*, Dr. E. Dalan. Sibiu.
- 372 *Citeva cuvinte despre dualismul austro-ungar*, V. A. Urechea. București, 1893. Interzis.
- 464 *Cestiunea Transilvaniei în parlamentul Romîniei*. București, 1893. Interzis.
- 499 *Cronicele Romîniei sau letopisețele Moldovei și Valahiei 1766—1866*, Mihail Kogălniceanu. București, 1872.
- 721 *Un memoriu politic cestiunea Romîni în Transilvania și Ungaria*, Eugen Brate. București, 1895. Interzis.
- 887 *Dezrobirea țiganilor, ștergerea privilegiilor boierești, emanciparea țăranilor*, (discu s rostit în Academia romînă), M. Kogălniceanu. București, 1894.
- 894 *Magazin istoric*. Nicolae Bălcescu. București, 1849.
- 1022 *Documente romînești din Arhivele Bistriței*. N. Iorga. București, 1899.
- 1049 *Istoria Romînilor din timpurile cele mai vechi pînă la prefacerea statului în monarhie*. A. Treb. Laurian. București, 1869.
- 1219 *Horea un nou boier*, I. P. Florantin, I. T. Velescu. Interzis.
- 1363 *Cestiunea Transilvaniei în parlamentul Romîniei*. Interzis.
- 1399 *Cronicele Romîniei sau letopisețele Moldovei și Valahiei*, Mihail Kogălniceanu. București, 1872.
- 1933 *Istoria Romînilor sub Mihai vodă Viteazul*, Nicolae Bălcescu. București, 1902. Interzis.
- 1440 *Istoria generală a Daciei*, Gheorghe Sion. București, 1860.
- 1448 *Magazin istoricu pentru Dacia*. A. Treboniu Laurean. București, 1847.
- 1442 *Istoria imperiului otoman creșterea și căderea lui*, Dimitrie Cantemir. București, 1876.

— Ultima filă din registrul în care au fost inventariate cărțile din depozitul lui Badea Cîrțan.

* Notă: Titlul cărților și publicațiilor au fost extrase și reproduse din registrul lui Cîrțan; cifrele din stînga reprezintă numerele de ordine din registru. Mențiunea „interzis” aparține autorităților austro-ungare.

- 1450 *Historia Critică universală*, Ion Heliade Rădulescu. București, 1892.
- 1476 *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, A. D. Xenopol. Iași, 1896.
- 1530 *Istoria românilor sub Mihai vodă Viteazul*, Nicolae Bălcescu. 1902. Interzis.
- 1531 *Acte și fragmente privitoare la Istoria Românilor*, Nicolae Iorga. București, 1893.
- 1539 *Cestiunea Transilvaniei în parlamentul României*. Sibiu. Interzis.
- 1573 *Cîteva cuvinte despre dualismul austro-ungar*, George Adamescu. Galați, 1892. Interzis.
- 1612 *Acte justificative la istoria revoluțiunii de la 1821*, C. Aricescu. București, 1894.
- 1654 *Romîni din Ungaria. Originea, Istoria și starea lor prezentă*. B. B. Săcălean. București, 1899. Interzis.
- 1666 *Primele elemente din istoria românilor, legenda și poezii istorice*, Al. Popescu Cernica. București, 1894. Interzis.
- 1669 *Autori romîni vechi și contemporani. Istoria românilor sub Mihai vodă Viteazul*, Al. I. Odobescu. București, 1895. Interzis.
- 1676 *Romîni din Ungaria, originea, istoria și starea lor prezentă*. George Moroiănu. București 1894. Interzis.
- 1679 *Istoria Bucureștilor*. G. I. Ionescu. București, 1899.
- 1680 *Revoluțiunea lui Horea în Transilvania și Ungaria 1784—1785*, Neculai Densușeanu. București, 1887. Interzis.
- 1693 *Istoria romînilor, revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu*, V. A. Urechea. București, 1901.
- 1894 *Ince cărți critice asupra unor credințe și datine și moravuri a poporului român*. Al. I. Odobescu. București, 1897.
- 1725 *Oamenii mari ai Romîniei Ioan Vodă cel cumplit*, B. Petriceicu Hașdeu. București, 1897.
- 1756 *Fragmente din Istoria romînilor*, Eudoxiu de Hurmuzaki. București, 1900.
- 1763 *Studii asupra istoriei romînilor în sec. XVIII, N. Io ga*. București, 1900.
- 1764 *Studii și documente privitoare la Istoria romînilor*, N. Iorga. București, 1894.
- 1774 *Istoria romînilor din Dacia superioară*, Al. Papiu Ilarian. Viena, 1852.
- 1812 *Dezrobirea țiganilor ștergerea privilegiilor boierești, emanciparea țărănilor*, M. Kogălniceanu. București, 1891.
- 1962 *Istoria Romîniei contemporane*, N. Iorga. București, 1900.
- 2010 *Luptele romînilor cu turcii pînă la Mihai Viteazul. Cultura veche romîna*, Ion Bogdan. București, 1898.
- 2011 *Luptele romînilor în rasbelul din 1878*, T. C. Văcărescu. București, 1888.
- 2157 *Istoria lui Mihai Viteazul amintire celor sfîrșite*, N. Iorga. București, 1900. Interzis.
- 2182 *Cronice romînilor și a mai multor neamuri*, Gheorghe Șincai. București, 1886.
- 2484 *Originile principatelor romîne*, D. Onciul. București, 1899.
2. Literatură
- 3416 *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Ion Ghica. București, 1897.
- 3417 *Scriseri complete*, Iacob Negruzzi. București, 1895.
- 3418 *Scrisori literare și istorice*, A. I. Odobescu. București, 1887.
- 3419 *Scriserile lui C. Negruzzi, Teatru*, C. Negruzzi. București, 1879.
- 407 *Despre cultura și literatura romînească în sec. XIX*, Ioan Bianu, București, 1891.
- 740 *Calendar pentru toți romîni*, București, 1892, 1900, 1899, 1848, 1897, 1896, 1895, 1893, 1891, 1889, 1902. Interzis.
- 890 *Dan*, Al. Vlașuță. București, 1894.
- 990 *Dictionarul limbii romîne*, A. T. Laurian. Bucu ești, 1873.
- 1153 *Doamna Chiajna*, A. Odobescu. Craiova.
- 1220 *Autori romîni moderni*, Lazăr Șăineanu, București, 1891.
- 1291 *Fabule*, Costache Negruzzi. Iași.
- 1316 *Fintina Blanduziei*, Vasile Alecsandri. București, 1884.
- 1398 *Gramatica limbii romîne*, Tim. Cipariu. București, 1869.
- 1455 *Povești din popor*, Ioan Pop Reteganu. Sibiu, 1895.
- 1586 *Immuri păgine poezii nouă*. Duiliu Zamfirescu. Bucu ești, 1897.
- 1677 *Istoria literaturii și limbii romîne*, Ar. Densușianu. Iași, 1885. *Poezii complete*. Mihael Eminescu. Iași.
- 1818 *Istoria limbii și literaturii romîne*, Ar. Densușianu. București, 1895.
- 1844 *Mihnea Vodă cel rău 1805—1810, nuvelă istorică*, Al. I. Odobescu. Sibiu, 1894.
- 1847 *Viața lui Vlad Tepeș vodă și Mircea vodă cel Rău*, Dimitrie Bolintineanu. 1870.
- 1861 *Despre cultura și literatura romînească în secolul al XIX-lea*, Ion Bianu. București, 1895.
- 2020 *Lumina tuturoră, discursul domnului B. St. Delavrancea*, B. St. Delavrancea. București, 1897.
- 2166 *Opere complete*, George Coșbuc. București, 1896.
- 2300 *Moși și curcani*, Al. I. Odobescu. București, 1878. Interzis.
- 2443 *Note și schițe*, I. L. Caragiale. București, 1892.
- 2480 *Culegere de proverburile sau povestea vorbei*, Anton Pann. București, 1889.
3. Cărți socialiste
- 235 *Biblioteca de propagandă socialistă — Catehismul femeii muncitorului*, București, 1800.
- 239 *Biblioteca ziarului Lumea nouă. Dezvoltaea muncitorilor*. Tîrgu-Jiu, 1895. Interzis.
- 793 *Cluburile țărănești*, București, 1900.
- 1057 *Doctrina și tactica socialistă*, George Diamandi, București, 1898.
- 1175 *Emanciparea femeii*, P. Mușoiu, București, 1899.
- 1853 *1 Mai cîntece socialiste. Clubul Muncitorilor*, București, 1899.
- 2017 *Libertatea de cugetare și discuție în romînește*, P. Mușoiu, București, 1900.
- 2138 *Memoriul și statul asociațiunii generale a muncii*, București, 1901.
- 2392 *Nouă epistole către muncitori și țărani*, București, 1899.
- 2662 *Fără noroc, piesă în 3 acte*. Sofia Nădejde. București, 1898.

3422 *Statul viitor și social democrația*, Biblioteca social democrată. București, 1894. *Interzis*.

4. Cărți școlare

3954 *Carte de citire prelucrată de învățătorii asociați*, Dr. Barbu Constantinescu, Lambrion D., Aug. Treboniu Laurian, St. C. Mihăilescu, I. Manliu. București, 1894. *Interzis*.

3961 *Istoria universală, manual pentru învățământul secundar*, Ion Slavici. București, 1902. *Interzis*.

3990 *Curs practic de compozițiuni, citire și recitațiuni din autorii români moderni pentru clasele secundare*, C. D. Speranța. București, 1892.

3812 *Prescurtare din Istoria românilor pentru școlile primare*, B. B. Secăianu. București, 1893. *Interzis*.

3555 *Geografie pentru școlile prime*, D. Gusti. Iași, 1874.

5. Economie

1222 *Expunerea principiilor economiei politice*, Vasile Radu. Iași, 1890

1891 *Istoria agriculturii*, I. Lazăr, Sibiu, 1899.

1930 *Jurnalul de agricultură*, D. Ion Ionescu. Iași.

2202 *Manual de agricultură pentru școlile normale*, P. I. Aurelian. București, 1893.

2290 *Manual de agricultură rațională, cultura specială a plantelor*, Dr. George Maior. București, Brașov.

2391 *Noțiuni de economie politică și finanțe*, Alex. Pretorianu. Ploiești, 1882.

2445 *Noțiuni de horticultură sau grădinarie practică*, C. Alexandrescu. București, 1873.

6. Filozofie

829 *Considerațiuni asupra timpului și spațiului*, I. Cav. D. Pușcariu. Budapesta, 1878.

1149 *Etică sau morală filosofică*. P. Dulfu. București, 1893.

1241 *Elemente de psihologie*. I. Găvănescu. București, 1899.

1248 *Elemente de filozofie*, I. Zalomit. București, 1854.

1261 *Estetica, știință filozofică despre frumos și artă*, I. P. Florantin. București, 1887.

1299 *Filozofia lui Plotin*, George Taușan. București, 1901.

1448 *Istoria Filozofiei*, Albert Sugler. București, 1860.

7. Pedagogie

1688 *Încercări critice asupra învățământului nostru primar*, St. P. Mihăilescu. București.

1434 *Învățătorul diar pedagogie*. I. Opran. București, 1881.

2785 *Povătuitorul învățătorului de clase primă primară*. I. Ciancu. București, 1895.

2961 *Pedagogia*. Simion Bărnuțiu. Iași, 1860.

3121 *Convo. biră didactice, organ al societății corpului didactic primar*. Mai mulți autori. București, 1900.

3432 *Metodă nouă de scriere și citire pentru școala primă*. N. Elinescu. Iași, 1893.

3436 *Școala nouă, revista pedagogică și literară*. Mai mulți autori. București, *Interzis*.

3808 *Apreciere pedagogică asupra cărții lui Pestalozzi*. E. D. Bălțeanu. București.

824 *Curs de pedagogie*. I. Găvănescu. Ploiești, 1900.

1176 *Educatori și educați, culegere de chestiuni pedagogice*. Grig. Teodosiu. București, 1900.

1375 *George Lazăr și școala română*, Petru Poiener. București, 1871.

1951 *Ideile pedagogice ale lui John Locke*. I. Ionescu. Iași, 1899.

8. Reviste — Ziare

505 *Contemporanul*. V. G. Morțun. Iași.

506 *Contemporanul*. I. Nădejde. Iași. *Interzis*.

518 *Contemporanul*. Revistă științifică și literară. V. G. Morțun. Iași. *Interzis*.

802 *Contemporanul*, V. G. Morțun, I. Nădejde. Iași, 1886.

2021 *Literaturul*, Alexandru Macedoneski și Cincinat Pavelescu. București, 1893. *Interzis*.

2022 *Luceafărul*, rev. literară. Budapesta, 1902.

2622 *Epoca*. București, 1904. *Interzis*.

2627 *Viitorul*. *Interzis*.

2640 *Adevărul de dimineață*. Const. Mille director. București, 1904. *Interzis*.

2661 *Veselia*, diar umoristic. București, 1901. *Interzis*.

Confecționarea scoarțelor de protecție pentru broșuri

Prevenirea uzării premature a broșurilor cu circulație mare în bibliotecă se poate face prin păstrarea lor în scoarțe de protecție.

Confecționarea unor astfel de scoarțe este la îndemâna oricui.

Ca material se recomandă întrebuințarea unui carton mai subțire, cum ar fi cel utilizat la dosare. (Din cartonul unui dosar se pot confecționa două scoarțe).

Cea mai indicată pânză pentru îmbrăcat este zefirul de 0,90 m lățime. Prețul per metru e de 12,50 lei.

Materialul de îmbrăcat necesar pentru o scoarță revine la 1,25 lei, dintr-un metru putându-se confecționa zece scoarțe.

Avem nevoie de asemenea de hîrtie albă, cum este de exemplu aceea de desen. Din o singură coală avem suficient material de îmbrăcat în interior pentru zece scoarțe.

Ca materiale adezive vom folosi clei de timplărie și făină de grâu din care vom face amidon, după rețeta indicată în articolul publicat în nr. 11 (1964) al revistei.

Costul total al unei scoarțe nu poate depăși 2,50 lei.

Execuția scoarțelor se face astfel:

Din carton se croiesc două bucăți de format 12×17 cm, așa cum e indicat în fig. 1, iar pe format 9×17 cm, 1 bucată (vezi fig. 2). Din hîrtie subțire croim un straif lung de 17 cm și lat

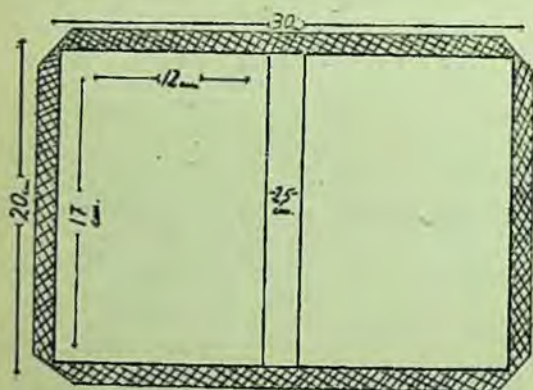

Fig. 1

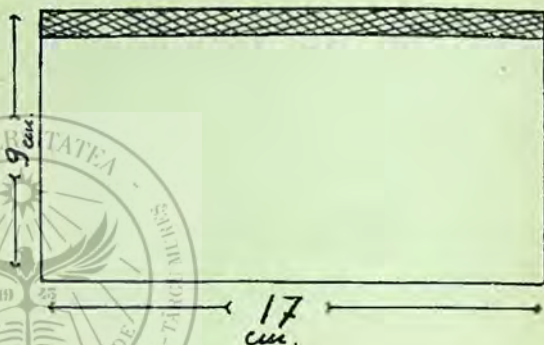

Fig. 2

de 2,5 cm care va forma spațiul dintre cele două cartoane (vezi fig. 1).

Din pânză, pe care în prealabil e bine să o apretăm cu „Apretol”, vom croi o bucată pe formatul de 20×30 de cm.

Ungem cele două bucăți de carton și straiful de hîrtie cu clei subțire, după care le aplicăm pe pânză și tăiem colțurile cu foarfeca, așa cum se arată în fig. 1. Întoarcem scoarța cu fața în sus și frecăm ușor cu podul palmei pe pânză pentru ca ea să adere perfect pe carton.

Tăiem din pânză un straif îngust de 1,5 cm și lung de 17 cm îl ungem ușor cu clei și îl aplicăm pe marginea cartonului croit pe formatul 9×17 cm, astfel încît aceasta să fie îmbrăcată pe ambele părți (vezi fig. 2). Apoi cartonul respectiv este aplicat, fără a fi lipit, peste scoarța încheiată astfel ca el să ajungă pînă la marginea din dreapta a scoarței. După acest șablon, tragem o linie cu creionul, așa cum

se indică în fig. 3, linia punctată, punem de o parte bucata de carton și cu o foarfecă creștăm pînă la carton marginea pînzei care depășește linia trasată cu creionul.

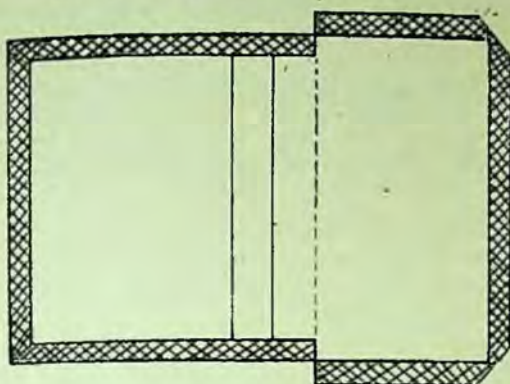

Fig. 3

Ungem cu clei marginea pînzei rămasă în stînga creștăturii pînă în partea cealaltă și o îndoim peste carton, așa cum se arată în fig. 3.

Croim din coala de hîrtie de desen o bucată pe formatul de $16,5 \times 26$ de cm pe care o ungem cu amidon și o

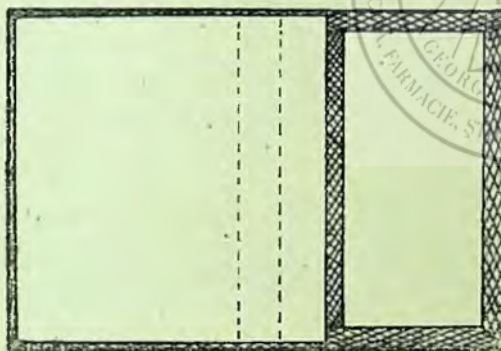

Fig. 4

aplicăm pe interiorul scoarței, exact pe centru, astfel ca pe fiecare latură să rămînă o margine liberă de 2 mm. (vezi fig. 4).

Bucata de carton la care am lipit straiful de pînă o aplicăm peste scoarță, după care ungem marginile pînzei cu clei și le îndoim peste carton așa cum putem vedea în fig. 4.

Croim din hîrtie de desen o bucată pe formatul $8,5 \times 16,5$ și o aplicăm peste cartoul care formează buzunarul (vezi fig. 5).

Cu această operație scoarța noastră de protecție este gata. Coperta cărții care urmează să fie protejată se intro-

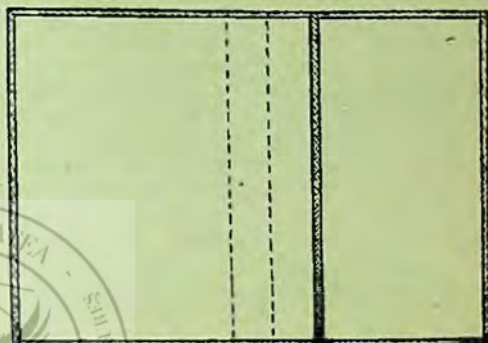

Fig. 5

duce în buzunarul respectiv. La împrumut, bibliotecarii pot menționa printr-un semn convențional pe fișa cititorului că respectiva carte are o copertă de protecție.

Pentru uscare, o așezăm pe masă și punem peste ea o planșetă cu o greutate deasupra.

Formatul dat corespunde colecției „Biblioteca pentru toți”.

Alte formate curențe sînt 17×24 de cm și $11 \times 16,5$ cm.

Coșca CREȚU

Organizarea

SEMINARIILOR RAIONALE

Sarcinile multiple ce stau în fața activiștilor culturali de la orașe și sate, pot fi îndeplinite cu succes numai asigurându-se un nivel corespunzător pregătirii lor politice și profesionale. În acest sens, activiștii culturali primesc un sprijin permanent în cadrul seminariilor raionale, formă de instruire devenită tradițională în țara noastră. Alături de seminarii, directorii de cămine culturale și bibliotecarii participă la instructaje de scurtă durată, cursuri de inițiere sau de perfecționare, schimburi de experiență etc. Toate acestea, formează un sistem complex de pregătire a activiștilor culturali, menit să determine desfășurarea muncii culturale de masă la nivelul sarcinilor actuale.

În anii precedenți, comitetele regionale și raionale de cultură și artă s-au preocupat de organizarea în condiții bune, a seminariilor. În cadrul seminariilor, s-a realizat informarea activiștilor culturali asupra diferitelor probleme ale muncii, asupra sarcinilor specifice fiecărei perioade. Într-o serie de raioane, buna pregătire a seminariilor și urmărirea unei tematici adecvate, au influențat în mod pozitiv asupra desfășurării acestora, transformându-le într-o formă specifică de perfecționare profesională a cadrelor. Legarea mai strânsă a problematicei seminariilor de sarcinile politice și economice actuale ale raionului respectiv, răspîndirea largă a experienței înaintate în cadrul acestor seminarii, le-a conferit pe drept cuvânt un rol deosebit de important în buna desfășurare a activității culturale de masă. Bune rezultate a dat sistemul organizării — pentru toți activiștii culturali, a lecțiilor și expunerilor cu caracter general și apoi gruparea activiștilor pe specialități, pentru a se putea discuta problemele în funcție de specificul activității fiecăruia. Pot fi amintite, în acest sens, seminariile organizate în

regiunile Ploiești, Galați, Cluj, Crișana, Iași, orașul București etc.

Cu toate acestea, trebuie spus că sistemul de organizare a seminariilor în anii precedenți prezintă și unele deficiențe. Acestea decurgeau în primul rând din faptul că recomandările Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă privind organizarea seminariilor cuprindeau teme obligatorii pentru toate regiunile țării, fără deosebire. Apoi, existau unele teme care intraseră deja în „tradiția” seminariilor și care se repetau cu regularitate de la un an la altul. La acestea se mai adaugă și faptul că unele comitete de cultură și artă raionale transformaseră seminariile în cursuri de calificare de lungă durată, dând un caracter școlăresc programului seminariilor (predare, seminar, practică, temă pentru seminarul următor etc.). O lipsă serioasă a seminariilor din anii precedenți o constituie și faptul că la acestea nu participau decât un număr restrins de bibliotecari voluntari care, în consecință, nu erau la curent cu problemele actuale ale muncii cu cartea. Aceasta a avut o influență negativă mai ales asupra activității din raioanele cu un număr mai mare de biblioteci sătești.

În elaborarea noilor recomandări*) întocmite de Consiliul așezămintelor culturale din cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, s-a ținut seama de toate aceste probleme și s-a urmărit soluționarea cât mai adecvată a fiecăreia în parte.

În anul de învățămînt 1964—1965, seminariile raionale se vor organiza la interval de trei luni, de obicei la începutul trimestrului. Aceasta creează posibilități mai mari pentru a se analiza activitatea depusă de bibliotecii în cursul unui trimestru. Eșalonarea lu-

*) Recomandări privind organizarea seminariilor raionale cu directorii de cămine culturale și bibliotecarii sătești. Buc., 1964.

crărilor seminarilor în cadrul a două zile, permite să se realizeze, ca și până acum, instruirea complexă a activiștilor culturali și totodată urmărirea unei tematici ample, cuprinzând lecții, seminarii etc.

Elementul nou adus de recentele recomandări constă în faptul că în întocmirea programului seminariilor, prin fixarea lecțiilor politico-ideologice și a celor profesionale, a expunerilor cu privire la cele mai noi realizări ale științei și tehnicii, a problematicei consultațiilor de specialitate etc., cuvântul hotărâtor îl au organele locale. Temele cuprinse în materialul întocmit de către Consiliul așezămintelor culturale au numai un caracter recomandat. Trezirea la această nouă etapă a muncii, este justificată prin faptul că în majoritatea regiunilor și raioanelor, comitele de cultură și artă și instituțiile lor metodice s-au maturizat, au acumulat o experiență pozitivă în conducerea activității cultural-educative de masă. Problema instruirii activiștilor culturali de la sate poate fi deci rezolvată, în bune condițiuni, pe plan local.

Recomandările Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă fixează sarcini concrete în această privință comitetelor de cultură și artă, comisiilor pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. Activiștii culturali cu o bogată experiență în munca culturală de masă din cadrul comitetelor de cultură și artă regionale și raionale, al instituțiilor metodice de la regiuni și raioane, au datoria să asigure bibliografiile, consultații de specialitate, la un înalt nivel profesional.

Ținând seama de faptul că seminariile au un caracter practic, de îndrumare și instruire a activiștilor culturali, se recomandă ca acestea să se organizeze în centrele raionale și totodată în cadrul celor mai bune unități culturale din raion, pentru a da posibilitatea participanților să cunoască experiența pozitivă acumulată de colectivele fruntașe. În cadrul aplicațiilor practice organizate la bibliotecile raionale, trebuie să fie scoase în evidență metodele avansate de propagandă a cărții și ale activității bibliotecare în ansamblu.

O prevedere importantă a recomandărilor este aceea a necesității de a se organiza, în cadrul fiecărui seminar,

prezentări ale cărților recent apărute. Aceasta îi va ajuta pe bibliotecari la cunoașterea producției editoriale. Este bine ca la realizarea acestor prezentări de cărți bibliotecile regionale și raionale să colaboreze cu colecturile. Pe lângă seminariile raionale, comitele de cultură și artă vor organiza periodic schimburi de experiență și consfățiri metodice pe grupe de comune, separat pentru diferitele categorii de activiști culturali, după specialități. Se recomandă ca lunar să fie organizate asemenea acțiuni la unitățile fruntașe, cu participarea activiștilor culturali din împrejurimi. La aceste schimburi de experiență vor fi invitați și activiștii obștești și bibliotecarii de la bibliotecile satești.

Responsabilitatea în avizarea programului fiecărui seminar în parte, sprijinirea organelor raionale în organizarea și desfășurarea acestei activități, directă îndrumare în pregătirea aplicațiilor practice, revin comitetelor regionale de cultură și artă. Este necesar ca, acolo unde există posibilități, seminarul raional să fie precedat de un seminar organizat la nivelul regiunii, în cadrul căruia să se realizeze instruirea întregului activ raional. Această metodă este de altfel aplicată în multe dintre regiunile țării. Trebuie menționat de asemenea faptul că bibliografia pentru orice lecție, consultație, sau pentru alte activități, trebuie să fie indicată de organele regionale și raionale.

Este necesar să subliniem că seminariile raionale nu sînt menite să înlocuiască toate celelalte metode cunoscute în privința calificării cadrelor. Practica după încadrare, organizarea cursurilor de calificare, elaborarea diferitelor materiale în vederea calificării bibliotecarilor și altele, trebuie să fie și în continuare în atenția bibliotecilor regionale și raionale. Îmbinate cu aceste forme de activitate, seminariile raionale, alături de celelalte forme de instruire și perfecționare a cadrelor, se vor transforma într-un mijloc eficient de îmbunătățire continuă a muncii instituțiilor culturale de masă, de generalizare a tot ce este valoros în experiența acestor instituții.

BARTHA Zoltan

Curs de perfecționare profesională

Începînd cu data de 21 octombrie 1964, pe o perioadă de 20 de zile, s-a desfășurat la Sinaia, sub îndrumarea Consiliului așezămintelor culturale un curs de perfecționare profesională la care au participat 25 de directori ai bibliotecilor raionale (nou numiți în această funcție) și 31 de metodiști din bibliotecile regionale și raionale.

De la început trebuie subliniată grija sfaturilor populare regionale și raionale, a comitetelor de cultură și artă, pentru asigurarea bibliotecilor cu cadre tot mai corespunzătoare din punct de vedere al culturii generale și al pregătirii lor culturale. Din cei 58 de cursanți, 44 au studii superioare, 6 au absolvit Școala de activiști culturali — secția bibliotecari și numai 6 au ca pregătire Școala medie de cultură generală (ultimii fiind în general metodiști la bibliotecile raionale). Această situație a facilitat introducerea în programa cursului a unor teme noi, mai greu de urmărit pentru oameni cu pregătire medie, iar alte teme au putut fi aprofundate în mai mare măsură. Consiliul așezămintelor culturale avînd grijă de a asigura ținerea prelegerilor respective de specialiști recunoscuți.

Cu multă atenție și cu un deosebit interes au urmărit cursanții lecțiile despre Istoria cărții prin care profesorul universitar Dan Simonescu a transmis pe baza unui material documentat cunoștințe legate de apariția scrisului, de folosirea diferitelor materiale pentru scris, dezvoltarea cărții de la apariția tiparului pînă în prezent. O asemenea prelegere a avut ca obiect „scrisul și cartea la romîni pînă la 23 August 1944”. Pe bună dreptate cursanții au mărturisit că după audierea acestor prelegeri le este mult mai clar acum rolul social al cărții și bibliotecii de-a lungul veacurilor, înțelegînd mai bine și sarcinile actuale ale bibliotecii publice din țara noastră.

Avînd în vedere sprijinul pe care bibliotecile regionale și raionale trebuie să-l acorde activității de informare și documentare, specialiștilor din diverse domenii de activitate, precum și faptul că bibliotecile publice se fac mai puțin simțite în această privință, în progra-

mul cursului s-au prezentat cinci prelegeri avînd ca teme: *Probleme actuale ale documentării în R.P.R.*; *Realizări ale științei și tehnicii mondiale în domeniul cuceririi spațiului cosmic*; *Rolul bibliografiei în documentarea științifică și tehnică. Surse de informare bibliografică*; *Tipuri de lucrări bibliografice — Metodica elaborării bibliografiilor*; *Activitatea bibliografică a bibliotecilor regionale și raionale*, unele dintre prelegeri fiind susținute de academicieni.

Plecînd de la faptul că bibliotecile raionale și chiar unele regionale mai au încă mult de făcut în direcția completării, prelucrării și organizării colecțiilor pentru a considera rezolvată această problemă deosebit de importantă, pentru stadiul la care a ajuns activitatea bibliotecilor publice, în programul cursului s-au prevăzut cca 30 de ore numai pentru clasificarea zecimală a publicațiilor, descrierea lor și organizarea cataloagelor. Lecțiile privind tehnica de bibliotecă au fost susținute de specialiști, cu mare experiență, ai Bibliotecii Centrale de Stat.

În scopul concretizării unor probleme, a însușirii temeinice a materialelor predate, cursanții au făcut o deplasare la Biblioteca Centrală de Stat unde le-au fost prezentate lucrări valoroase din colecțiile speciale, cataloagele bibliotecii (insistînd asupra principiilor de alcătuire), sursele pe mijloace bibliografice organizate pe lângă Serviciul de informare științifică, iar în final li s-a vorbit cursanților despre rolul și sarcinile B.C.S. ca bibliotecă națională, reliefîndu-se, în special, sarcinile acesteia față de rețeaua bibliotecilor publice din țara noastră.

Este cunoscută activitatea încă nesatisfăcătoare a bibliotecilor raionale pe linia îndrumării lecturii copiilor. Ținînd cont de acest neajuns al muncii noastre, după prelegerea tov. lector univ. Stanciu Ilie privind: *Activitatea bibliotecii publice în sprijinul îndrumării lecturii copiilor*, cursanții s-au deplasat la Biblioteca regională Ploiești unde s-au documentat asupra organizării unei secții pentru copii și a metodelor de muncă cu cititorii.

O parte însemnată din prelegeri au avut ca obiect activitatea metodologică pe care sînt chemate s-o desfășoare bibliotecile regionale și raionale. Spre deosebire de anii precedenți cînd accentul era pus mai mult pe aspectul practic al problemei, de data aceasta s-a insistat mai mult spre determinarea cît mai precisă a sarcinilor activității metodice, pe necesitatea trecerii la o muncă științifică și în acest sector al muncii noastre. Rețeaua de biblioteci în mediul rural, atragerea populației la lectură, permanentizarea ei ca cititori ai bibliotecii, organizarea colecțiilor, a instrumentelor de informare etc. trebuie să se bazeze pe studii și cercetări concrete din partea metodiștilor bibliotecilor regionale și raionale. În cadrul seminariilor, lectorii au prezentat materialele întocmite de bibliotecile regionale, au arătat cursanților părțile pozitive ale acestor materiale și mai ales neajunsurile lor, dînd explicații asupra cauzelor care le-au generat.

Cîteva concluzii sînt certe, la sfîrșitul cursului despre care am amintit:

1. De gradul pregătirii culturale a cursanților depinde, în ultimă instanță, volumul și adîncirea problemelor din programa analitică. Prezentarea unor prelegeri fie ele chiar generale, de istoria scrisului și a cărții, sau referitoare la sursele de informare și documentare, pentru bibliotecarii din bibliotecile publice, are o deosebită importanță, contribuind printre altele și la îndrăgirea profesiei de bibliotecar.

2. Cursurile de perfecționare cu asemenea categorii de lucrători ai bibliotecilor trebuie să aibă un mai pronunțat caracter teoretic, în seminarii dezbătîndu-se anumite aspecte ale problemei audiate la curs. Aceasta facilitează transmiterea de cît mai multe cunoștințe.

3. Perioada de 20 de zile este extrem de scurtă, ea neputînd asigura totuși studierea de către cursanți a anumitor lucrări, pentru completarea prelegerilor, totul rezumîndu-se la materialul predat. Aceasta este și o consecință a faptului că nu există suficient material de specialitate necesar documentării cursanților. Din această cauză, pe bună dreptate, cursanții au solicitat ca unele

lecții să fie multiplicare și trimise bibliotecilor regionale și raionale pentru a le folosi și ei mai departe în pregătirea cadrelor pe plan local. *Elaborarea mai multor materiale teoretice despre activitatea bibliotecară din țara noastră este o necesitate imperioasă, care trebuie rezolvată cît mai urgent.*

4. Cursurile centrale de perfecționare ar trebui organizate pe lîngă o bibliotecă cu activitate dintre cele mai bune. În mod cu totul legitim, cursanții au solicitat să vadă o bibliotecă raională în care să găsească realizat ceea ce li s-a predat în timpul cursului, cerere pe care bibliotecile din jurul localității Sinaia nu le-au putut-o satisface.

5. *Inlăturarea unor greutăți din activitatea bibliotecilor generate de unele normative în vigoare.* Aceasta ar duce cu siguranță la o mai mare stabilitate a lucrătorilor din biblioteci.

Problemele ridicate au în vedere: cașarea și recuperarea publicațiilor, modul de gestionare a bibliotecilor, evidența publicațiilor, salarizarea, modul cum se acordă schemele pe plan local etc.

6. Folosirea specialiștilor din bibliotecile științifice pentru predarea lecțiilor profesionale, extinderea acestei metode și pentru cursuri inițiate pe plan regional.

Pentru noi cei care am urmărit îndeaproape acest curs se desprinde concluzia că el trebuie continuat. Considerăm că în viitor aceste cursuri scurte să se organizeze pe probleme, cu bibliotecarii din țară care lucrează în servicii similare, astfel putîndu-se realiza perfecționarea lor. Ne gîndim, de pildă, că asemenea cursuri (instruiri) ar putea avea loc pentru lucrătorii din biblioteci care se ocupă de clasificarea publicațiilor, de catalogare, pentru cei din secțiile de copii, cu bibliotecarii șefi de servicii. În sfîrșit, considerăm că problema calificării cadrelor din bibliotecile publice trebuie să preocupe mai mult comisia de biblioteci din cadrul Consiliului așezămintelor culturale și Biblioteca Centrală de Stat ca formă metodologică pentru rețeaua de biblioteci aparținînd Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă.

Gh. POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ „MIHAIL EMINESCU” DIN IAȘI

Sfârșitul rodniciei toamne din acest an a marcat un important eveniment în viața culturală din țara noastră — aniversarea a o sută și douăzeci și cinci de ani de la înființarea celei mai vechi biblioteci de învățămînt superior — Biblioteca centrală universitară din Iași.

Ca zi de naștere a acestui cel mai de seamă așezămînt bibliotecăresc din Moldova poate fi considerată data de 8 noiembrie 1839 (stil vechi), cînd s-a transmis în cadrul festiv Academiei Mihăilene donația unui prim fond de „600 tomuri alese care au a fi începutul pentru înființarea unei biblioteci publice”, cum ne informează gazeta lui Gh. Asachi *Albina Romînească*.

Dar încă de la început inițiatorii bibliotecii, dintre care trebuie amintit în primul rînd Gh. Asachi însuși, s-au izbit de dificultăți care au făcut ca deschiderea bibliotecii să nu poată avea loc decît doi ani mai tîrziu. În acest scop Gh. Asachi întocmește în 1840 un regulament de funcționare, primul regulament de bibliotecă publică romînească, iar D. Gusti, primul ei bibliotecar, tipărește un an mai tîrziu *Catalogul cărților de cetit în Biblioteca Academiei Mihăilene*.

Nevoită, în cursul istoriei sale de mai bine de un secol să-și închidă în mai multe rînduri porțile, fie din pricina proastei gospodării și lipsă de spațiu ca în 1859, fie din cauza războiului ca în 1944, cu fondurile de publicații risipite sau reduse de diverse calamități ca ultimele două războaie mondiale, criza economică din 1929—1932, incendiul din martie 1932 etc., nevoită să lupte cu nepăsarea sau amestecul incompetent al administrației statului burghezo-moșieresc sau să-și schimbe de mai multe ori profilul (în 1871 fosta bibliotecă a Academiei Mihăilene devenise biblioteca universității din Iași, iar patru ani mai tîrziu bibliotecă centrală publică,

pentru ca în 1914 să redevină bibliotecă a universității). Biblioteca centrală universitară ieșeană a continuat totuși să se dezvolte ulterior pînă în zilele noastre. La aceasta și-a adus contribuția atît domnitorul Alexandru Ion Cuza la indemnul lui Mihail Kogălniceanu, cît și personalități de frunte ale culturii și literaturii romînești ca: B. P. Hașdeu și M. Eminescu, în calitate de conducători ai bibliotecii, V. Alecsandri, Gh. Asachi, Cezar Bolliac, C. Hurmuzachi, V. Adamachi, ca amatori de publicații, filologul Alexandru Philippide, academicianul de azi Alexandru Myller etc. Un moment important în istoria bibliotecii l-a constituit reorganizarea ei pe baze științifice moderne în 1932 sub conducerea lui Kurt Klein și la indemnul fostului rector al universității Traian Bratu.

Toate aceste tradiții înaintate și-au găsit împlinirea în anii regimului democrat-popular, cînd renăscută dintre dărămăturile războiului Biblioteca Centrală Universitară din Iași, care poartă azi numele lui Mihail Eminescu s-a putut bucura în sfîrșit de toate condițiile necesare îndeplinirii la cel mai înalt nivel a sarcinilor ce-i revin ca bibliotecă didactică și științifică. Un articol apărut în numărul trecut al revistei noastre, sub semnătura lui Radu Negru informează mai pe larg asupra amploarei acestei activități multilaterale pe linia căreia s-a înscris și sesiunea științifică jubiliară de care ne ocupăm.

Lucrările sesiunii, care s-au desfășurat în aula Bibliotecii și la care au participat peste o sută de oaspeți — bibliotecari, bibliografi și documentaliști din toată țara, au fost deschise, în dimineața zilei de 7 noiembrie crt. de prorectorul Universității Alexandru Ion Cuza din Iași, Dumitru Berlescu.

Și-au adus apoi salutul omagial Prof. M. Jura, din partea Ministeru-

lui învățămîntului, N. Mironescu, directorul Bibliotecii Academiei R.P.R., Triteanu, directorul Bibliotecii Filialei Academiei R.P.R. din Cluj și reprezentanții altor biblioteci științifice din țară, și s-a citit scrisoarea de felicitare adresată bibliotecii ieșene de rectorul Institutului de Arhitectură din București.

Un călduros cuvînt de salut a fost rostit în numele Bibliotecii Academiei de științe a R. P. Bulgaria de G. Lazova directoarea bibliotecii, care amintind de recunoștința pe care o poartă poporul bulgar Romîniei ca leagăn al renașterii culturii bulgare, a vorbit despre strînsele legături de colaborare între bibliotecile țărilor noastre socialiste.

Deschiderea festivă a sesiunii s-a încheiat cu un interesant și documentat istoric. al Bibliotecii Centrale Universitare din Iași prezentat de directorul ei, prof. Grigore Botez.

În continuarea ședinței din dimineața zilei de 7 noiembrie Th. Ludu, directorul Bibliotecii I.S.E. din București a făcut cîteva incursiuni în domeniul prezențelor romînești în bibliografia universală, iar C. Dima, asistent la catedra de bibliologie a Institutului pedagogic — București a dezvoltat o amplă și apreciată comunicare despre Biblioteca Națională de la Colegiul Sf. Sava din București.

Referatele și comunicările prezentate în următoarele ședințe de lucru ale sesiunii, din după-amiaza zilei de 7 și dimineața zilei de 8 noiembrie pot fi grupate după subiect în trei categorii: a) referitoare la activitatea culturală și bibliologică din Iași din trecut și de azi, sau la istoria Moldovei; b) referitoare la diverse alte aspecte ale istoriei culturii și bibliologiei romînești; c) referitoare la diverse probleme actuale ale documentologiei și bibliologiei.

Din prima categorie, pentru prima zi amintim, în ordinea prezentării, referatele: *Preocupări bibliografice în trei reviste ieșene: Convorbiri literare, Contemporanul și Viața romînească* de Nicolae Liu de la Biblioteca Academiei R.P.R., apreciată ca o contribuție importantă la istoria bibliografiei romînești din a doua jumătate a veacului trecut și începutul veacului nostru; *Cîteva date privind legăturile culturale între Iași și Sibiu în a doua jumătate a sec. XIX*, de Mircea Avram de la Biblioteca orașenească din Sibiu, contribuție la valorificarea

documentelor privind unitatea culturală a romînilor și indemn la explorarea unor fonduri azi insuficient cunoscute; *Din activitatea rețelei de biblioteci din regiunea Iași în lumina statisticii* de C. Gilea, L. Moscovici și E. Olaru de la Biblioteca regională din Iași, referat de un interes deosebit de actual, subliniat în discuțiile care au urmat, care au scos în evidență pe de o parte însemnătatea practică a unui asemenea studiu statistic pentru rezolvarea problemei raționalizării rețelei de biblioteci din țara noastră, dar și unele lipsuri ca adîncirea insuficienței a raporturilor dintre bibliotecile satești și cele comunale. Iar pentru cea de-a doua zi referatele de numismatică: *Stema de pe talerii lui Despot Vodă*, de Octavian Ilieșu de la Biblioteca Academiei R.P.R. și *Monedele geto-dacice în centrul Moldovei* de Mihai Gramatopol de la aceeași bibliotecă.

Din cea de-a doua categorie, un interes deosebit a suscitat referatul lui Mircea Tomescu, directorul Bibliotecii centrale universitare din București, care a prezentat într-o lumină nouă problema contribuției diaconului Coresi la începuturile tiparului în limba romînă, concluzia fiind că apariția primelor tipărituri romînești se datorește atît unor condiții interne cît și unor influențe stimulatorii ale reformei; referatul semnat de Pavel Binder și A. Hartman de la Biblioteca regională din Brașov despre *Începuturile tipografiei sibiene în secolul al 16-lea și rolul ei în istoria tiparului romînesc*, și portretul făcut unuia dintre cei dinții bibliografi romîni care și-au adus contribuția la bibliografia universală. G. Bengescu de Alice Sterescu de la Biblioteca Academiei R.P.R., comunicare temeinic documentată unde a fost relevată însă numai o latură a acestei contribuții — aceea ca bibliograf al lui Voltaire.

Din cea de-a treia categorie, a problemelor actuale de biblioteconomie și documentare cu caracter general amintim în ordinea prezentării referatele: *Rolul și activitatea Centrului de documentare științifică al Academiei R.P.R.* de Virgil Stancovici, *Perspectivile documentației* de Dumitru Muster de la Biblioteca Facultății de filologie din București, *Particularitățile activității de documentare desfășurate în cadrul învățămîntului superior de Paul Caravia* de la Biblioteca Institutului de arhitectură „Ioan Min-

cu" din București, *Din problemele actuale ale documentării și informării tehnico-științifice* de Stan Elena, directorul bibliotecii Institutului politehnic „Gh. Asachi” din Iași, *Clasificarea științelor și îmbunătățirea catalogului sistematic pe materii — grupa 1 — filosofie* de Radu Negru, lector la Universitatea din Iași. Spre deosebire de majoritatea referatelor cu caracter istoric, toate referatele pe teme de actualitate au suscitat aprinse discuții. Nu numai datorită concluziilor controversate, ca în cazul referatului lui D. Muster care susținea imposibilitatea unei documentări generale, pronunțându-se pentru limitarea ei regională, dar mai ales pentru interesul practic pe care îl prezintă. Astfel V. Stancovici prin comunicarea foarte detaliată și utilă prezentată a lămurit pentru prima dată în fața unui mare număr de reprezentanți ai bibliotecilor din întreaga țară rolul și importanța activității Centrului de documentare științifică al Academiei R.P.R., recent înființat în ansamblul muncii de documentare științifică din țara noastră. Referatul său a avut și o valoare metodologică, subliniind noutatea metodelor folosite și perspectivele preocupărilor Centrului și suscitând prin aceasta discuții fructuoase.

Paul Caravia a atras atenția asupra necesității serviciilor de documentare în cadrul institutelor de învățământ superior din țara noastră pentru sprijinirea cadrelor didactice și a studenților în procesul de învățământ.

În aceeași ordine de idei Elena Stan a abordat o serie de probleme de documentare puse de învățământul superior politehnic și activitatea Centrului de documentare în curs de organizare în orașul Iași în lumina lucrărilor de anul acesta de la Roma ale F.I.D. ca: dotarea bibliotecilor cu utilaj documentar, mecanizarea proceselor de documentare, decalajul între dotarea cu material științific de actualitate din Capitală și din provincie. Discuțiile pe marginea referatului au scos în evidență și alte probleme care se cer rezolvate ca paralelismele în editarea unor instrumente bibliografice și de

documentare sau necesitatea organizării unei sesiuni de referate axate în mod special pe problemele actuale ale documentării în țara noastră.

Ponind de la observația neidentității dintre problemele clasificării științelor și clasificării de bibliotecă Radu Negru s-a pronunțat în referatul său pentru menținerea clasificării zecimale în bibliotecile din țara noastră dat fiind caracterul ei internațional, cu îmbunătățirile necesare cât mai aproape de forma hotărâtă de F.I.D. în urma discuțiilor cu reprezentanții țărilor socialiste. Clasificarea zecimală azi în uz în țara noastră nu mai corespunde dezvoltării bibliotecilor și comisia de clasificare a Asociației bibliotecarilor trebuie să urgenteze pregătirea propunerilor pentru reeditarea ei.

Cu ocazia sesiunii de referate științifice, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași a organizat și o interesantă expoziție jubiliară în care figurează acte legate de înființarea Bibliotecii, documente privind activitatea ei de mai bine de o sută de ani, precum și alte piese prețioase din colecțiile sale.

În concluzie, sesiunea jubiliară de la Iași reprezintă prima manifestare științifică de amploare de la sesiunea de bibliologie și documentare din 1955 organizată la București de Biblioteca Academiei R.P.R. Meritul său este nu numai de a fi contribuit substanțial la luminaarea unor aspecte puțin cunoscute ale trecutului nostru cultural sau la dezbaterăa unor probleme de bibliologie, biblioteconomie și documentare deosebit de actuale, dar și acela de a fi adunat la un loc într-o dezbateră științifică bibliotecari din bibliotecile publice sau științifice, bibliografi și documentaliști din toate colțurile țării. Ar fi de donic ca tradiția unor asemenea manifestări să fie continuată periodic, și în alte centre nu numai cu prilejul unor aniversări, dar și în jurul unor probleme de actualitate, cu sprijinul organelor de îndrumare a bibliotecilor.

N. LIU

La schela Boldești

În cinstea Zilei petrolistului, Centrul de documentare în petrol și chimie din București și Trustul de extracție Ploiești au organizat, în colaborare cu Biblioteca regională Ploiești, un simpozion cu tema *Preocupări în extracția petrolului*. Au participat reprezentanți ai Ministerului Industriei Petrolului și Chimiei, cadre de conducere, ingineri și tehnicieni de la institutele de cercetări ale Trustului, de la schelele din regiune, brigadierii fruntași, inovatori, raționalizatori.

În cadrul lucrărilor simpozionului, au fost prezentate comunicările: *Actualități pe plan mondial în extracția petrolului* (inginer Mircea Gherman, director la Centrul de documentare în petrol și chimie); *20 de ani de realizări la Schela Boldești* (inginer Andrei Novicov); *Creșterea calificării, perfecționării și specializării cadrelor* (inginer A. Pușcariu); *Extracția petrolului — temă de profil a producției editoriale în anii puterii populare* (Secția tehnică a Bibliotecii regionale Ploiești).

Comunicările au abordat diverse aspecte ale introducerii continue a tehnicii noi în extracția petrolului (apli-

cațiile sonicității, ramură creată de savantul român Gogu Constantinesou; automatizarea extracției la un grup de sonde în pompaj, cu urmărirea acestora de la panouri centrale; noile aplicații ale inecției de apă; desalinarea electrică după procedeul românesc sistem Nicodimescu etc.). Au fost analizate, de asemenea, organizarea metodico-pedagogică a calificării muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor în grupe de învățământ, stabilirea tematicii și programelor analitice, efectele economice ale calificării cadrelor. S-a insistat și asupra documentării tehnice, larg folosite la Schela Boldești, asupra rolului ei în mărirea producției și la scăderea prețului de cost al țiteiului. Activitatea de informare, cât și însușirea temeinică de către colectivul de la Schela Boldești a unei documentații vaste s-au dezvoltat treptat, paralel cu perfecționarea utilajelor, a mașinilor, cu introducerea de noi secții și metode. Problemele informării și documentării asupra progresului tehnic pe plan mondial, folosirea materialelor apărute sub redacția I.D.T. și a Centrului de documentare în petrol și chimie au constituit obiectul unora dintre comunicări. S-a propus efectuarea de sondaje analitice privind eficiența și randamentul diferitelor metode de popularizare și difuzare a cărții tehnice la Schelă, accentuându-se importanța introducerii în munca de informare și propagandă tehnică a unei metodologii specifice de îndrumare, în scopul evitării acțiunilor și

— Aspect din timpul simpozionului.

manifestărilor cu cartea generale, abstracte.

În încheiere, a luat cuvîntul inginerul I. Roșca, director tehnic în Ministerul Industriei Petrolului și Chimiei, care a relevat că la organizarea simpoziunilor, a consfătuirilor tehnico-științifice, trebuie să se țină seama de solicitările cititorilor, de preocupările din producție. Fiecare simpozion trebuie să constituie o tribună înaintată și competentă de îndrumare, de promovare și prin intermediul cărții a celor mai noi soluții de tehnică nouă, de mecanizare și automatizare.

În continuare, a rulat filmul documentar *Oameni și petrol*, după care a urmat un reușit program oferit de brigada artistică a Schelei. Apoi participanții au vizitat expoziția *Cartea tehnică din domeniul petrolului și chimiei în slujba producției*, organizată de Biblioteca regională Ploiești și expoziția de periodice *Actualități în lumea petrolului*, amenajată de Centrul de documentare în petrol și chimie din București.

D. BODNĂRESCU
A. PETCU

În ultimul timp, la redacție au sosit numeroase scrisori din partea bibliotecarilor din țară, care relatează despre realizările în munca de propagandă a cărții. În corespondențe sînt prezentate aspecte din activitatea cu cititorii, sînt descrise metode de popularizare a cărții și propuneri ale bibliotecarilor pentru a veni în mod cât mai eficient în sprijinul însușirii de către cititori a unei culturi solide, multilaterale.

Din raionul Moldova Nouă, corespondenta VERONICA POPESCU, ne comunică succesele obținute de bibliotecarii comunali în activitatea de răspîndire a cărții în rîndul colectivităților. La Belobresca, Pojejena, Zlatița, Sichevița, Socol, Radimna, Moldova Nouă, Bersasca, Stinapari, majoritatea colectivităților sînt cititori activi ai bibliotecilor. Pentru lunile de iarnă, au fost luate măsuri menite să determine desfășurarea în bune condițiuni a activității cu cartea. Au fost reorganizate cercurile de citit pe circumscripții electorale, fiecare cerc fiind condus de cadre didactice și cititori frumți. Planul de activitate al cercurilor de citit cuprinde lecturi și discuții pe marginea unor lucrări social-politice și a unor materiale din presă, precum și citirea unor cărți științifice, agrotehnice și de literatură beletristică.

Pentru colectivități, la biblioteca din Pojejena s-a organizat seara de întrebări și răspunsuri pe tema *Întărirea economico-organizatorică a G.A.C.* și jurnalul vorbit *Creșterea și îngrășarea porcilor*. La pregătirea acestor acțiuni, și-au adus contribuția inginerul agronom și medicul veterinar al gospodăriei agricole colective. Țăranii colec-

Ne scriu corespondenții

tiviști au consultat o bogată bibliografie, fapt care a determinat un nivel ridicat al discuțiilor.

Date interesante referitoare la sprijinul acordat de bibliotecile comunale din Oltenia activității productive a colectivităților, conține și scrisoarea primită din Craiova de la NICULAE POPA. Corespondentul nostru se referă la acțiunile bibliotecilor comunale pentru popularizarea cărților despre creșterea animalelor.

În comuna Grecești, de exemplu, biblioteca aduce la îndemîna crescătorilor de animale toate lucrările care-i interesează, prin intermediul bibliotecilor mobile de la brigăzile zootehnice, unde se desfășoară o vie activitate. La crescătoria de porci de exemplu, se organizează periodic, pe marginea lucrărilor de specialitate consultate de colectivități, scurte consfătuiri în legătură cu diferitele măsuri ce trebuie luate pentru a stimula creșterea producției de carne. Pentru crescătorii de păsări, biblioteca a procurat lucrarea *Îndrumarul pentru mînuirea incubatorului*, a cărui cunoaștere a fost de un real sprijin colectivului care a lucrat la confecționarea unui incubator în comună.

La biblioteca din comuna Negrești, s-a organizat cu sprijinul tehnicianului veterinar al gospodăriei consfătuirea *Creșterea animalelor — izvor de bogăție*. În vederea acestei consfătuiri, la care au participat numeroși colectivități, au fost difuzate și comentate

larg o serie de lucrări printre care: *Indrumătorul tehnicianului veterinar, Hrănirea animalelor după norme și rații*, precum și o serie de lucrări editate de I.D.T.

Din Gladna-Română, raionul Făget, bibliotecara VERONICA FLORONI ne relatează despre colaborarea dintre bibliotecă și organizația U.T.M. În activitatea de popularizare a cărților cuprinse în bibliografia concursului „Iubiți cartea” în rîndul țărănilor din comună. La bibliotecă se organizează periodic prezentări de cărți, recenzii, seri literare, medalioane literare, în legătură cu lucrările recomandate participanților la concursul „Iubiți cartea”. Aceste acțiuni ale bibliotecii constituie un sprijin deosebit pentru organizația U.T.M. în munca de educare comunistă a tinerilor.

Despre activitatea care se desfășoară în rîndul tineretului la Vinga, în Banat, scrie și corespondentul ROMULUS BOȚOC. Biblioteca își aduce o însemnată contribuție la organizarea „Joiilor tineretului”, care la Vinga constituie o adevărată atracție pentru cei tineri. La „Joiile tineretului” cartea este întotdeauna prezentă, în cadrul concursurilor care se organizează pe diferite teme și pentru pregătirea cărora participanții consultă diferite lucrări, sau cu ocazia prezentărilor de cărți, recenziilor, medalioanelor literare.

Un aspect interesant din munca bibliotecilor este acela al sprijinirii cercurilor de citit. Despre felul în care se desfășoară această activitate în orașul Tirgoviște, ne comunică date interesante corespondența ELENA NICOARĂ. În orașul Tirgoviște cercurile de citit au o frumoasă tradiție. Biblioteca menține o strînsă legătură cu lectorii cercurilor de citit, popularizează cărțile cuprinse în bibliografia acestor cercuri, organizează acțiuni de masă și expoziții cu lucrările care se discută în cadrul cercurilor de citit.

Multe dintre scrisorile sosite la re-

dacție prezintă activitatea bogată, interesantă, pusă în slujba răspîndirii cărții în rîndul oamenilor muncii, a unor biblioteci din comune și sate sau din întreprinderi și școli. Dintre acestea, consemnăm: corespondența trimisă de Ionella Alexandrescu, despre Theodor Brînzan, responsabilul bibliotecii mobile de la Uzina metalurgică-Cugir; cea semnată de Eugenia Ciurea, despre Elena Savin, bibliotecara din comuna Trușești, raionul Botoșani; portretul *O bibliotecară frunțașă* — despre bibliotecara Ana Beitz din Semic-Arad, semnat de Catalin Frunțaș; scrisoarea cu titlul *Perseverență și continuitate în muncă*, trimisă de Elena Ciobanu, despre bibliotecara Latinca Sorescu din Sichevița, raionul Moldova Nouă.

★

În propaganda cărții agricole, ne relatează corespondentul COSTACHE DUMITRIU, majoritatea bibliotecilor comunale din Raionul Gura Humorului (Valea Seacă, Ilișești, Stulpicani, Căcița și altele) au folosit planurile de lectură pe grupe de cititori, liste de recomandare a noutăților, expuse în diferite puncte ale comunelor, expoziții și manifestări de masă. O largă activitate de popularizare a literaturii din acest domeniu are loc în rîndul cursanților la învățămîntul agro-zootehnic de masă, al brigadierilor și șefilor de echipă din G.A.C. La secțiile fixe ale G.A.C. din unele localități (Pirtești de Jos, Botoșana) au fost amenajate biblioteci mobile în care predomină cărțile agricole.

★

Din raionul Vedea, tovarășul PETRE BĂDESCU ne scrie despre rezultatele frumoase obținute de bibliotecile comunale în atragerea de noi și noi cititori. Sînt menționate bibliotecile comunale Poboru, Călugări, Topana, Spineni care se bucură de o deosebită popularitate în mijlocul locuitorilor comunelor respective.

GABRIEL NAUDÉ

un înaintaş al biblioteconomiei moderne*

Lectura lucrărilor de biblioteconomie, apărute de-a lungul secolelor, este deosebit de instructivă pentru bibliotecari, fiindcă le dă posibilitatea să considere disciplina pe care o aplică, în dezvoltarea ei istorică, ajutându-i să cunoască originile stării ei prezente și să înțeleagă temeiurile numeroaselor principii și reguli ale biblioteconomiei de astăzi. Nefiind însă opere de largă circulație, scrierile de biblioteconomie mai vechi nu au fost reeditate decât foarte rar, bibliotecarii cunoscându-le mai mult, și adesea numai cu numele din lucrările consacrate istoriei acestei ramuri a bibliologiei.

De aceea salutăm inițiativa luată de VEB Edition din Leipzig, care a creat din 1958 o colecție cuprinzând retipărirea de texte de bibliologie, intitulată *Neudrucke aus dem Buch- und Bibliothekswesen*, debutând cu *Die Bildung der Bibliothekars* (Formația bibliotecarului), de Friedrich Albert Ebert (Leipzig, 1820) și al cărei al doilea număr, publicat în 1963, este *Advis pour dresser une bibliothèque* (Sfaturi pentru organizarea unei biblioteci), de Gabriel Naudé (Paris, 1627), lucrare pe care o analizăm în cele ce urmează. Se anunță un al treilea număr închinat activității lui Leibniz ca bibliotecar.

Advis pour dresser une bibliothèque de Gabriel Naudé, este manualul de biblioteconomie, clasic prin excelență. El s-a bucurat de o faimă nedesmințită în cursul celor aproape trei secole și jumătate, cite s-au scurs de la apariția lui, având nouă ediții, cu retipărirea de față¹⁾.

*) Naudé, Gabriel. *Advis pour dresser une bibliothèque*. [Mit einem Nachwort von Prof. Dr. Horst Kunze, ...]. Leipzig, VEB Edition, 1963. 148 p. (Neudrucke aus dem Buch- und Bibliothekswesen).

¹⁾ Patru ediții franțuzești (1627, 1644, 1876, 1963), trei ediții englezești (1661, 1703, 1903) și două ediții latinești (1658 și 1703).

Retipărirea reproduce fidel prima ediție de la Paris din 1627, cu ortografia și dispozițiile tipografice ale timpului. Textul este însoțit de o postfață în limbile germană, franceză, engleză și rusă, semnată de Prof. Dr. Horst Kunze, directorul Bibliotecii germane de stat din Berlin. Postfața relevă vocația de bibliotecar a lui Naudé, a cărei formație medicală nu-l desemna în mod special pentru îndeletnicirea de bibliotecar, și arată ce se înțelegea prin ideea de bibliotecă publică în secolul al XVII-lea și rolul jucat de Naudé în deschiderea bibliotecilor pentru public. Postfața este urmată de o scurtă bibliografie.

Gabriel Naudé, născut în 1600, a primit misiunea, la vârsta de 20 de ani, pe cînd era încă student în medicină și filozofie, să clasifice colecțiile unei remarcabile biblioteci personale, aceea a președintelui de Mesmes, căruiu avea să-i închine mai târziu cartea sa. Și-a continuat studiile în Italia, la Padova, devenind medic. Părăsește însă această profesie optînd pentru aceea de bibliotecar, pe care o va exercita neîntrerupt timp de 23 de ani, la Roma, din 1630 pînă în 1642, la Paris, din 1642, în serviciul cardinalului Richelieu, puternicul prim-ministru al Franței și al succesorului său, cardinalul Mazarin, pînă în 1651, la căderea acestuia de la putere în timpul Frondei²⁾, cînd trece în serviciul reginei Cristina a Suediei, la Stockholm, în 1652—1653.

Marele merit al lui Naudé, ca bibliotecar, este acela de a fi organizat perfect biblioteca lui Mazarin, astăzi una din bibliotecile naționale ale Franței, de a-i fi sporit fondul pînă la 40 000 de volume (număr considerabil pentru acea vreme) și de a fi deschis-o publicului. În 1643, cînd s-a produs acest eveniment în toată Europa nu existau decât trei biblioteci publice: Ambrosiana de la Milano, Bodleyana de la Oxford și Angelica de la Roma.

Naudé a avut durerea să asiste la distrugerea bibliotecii lui Mazarin de către partizanii Frondei. Cu toate străduințele sale pentru a împiedica

²⁾ Mișcare de revoltă a nobililor francezi din secolul al XVII-lea împotriva absolutismului regal. Cf.: *Dicționarul limbii române literare contemporane*, Vol. 2, p. 334.

dispersarea bibliotecii, ea a fost scoasă la mezat, nu fără a fi fost prădată de unii și de alții. Din puținele lui economii, Naudé a răscumpărat circa 3000 de cărți, ce aparținuseră bibliotecii. Neputând face mai mult, acceptă invitația reginei Oristina și pleacă în Suedia. Rechemat de Mazarin, după ce acesta revenise în fruntea guvernului, Naudé n-a mai apucat să reorganizeze biblioteca, murind în 1653 la Abbeville (Franța), în drum spre Paris.

Naudé a fost nu numai un bibliotecar de mare merit ci și un savant și un apreciat poligraf. Dar din toate scrierile lui nu a dobândit celebritate decât tocmai manualul de care ne ocupăm. Și lucru demn de relevat, el nu a fost scris la sfârșitul carierei autorului, ca urmare a acumulării unei bogate experiențe, ci atunci când acesta avea abia 25—26 de ani. Bogăția cunoștințelor, ideile originale și soluțiile practice pe care le propune într-un domeniu aproape nestudiat pe atunci — biblioteconomia — dovedesc vasta sa erudiție și o maturitate de gândire surprinzătoare la acea vîrstă.

În cele nouă capitole care compun lucrarea, Naudé, arată: temeiurile care îi îndeamnă pe oameni să creeze biblioteci, ce măsuri de prevedere se cer pentru formarea unei biblioteci, ce cantități de cărți trebuie să cuprindă, de ce calitate și de ce categorii să fie ele, prin ce mijloace se pot procura, cum trebuie să fie dispus locul lor de păstrare, în ce ordine să fie așezate, cum trebuie să fie legate și, în sfârșit, care este scopul unei biblioteci.

Scopul bibliotecilor revine ca un leitmotiv în mai multe capitole ale cărții lui Naudé. După părerea lui, ele trebuie să fie publice. Puternic influențat de ideile Renașterii, el socotește că bibliotecile trebuie să fie deschise „ultimului dintre oameni care ar avea nevoie de cărți”.

Desigur că prin biblioteci publice Naudé nu înțelegea biblioteci de stat liber deschise tuturor cetățenilor, pentru că asemenea biblioteci nu puteau exista încă. Era vorba numai de a da în „folosința publicului”, așa cum se exprimă el, bibliotecile existente, aparținând principilor, oamenilor de stat, marilor seniori și comunităților religioase, care împreună cu bibliotecile colegiilor și ale universităților alcătuiau rețeaua de biblioteci a timpului. Iar prin „public”, el nu înțelegea mase largi de cititori, ci numai savanți și

oameni cultivați, dornici să se instruiască, al căror număr creștea mereu de pe urma progresului social și cultural și cărora trebuia să li se ușureze accesul la colecțiile bibliotecilor mai sus indicate, deschizându-le pentru ei în anumite zile ale săptămîinii. Era o cotitură în spre concepția de astăzi a bibliotecilor publice și meritul de a fi făcut pași hotărîtori în această direcție revine lui Naudé. Exemplul dat de Biblioteca Mazarină, care și-a deschis porțile publicului, a fost repede urmat de multe biblioteci private din Franța și din alte țări europene.

Pornind de la premisa că o bibliotecă trebuie să fie publică, Naudé socotește necesar ca fondul ei să fie enciclopedic. Drept ghid pentru constituirea fondului, Naudé prezintă în capitolul IV, cel mai întins al cărții, o listă de autori din toate domeniile, ale căror lucrări trebuie să constituie fondul de bază al bibliotecii. În scopul unei înzestrări judicioase, el recomandă ca, pe lângă operele autorilor clasici și contemporani principali, în cele mai bune ediții și însoțite de cele mai bune comentarii și interpretări, să se achiziționeze și lucrările „celor care au înnoit știința”. Broșurile și lucrările mărunte, chiar efemeridele, pot fi foarte interesante și ele trebuie colecționate cu grijă, deoarece dispar repede din circulație. Nu trebuie să lipsească nici cărțile mai vechi cu conținut interesant, nici culegerile, care adună într-un singur volum, scrierile mai multor autori, nici dicționarele, repertoriile etc. (lucrările de referință), care înformându-l pe cititor într-o mulțime de chestiuni, îl scutesc de cercetări personale și-i economisesc timpul.

Cum cărțile au a fi judecate după „foloasele ce se pot trage din ele” și nu după frumusețea tiparului, luxul legăturii și al ilustrațiilor, Naudé recomandă ca metodă de procurare cu rezultate bune, cumpărarea în bloc a cărților de la anticari, știind bine că printre cărțile astfel achiziționate pot fi găsite multe opere de valoare sau rarități.

De o deosebită însemnătate este pentru Naudé organizarea bibliotecii și în special așezarea rațională a cărților în rafturi, pentru a ușura găsirea lor. Căci, spune el, ordinea cărților face biblioteca și nu mulțimea lor, așa după cum „o mulțime mare de oameni fără organizare și fără comandă nu constituie o armată și nici o grămadă de pietre nu constituie un palat sau

o casă". După ce examinează mai multe sisteme propuse pentru așezarea cărților în rafturi, Naudé socotește că cea mai bună așezare este „aceea care este cea mai simplă, cea mai puțin încurcată, cea mai naturală, folosită în general”, adică așezarea după *sistemul pe facultăți*,³⁾ cu subdiviziunile lor caracteristice. În cadrul fiecărei facultăți este recomandată așezarea după următoarele criterii: în frunte lucrările generale și autorii din antichitate, apoi comentatorii, în ordinea cărților studiate și interpretate și la urmă tratatele speciale, în ordinea ocupată de materia respectivă în schema Artelor și Științelor. Toate cărțile tratând despre același subiect și despre aceeași materie trebuie așezate întotdeauna în locul ce le este destinat pentru a înlesni memorarea lui și găsirea cu ușurință a cărților dintr-un anumit domeniu. Pentru intercalarea în rafturi a noilor achiziții, Naudé recomandă să se rezerve spații de creștere la extremitatea polițelor și a locului unde sfârșește fiecare facultate. Recomandă de asemenea expunerea cărților cumpărate în ultimele șase luni, pentru a atrage atenția cititorilor asupra lor (expoziții de noutăți).

Abordând chestiunea cataloagelor absolut necesare unei biblioteci, Naudé preconizează două cataloage: un catalog sistematic, reproducând așezarea cărților în rafturi, dând posibilitatea cititorului să afle ce cărți din orice domeniu posedă biblioteca și un catalog alfabetic, util atât cititorului cit și bibliotecarului — celui dinții, pentru că îi prezintă la un loc toate operele unui autor existente în bibliotecă — celui de-al doilea, pentru că, permițându-i să constate prezența unei cărți în bibliotecă, îl împiedică să dubleze o achiziție anterioară.

Alături de acest sistem minimal de cataloage, Naudé propune alcătuirea unui catalog colectiv al colecțiilor tuturor bibliotecilor renumite, vechi sau noi, publice sau particulare, de cabinete sau de studiu, naționale sau străine (catalog universal), pentru a avea un instrument de informare generală asupra cărților apărute, a valorifica fondurile bibliotecilor cuprinse în ca-

3) *Sistemul pe facultăți* — așezarea cărților în rafturi și descrierea lor în catalogul sistematic după cele patru mari diviziuni care corespund cu împărțirea tradițională a cunoștințelor, după facultățile universităților europene: teologie, drept, medicină, filozofie. Cf.: Șamurin, E. I. *Slovar khigovedeniîn terminov*. Moskva, 1958. p. 308.

talog și a indica cititorului în ce loc poate fi găsită o carte, dacă ea nu figurează în catalogul bibliotecii pe care o consultă.

În ce privește legarea cărților, Naudé recomandă cea mai mare sobrietate în decorarea și ornamentarea legăturilor. Cheltuielile pe care le antrenează legăturile prea luxoase i se par inutile și socotește că sumele cheltuite în acest scop pot fi cu mult mai bine folosite pentru a cumpăra cărți.

Foarte interesante sînt și ideile lui Naudé despre condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un local de bibliotecă, despre registrul împrumutului, ale cărui file prefigurează fișele cititorilor folosite astăzi, despre necesitatea încadrării bibliotecilor cu bibliotecari calificați și salariați etc.

Cartea lui Naudé, care deslușea principiile și dădea directive, a fost primită cu entuziasm de contemporanii săi. Ea a exercitat o puternică și îndelungată influență, servind drept ghid în munca de bibliotecă. Însăși marele Leibniz a fost influențat, în opera sa de bibliotecar, de preceptele lui Naudé, iar bibliograful francez, Louis Jacob, prieten cu Naudé, îl socotea pe acesta un „geniu al bibliotecilor“.

Pionier al deschiderii bibliotecilor pentru public, Naudé stabilește ca principii de completare a fondului: constituirea unor colecții închegate mai degrabă decît achiziționarea unui mare număr de cărți, varietatea și preocuparea pentru publicațiile mărunte. Émile Dacier, într-un judicios articol scris despre Naudé în 1935⁴⁾, se întreba dacă volumele factice, compuse din broșuri, foi volante și alte publicații similare, care fac mîndria multor biblioteci mai vechi, nu sînt dovada solitudinii bibliotecarilor din trecut pentru publicațiile de interes temporar, recomandată de Naudé.

Teoretician al așezării cărților pe *facultăți*, Naudé este socotit întemeietorul sistemului de clasificare bibliografică și de bibliotecă, denumit *sistemul francez* sau *sistemul librarilor francezi*, care, creat într-o primă formă de Jean Garnier în 1678 și perfecționat în tot cursul secolului al XVIII-lea, a servit drept model pentru *Manualul librarului și al amatorului de cărți*, întocmit de Jacques-Charles Brunet la începutul secolului al XIX-lea.

Într-o vreme cînd catalogul alfabetic era în majoritatea cazurilor un

4) Vezi titlul la Bibliografie.

simplicu indice de autori al catalogului sistematic, dăruind din evul mediu, Naudé are meritul de a fi insistat asupra însemnătății lui, idee ce a fost reluată și de alții, pînă s-a impus, ajungînd a face din catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri de anonime, baza sistemului de cataloage.

El are de asemenea meritul de a fi preconizat stabilirea catalogului universal, idee care a dus în timpurile noastre la realizarea cataloagelor colective pentru anumite fonduri (manuscrise, incunabule, periodice etc.), din care cităm *Gesamtkatalog der Wiegendrucke* (Catalogul colectiv al incunabulelor)⁵⁾, apoi a cataloagelor colective de interes local, regional sau național, ca de exemplu *Preussische (später Deutsche) Gesamtkatalog* (Catalogul colectiv al bibliotecilor prusiene, apoi germane)⁶⁾ și a cataloagelor colective pentru diferite ramuri ale științelor (medicină, chimie, științe sociale etc.). În multe țări se publică acum cataloage colective ale cărților sau ale periodicelor străine recent intrate în bibliotecile țării respective.

5) Catalog colectiv al incunabulelor păstrate la bibliotecile din lume, din care s-au publicat între 1925—1940, volumele I—VIII, ajungînd la litera F. În prezent se lucrează la o nouă ediție.

6) Lucrarea a fost începută spre sfîrșitul secolului al XIX-lea, publicîndu-se între 1931—1939, 14 volume conținînd litera A și începutul literii B. Manuscrisul întregii lucrări s-a pierdut în timpul celui de-al doilea război mondial.

Deși lucrarea lui Naudé nu mai constituie pentru bibliotecari un îndrumător în activitatea lor practică, ea rămîne totuși primul manual modern de biblioteconomie, care se citește cu cel mai viu interes.

Scrisă într-un stil alent, presărată cu aforisme sugestive, cartea lui Naudé constituie o lectură plină de farmec. Bibliotecarii se apropie de ea cu emoția și respectul pe care le trezesc operele deschizătorilor de drumuri, rol de care Naudé era perfect conștient, deoarece el spune în Cuvîntul către cititori, că „s-a strădui să croiască din fugă un drum pentru cei ce vor voi să-l cutreiere pe îndelete“.

Geffa-Elena RALLY

Bibliografie

1. Dacier, Emile. *En lisant Gabriel Naudé. In. Archives et bibliothèques de France*, 1, nr. 1 1935, p. 5—9.

2. Articolele: *Bibliographie. II. Systèmes bibliographiques și Bibliothèques*. In: *La Grande Encyclopédie française*. T. 6, p. 608 și urm. și 647 și urm.

3. Șamurin, E. I. *Ocerki po istorii bibliotечно-bibliograficeskoi klassifikații*. Moskva, Izd-vo Vsesoluznoi knižnoi palati, 1955—1959, 2 vol. T.I., p. 151—154 și 164—165.

4. Naudé, Gabriel. *Advis pour dresser une bibliothèque*. [Mit einem Nachwort von Prof. Dr. Horst Kunze...] Paris, Veb Edition, 1963, 148 p.

Recenzie de André Nasson. In: *Bulletin des bibliothèques de France*, 8, nr. 12 oct. 1963, p. x752—x753.

Curs superior de cultură grafică în Italia

Italia este o țară de veche tradiție culturală; în ce privește manuscrisele, ea ocupă chiar primul loc între țările europene, moștenind direct tezaurul manuscriptic literar latin, iar parțial și pe cel elin. Meșteșugul tiparului a pătruns în Italia prin discipoli ai lui Gutenberg și Schoeffer, încît în 1465 a apărut aici prima carte tipărită, cu dată certă, datorită lui Konrad Schweinheim din Maiența și Arnold Pannartz din Praga, după ce, încă din 1447, cunoscuse tiparul xilografic. În 1489 și-a început activitatea sa tipografică la Veneția Aldo Manuzio.

Torino este în Italia cetatea cărții și a marilor edituri. Între 1474—1483 a desfășurat aici o intensă activitate tipografică Jean Fabre (francez de origine), continuată mai strălucit între anii 1485—1556 de Francesco Silva. Este natural ca la Torino să se ia, în zilele noastre, o inițiativă la înălțimea tradiției poligrafice torineze pe linia cultivării artei grafice. Este vorba de „Curso Superiore di Cultura Grafica“, sub îndrumarea directă a Ministerului de Instrucție Publică, a Consorțiului Provincial de Instrucție tehnică și încredințat pe lângă Facultatea de Arhitectură a Politehnicii din Torino.

Deși în Torino mai există două școli speciale pentru pregătirea profesioniștilor tipografi, totuși instituțiile culturale ale orașului au obținut, încă din

1955, crearea unui curs superior de artă grafică, la care se înscriu elevi de diferite categorii: muncitori, studioși ai problemelor tehnice de artă grafică, amatori voluntari; numărul cel mai mare de înscriși sînt absolvenții școlilor de artă grafică, dornici să se perfecționeze în cultura grafică.

Directorul cursurilor este profesorul inginer Giuseppe Mario Pagno, iar profesori sînt docenți din învățămîntul superior universitar. Anual, apare un „Caiet”, adică un volum: *Quaderno di cultura grafica. Corso Superiore di Cultura Grafica*. Anno. (1957—1963, 9 vol.), fiecare volum cuprinzînd lecțiile anului respectiv. Aceste „lezioni”, în forma predată, trebuie să fie de proporția unei ore didactice (50 minute), dar în buletinul cursurilor ele sînt studii definitive întinse (între 20—40 pagini), dotate cu tot aparatul științific de note bibliografice, de discuții documentate, de gravuri, statistici, tabele (după natura lecției).

Domină lecțiile de tehnică grafică; iată numai cîteva exemple: fotografia în culori aplicată în arta grafică, fotoincisia, relațiile dintre grafician și clienții săi, principiile tehnologice ale tiparului, organizarea ziarului, cartografia imprimată, procedee de multiplicare lito etc. Nu lipsesc însă nici lecțiile din domeniul istoriei cărții, tiparului și bibliotecilor, cum de exemplu *Primii zece ani din viața tipografiei din Italia* (G. M. Pugno, vol. III), *Cartea rară* (M. Bersano-Begey, vol. III), *Biblioteca antică, biblioteca modernă* (vol. IV), *Tipografii torineze* în sec. XV și XVI, *Istoria tipografiei Vaticanului* etc. De menționat că¹ printre eruditele studii de istoria tiparului și cărții, sînt unele care privesc tiparul și cartea veche romînească; acestea sînt scrise de prof. dr. Mario Ruffini, care predă la Universitatea din Torino și cursul de Limba și literatura romînă. Astfel: *Veneția leagăn al tipografiei balcanice* (vol. VII, articolul II, 20 p.), *Influența tipografiei venețiene asupra culturii Orientului european* (vol. VIII, art. II, 24 p.) și *Prima tipăritură romînă: Liturghierul lui Macarie din anul 1508* (vol. IX, art. IV, 24 p.). Primul articol cuprinde două părți: mai întii se arată primele cărți glagolitice imprimate la Veneția pentru slavii din Cehia, Moravia și Dalmația și primele cărți chirilice im-

primate la Cetinje pentru slavii din sudul Dunării, dar tributari tipografiei venețiene. În a doua parte se arată legăturile tipografiilor romîne conduse la Tîrgoviște de Macarie (1508—1512) și Dimitrie Liubavici cu tehnica tipografică venețiană.

Al doilea articol expune foarte documentat rolul pe care l-au avut tipăriturile venețiene grecești din sec. XVII—XVIII, în majoritate, cărți populare și hronografe (tratate de istorie universală, scrise literar și pe înțelesul maselor, bazate în mare parte pe tradițiile și legendele populare) asupra culturii și beletristicii romîne din sec. XVII—XVIII. Autorul a publicat în două redacții acest prețios studiu: în *Corso superiore...* lipsesc notele informativ-bibliografice; în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Series Philologia*, fasc. 2 (1963), Cluj, p. 7—29, cu 71 note de mare valoare pentru cercetătorii romîni, care vor găsi în ele titluri de cărți și corelații între literatura romînă și cea neolenică imprimată la Veneția, inexistente în bibliotecile noastre.

Al treilea studiu cuprinde argumente noi și în favoarea opiniei că Macarie și-a instalat atelierul său tipografic la Tîrgoviște, nu la Veneția, unde numai a studiat arta tiparului în tipografia lui Aldo Manuzio și Torresani. Argumentarea lui Ruffini se bazează pe studiul hîrtiei (filigranele ei) cărților macariene.

Ultimul articol (vol. X, 1964, art. II, 16 p.) tratează despre *Cartea și tiparul în România sec. XX*. Autorul scoate în evidență datele statistice ale producției de carte în anul 1962: 6355 opere, în 51 393 000 exemplare, din care operele social-politice însumează 25 177 000 exemplare, 14 830 000 exemplare cartea literar-beletristică și 11 386 000 exemplare cea tehnico-științifică. O atenție deosebită acordă autorul ilustrației grafice la operele lui M. Eminescu, M. Sadoveanu, T. Arghezi, inserînd numele graficienilor Perahim, Cordescu, Colin, Macovei, Olteș, Brătescu, Demetru ș.a.

Profesorul Mario Ruffini este prea cunoscut în țara noastră; despre istoria, limba, literatura și folclorul popoului romîn a scris numeroase și substanțiale studii. Un omagiu adus patriei noastre în ultimul timp (1964) este și traducerea în italianește a poeziilor de dragoste ale lui Mihail Eminescu, apărută la Torino într-o ediție bibliofilă de rară valoare artistico-grafică.

Dan SIMONESCU

¹ Redacția revistei *Căluza bibliotecarului* a primit ca schimb de publicații vol. III—IX (1957—1963) din *Quaderno di cultura grafica*.

RECENZII

BERNAL, J. D. *Știința în istoria societății*. Buc., Editura politică, 1964, 1 001 p.

Astăzi, într-o vreme, când știința și tehnica pătrund tot mai adânc în viața fiecăruia dintre noi, sîntem în pericol să nu putem sesiza imaginea năvalnicului torent al progresului științific, tocmai fiindcă ne aflăm în mijlocul lui, fiindcă sîntem purtați de talazurile lui puternice. La dobîndirea unei asemenea viziuni, a unei perspective clare a dezvoltării științei, ne ajută o carte recent apărută. Ne referim la monumentală lucrare *Știința în istoria societății*, scrisă de prof. J. D. Bernal, cunoscut savant englez și eminent militent pe tărîm obștesc, președintele Consiliului Mondial al Păcii.

Desigur, nu este nicidecum vorba de prima istorie a gîndirii științifice, lucrările cu această temă nefiind puține. Este însă pentru prima dată cînd un autor încearcă să analizeze, multilateral și profund, de pe poziții marxiste, legătura dintre știință și societate, așa cum aceasta a evoluat de-a lungul istoriei, să arate ce datorează știința comenzii sociale și cum au înmînat cuceririle științifice dezvoltarea societății. Totodată, cartea își asumă greaua sarcină de a explica și de a ilustra modul în care progresul științei a transformat întreaga structură a gîndirii omenești.

Născută dintr-un ciclu de prelegeri ținute de prof. Bernal la Colegiul Ruskin din Oxford, lucrarea a devenit, după mulți ani de aprofundare, o vastă operă de sinteză, care izbuteste să dezvolte un capitol important din istoria civilizației, sub forma unui studiu paralel al înbegii istorii sociale și economice în legătură cu istoria științei.

Cartea schițează fresca amplă a unei evoluții care nu s-a desfășurat de loc uniform în timp și în spațiu, perioadele de progres rapid alternînd cu perioade lungi de stagnare și chiar de regres. Ea înfățișează schimbarea de-a lungul veacurilor, a centrelor activității științifice, care s-au mutat mereu „mai cîmînd urmînd decît dirijînd deplasarea centrelor comerciale și industriale”. Autorul constată că „Babilonul, Egiptul și India au fost focare ale științei din antichitate. Grecia le-a moștenit pe toate, și aici, după cum știm, a

fost elaborată pentru prima oară baza rațională a științei... Moștenirea lăsată de greci a revenit Orientului, de unde provenea. În Siria, Persia, India și chiar în îndepărtata Chină, știința a cunoscut un suflu nou, concentrîndu-se apoi într-o strălucită sinteză în țările Islamului. De aici știința și tehnica au pătruns în Europa medievală. Acolo au trecut printr-o fază de dezvoltare care, deși lentă la început, a dus ulterior la unișă dezlănțuire a activității creatoare din care s-a născut știința modernă”.

De-a lungul celor șapte părți ale lucrării, autorul se concentrează asupra principalelor momente ale evoluției științifice, începînd cu o primă parte generală, care analizează locul și rolul științei în societate. Dacă părțile II-V, reprezentînd prima jumătate din carte, schițează dezvoltarea științei și societății din cele mai vechi timpuri și pînă în secolul al XX-lea, partea a VI-a este consacrată aproape în întregime științei în epoca noastră, iar partea a VII-a încearcă să contureze concluziile analizei și să schițeze perspectivele de viitor, bazîndu-se pe întreaga dezvoltare istorică a științei. Cu o deosebită pregnanță evocă autorul strălucitele izbînzii ale științei grecești antice, marile dezbateri ale științei revoluționare a Renașterii, avîntul cunoașterii științifice în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, cînd știința consolidată și tot mai specializată, a jucat un rol hotărîtor în dezvoltarea și transformarea industriei, în sfîrșit — progresul vertiginos al științei și tehnicii contemporane, în strînsă legătură cu problemele sociale și politice ale lumii contemporane.

Profesorul Bernal nu încearcă să-și impună propriile sale concluzii cititorului. El preferă să-i înfățișeze fapte semnificative, să-i mijlocească cunoașterea marilor dezbateri științifice desfășurate în diferite epoci, invitîndu-l să-și elaboreze propriile sale idei. În același timp însă, el îi atrage atenția asupra uriașei răspunderi care revine științei, mai ales în veacul nostru, cînd descoperirile, invențiile, ipotezele de însemnătate epocală, apar într-un ritm de necrezut, cu rezultate ce sînt folosite rapid în practică și cu efecte care transformă profund existența omezească.

Valoarea cărții este mult ridicată de mulțimea ideilor noi, ca și de stilul profund personal al expunerii. Nu întîmplător, lucrarea a suscitât vii dis-

cuții în cercurile științifice din toată lumea. Și tocmai acesta este, după părerea mea, un merit însemnat al ei. Poți spre pildă să te îndoiști de faptul, susținut de autor, că rădăcinile practice ale începuturilor științei ar fi problematice (p. 377), să contesti viziunea pe care el o schițează asupra rolului geniului în știință (p. 381—382) sau să resimți că una sau alta dintre etapele evoluției științifice au fost prea fugitiv tratate — dar nu poți să nu recunoști uriașa bogăție a problemelor pe care cartea le ridică, izbutind să creioneze cu cutezanță o imagine vie, în mișcare, a istoriei științei și a relațiilor științei cu economia, politica, religia, arta, tehnica, filozofia.

Și, în același timp, cartea este o pleoacă fierbinte pentru folosirea cunoștințelor noastre în slujba binelui omenirii. „Cunoașterea — spune spre sfârșitul cărții sale prof. Bernal — trebuie să ducă la transformări constructive, pentru ca ea însăși să se poată astfel împropăta... Pe măsură ce reușim să vedem în istorie... evenimentele istoriei devin rezultate ale unor acțiuni planificate și îndeplinite în mod conștient“.

Știința în istoria societății este o lucrare fundamentală în orientarea bibliotecarilor în literatura de istorie a științei în întregul ei și, totodată, o lucrare de informare de largă accesibilitate.

I. M. ȘTEFAN

Trei culegeri din literatura română contemporană. Buc., Editura pentru literatură 1964 (Colecția „Biblioteca pentru toți” nr. 245—250), 6 vol.

Printre cărțile apărute în Editura pentru literatură cu prilejul celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei noastre de sub jugul fascist se remarcă, prin semnificația lor deosebită, cele trei culegeri din literatura română contemporană însumând șase numere consecutive ale colecției „Biblioteca pentru toți” și reprezentând creații ale dramaturgiei, ale genului scurt și ale poeziei de-a lungul celor două decenii.

Cele două volume ale culegerii *Dramaturgia română contemporană* cuprind 12 lucrări dramatice ale literaturii noastre noi orînduite cronologic și aparținând scriitorilor Alexandru Kirilescu, Victor Eftimiu, Camil Petrescu, Mircea Ștefănescu, Lucia Demetrius, Aurel Baranga, Nicolae Moraru, Mihail Davidoglu, Al. Voitin, Horia Lovi-

nescu, Al. Mirodan, Paul Everac, Sütö András. Inspirat din trecutul de luptă al poporului nostru, fie din viața de azi, creațiile dramaturgiei contemporane se constituie ca manifestări ale literaturii noastre realist-socialiste care, prin conținutul lor de idei și prin valoarea lor artistică, contribuie la educația socialistă a maselor largi de spectatori, de cititori.

Cele mai multe dintre creațiile noastre dramatice contemporane au la baza lor conflictul dintre purtătorii și propagatorii concepțiilor etice noi, înaintate, și cei care, reprezentând societatea veastă, pentru totdeauna apasă, vor să împiedice împlinirea aspirațiilor de mai bine ale poporului.

Volumele sînt însoțite de o prefață, un bogat tabel cronologic și note aparținînd lui Valeriu Ripeanu. Acest aparat documentar, care însoțește, de altfel și celelalte două culegeri, oferă cititorilor posibilitatea de a cunoaște în ansamblu dezvoltarea creației dramatice, respectiv a nuvelisticii și poeziei, în cadrul general al literaturii noastre contemporane.

★

Cea de-a doua culegere, în trei volume, intitulată *Nuvela română contemporană* cuprinde nuvele, schițe și povestiri aparținînd a 42 scriitori.

Prin varietatea lor tematică, prin bogăția ideilor și simțămîntelor pe care eroii lor, — tipuri remarcabile — le promovează, nuvelele, schițele și povestirile cuprinse în aceste trei volume sînt o mărturie elocventă a succeselor pe care genul scurt le-a înregistrat de-a lungul anilor. Nuvela, povestirea și schița sînt un capitol dintre cele mai importante ale literaturii contemporane, încrustînd în monumentul acesteia detalii pline de semnificații, privind transformările radicale pe care poporul nostru le trăiește pe drumul dezvoltării conștiinței sale socialiste. Dintre scriitorii care intră în sumarul culegerii amintim pe Ion Agârbiceanu, Eugen Barbu, Geo Bogza, G. Călinescu, V. Em. Galan, Kovács György, Ion Lăncrăjan, Aurel Mihale, Nagy István, Fănuș Neagu, Papp Ferenc, Camil Petrescu, Pop Simion, D. R. Popescu, Marin Preda, Mihail Sadoveanu, Paul Schuster, Zaharia Stancu, Szabó Gyula, Nicolae Velea, Erwin Wittstock.

Prefața, tabelul cronologic și notele bibliografice aparțin lui Nicolae Manolescu.

Cea de-a treia culegere, într-un volum, este intitulată *Poezia română contemporană* și cuprinde poezii a 110 scriitori, dispuși în ordine cronologică și reprezentând contribuția fiecăreia dintre generații la dezvoltarea poeziei noastre noi. Poezia română contemporană, de la maestrul Arghezi — poet al omului — și pînă la cele mai promițătoare talente ale generației debutanților, prezintă cititorilor un tablou foarte bogat generat afît de varietatea tematică în investigația universului sufletesc al omului contemporan, constructor al patriei socialiste, cit și de diversitatea remarcabilă a stilurilor poetice. Așa cum se afirmă în prefața semnată de Eugen Simion, poezia română contemporană „stă hotărît sub simbolul revoluției socialiste. După imaginea potrivită a unui poet, ea străbate înălțimile într-un zbor de cocori, avînd în vîrfurile umghiului, ca despăcător de efluvii, pe cel mai bătrîn și mai destoinic“.

Tablelul cronologic este semnat de Eugen Simion, iar notele bibliografice de Gheorghe Radu.

Bilanț al sectoarelor literaturii noastre contemporane pe care le reprezintă, cele trei culegeri sînt expresia eforturilor editurii în popularizarea celor mai reprezentative creații ale literaturii anilor puterii populare.

Cu apariția acestei culegeri noua serie a colecției „Biblioteca pentru toți“ ajunge la numărul 250, înglobînd creații dramatice, creații în proză și în versuri, într-un tiraj general de peste 11 000 000 exemplare.

E. BLĂJAN

VÎRGOLICI, T. *Alecu Russo*. Buc., Editura pentru literatură, 1964. (Colecția „Oameni de seamă“).

Monografia, mai exact biografia cu paginile ei monografice consacrate activității lui Alecu Russo e sortită să intereseze pe cititor deopotrivă prin calitățile expunerii cît și prin simpatia de care se bucură autorul *Cîntării României*. În adevăr, T. Virgolici a găsit un ton cald, accesibil prin care probleme controversate legate de paternitatea operei amintite să trezească interesul; a izbutit să nu alunece în excese arhivistice și nici n-a vulgarizat discutarea unor aspecte ale operei critice date la iveală în zilele ce preced Revoluția de la 1848 de către cărturarul și omul politic progresist care a fost Alecu Russo.

Astfel sîntem părtași la tot tumultul înnoitor al anilor 1840—1848 evocat cu înțelegere justă a procesului istoric petrecut atunci în Țările Romîne și mai ales în Moldova. Conflictul scriitorului cu stăpînirea și surghiunirea lui la schitul Soveja în 1846, precum și curajul dovedit după cemișcarea de la 1848 eșuează ni-l arată pe Russo ca pe un caracter ferm, ca pe o conștiință pătrunsă de responsabilitate civică. Portretul său cîștigă în substanță și prin modul în care autorul cărții îl cercetează pe latura folclorică. Se știe că Russo are mari merite în depistarea și valorificarea literaturii noastre populare. Lui îi datorează cultura noastră transcrierea *Mioriței* și îndrumarea lui Alecsandri către cele mai frumoase producții ale geniului poetic.

Zăbovind cu grijă peste toate aceste laturi interesante și valoroase T. Virgolici creionează chipul unui patriot îndrăgostit de virtuțile poporului nostru, dornic să contribuie la răspîndirea culturii în mase.

Un cuvînt de prețuire se cuvine și atenției cu care este urmărită prietenia lui Russo cu Bălcescu și Alecsandri în țară ca și la Paris, în exil unde colaborează la revista *România viitoare*, însuflețit de idealul democratic al propagării naționale și al dreptății sociale.

R. ROTARU

TRAVEN, B. *Vasul morții*. Istorisirea unui marinar american. În romînește de Tudor Mihail. Coperta și ilustrații de Jules Perahim. Buc., Editura pentru literatură universală, 1964, 312 p. + 8 planșe tiefdruck.

Numele lui Traven este cunoscut cititorilor romîni din traducerea, în anii trecuți, a romanelor *Răscoala spînzurațiilor* și *Trandafirul alb*.

Cu *Vasul morții* cititorii noștri fac cunoștință cu primul roman al lui Traven. Apărut în 1926, el a făcut în scurt timp, ca numele autorului să fie cunoscut în toată lumea. „Traven“ este pseudonimul sub care se ascunde Ret Marut, gazetar german, care, în 1918, urmărit pentru ideile sale de bandeale contrarevoluționare ale lui Noske, se refugiază în Mexic, unde trăiește și astăzi. Autor a numeroase romane, culegeri de povestiri și jurnale de călătorii, Traven a situat în centrul scrierilor sale pe muncitorii albi, indieni sau negri și lupta lor

împotriva exploatării și a înjosirii demnității umane.

În *Vasul morții*, Traven ne dezvăluie un aspect cutremurător al lumii burgheze din anii următori primului război mondial, când stabilirea noilor granițe a lipsit pe mulți oameni sărmani de drepturile lor elementare. În prima parte a romanului, asistăm la odiseea unui marinăr american, rămas fără acte și fără bani într-un pont european. Strădania lui de a obține acte și un nou angajament este zadarnică. Purtat din graniță în graniță, trecut clandestin de grănicerii unui stat pe teritoriul statului vecin, numai pentru a scăpa ei înșiși de un vagabond „periculos”, bietul om face cunoștință cu neînduplecata birocrație burgheză. Scriitorul îl lasă pe eroul său să-și povestească pățaniile și acesta o face cu maiuitatea plină de amărăciune, dar și cu hazul omului simplu, care, cu bunul său simț, nu poate pricepe cum fărădelegea se poate îmbrăca în cele mai desăvârșite haine „legale”.

A doua parte a romanului ne introduce pe „Jorikke”, un vas al „morții”, ca altele altele care mișună pe întinsul oceanelor. Transportarea prin contrabandă a mărfurilor interzise (arme, muniții, stupefiante) aduce câștiguri fabuloase armatorilor. Dar aceasta nu se poate face cu cargoboturi obișnuite, ci cu niște epave, care de mult ar fi trebuit să fie aruncate la fiare vechi. Altfel, în cazul atât de frecvent al scufundării acestora, paguba ar fi prea mare. Pe bordul acestor vase nu se angajează orice marinăr, ci numai oameni fără căpătai, recrutați din rândul borfașilor urmăriți de poliție, al evadaților, dezertorilor sau al celor fără acte, „morții civili” a căror identitate nu este menționată în nici un registru. Vinuți pe viață, marinarii de pe un astfel de vas ajung în stare de adevărată sclavie. Muncesc în condiții îngrozitoare, fără odihnă și fără apărare în fața morții, care pîndește de pretutindeni: din cuptoarele care revarsă cărbunii încinși și zgura aprinsă, din dosul parîmelor și macaralelor primitive care strivesc pe neîndeminatecul ce nu știe să se ferească, din valurile negre ale oceanului care sînt gata să înghită vasul blestemat la cea mai mică amenințare din partea grănicerilor de coastă. Abruțizați de viața pe care o duc, ei ascund, sub o aparentă indiferență și cruzime, licărirea

unor trăsături umane, urme de mîndrie, prietenie, devotament. A treia parte a romanului conține și treapta cea mai înaltă a suferinței pe care o poate îndura un marinăr de pe un vas al morții. Răpit de pe „Jorikka”, marinărul nostru este obligat să lucreze ca fochist pe alt vas condamnat de armatorii lui la scufundare pentru ca apoi să poată încasa asigurarea. Scufundarea vasului înseamnă și pierderea unei părți sau a întregului echipaj. De aceea, s-au adunat pe bordul lui numai „morții” pe care nimeni nu-i va căuta, pentru care nimeni nu va trebui să plătească nici o despăgubire. După nafragiul provocat, eroul romanului este singurul supraviețuitor.

Romanul lui Traven nu oferă soluții, sclavii de pe vasele „morții” nu se răscoală. Dacă ar pune mîna pe vas, ne lasă să înțelegem autorul, nici un port din lume nu i-ar primi, iar grănicerii tuturor statelor burgheze s-ar asocia pentru a-i nimici cît mai repede.

Ironia necruțătoare la adresa statului burghez exprimată sub pseudo-nauvitatea personajului principal, vioiciunea dialogului, coloritul imaginilor, dar, mai ales, puterea realistă de evocare a unei mari tragedii umane, fac din romanul *Vasul morții* una din operele de seamă ale literaturii dintre cele două războaie.

I. ST.

DAUDET, ALPHONSE. *Scrisori din moara mea*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1964. (Biblioteca pentru toți).

Este suficient să-i privești chipul iluminat de o dulce dogoare lăuntrică, bărbuța de magician și mai ales ochii jucăuși și blînzi pentru a pricepe dintr-odată de ce scrisul acestui mare artist al prozei franceze și universale bucură deopotrivă toate vîrstele. Pe cei mici fiindcă le dăruie cu gingășie florile fanteziei sale predispușe spre glumă, spre jocul sprinten și plăcut al istorioarelor cu haz ce incintă și instruiesc; pe cei maturi fiindcă le vorbește despre ce-i frămîntă în viața de toate zilele cu preocupare pentru cei necăjiți și sărmani, cu ironie față de cei inavuțiți și hulpavi.

Din volumul de care ne ocupăm lipsesc multe din reușitele binecunoscute ale scriitorului. E o carte de schițe ce aparțin timerei lui, începuturilor sale literare. Însă de vreme ce cuprind

destule crimpele din suavele evocări tipărite sub titlul *Scrisori din moara mea* și din pateticele povestiri consacrate războiului franco-prusac din 1870 și Comunei simtem răsplătiți îndeajuns în așteptările noastre.

Merită amintite pentru forța cu care Daudet narează un fapt dramatic *Agonia navei „Le Semillante“* sau acel laconic portret al părintelui ce repară greșeala copilului său pentru ca Franța „să nu se facă de rușine“ (*Copilul spion*) sau minunata lecție de patriotism pe care un modest învățător o dă foștilor lui elevi și consăteni înaintea de a-și părăsi școala. *Cea din urmă lecție* devine un moment memorabil pe care până lui Daudet l-a creionat cu extremă vigoare psihologică și cu un simț al realității impresionant. Nu lipsesc și paginile pe rînd vesele și triste (*Trăgătorul arab*) sau de-a dreptul sarcastice (*Partida de biliard*) din lectura cărora prinde consistență impresia că autorul avea ca arme de temut risul și plînsul pentru a-i biciui pe nevolnici și a suferi alături de cei pe care el i-a iubit.

A. ZANE

CASTERET, NORBERT. *Aventuri sub pămînt*. Buc., Editura științifică, 1964. 424 p.

S-au scris nenumărate cărți despre cucerirea celor mai înalte vîrfuri ale globului și, fără îndoială, aceste performanțe sportive sînt remarcabile. S-au scris, de asemenea, și mai ales în ultimii ani, foarte interesante relații ale exploratorilor care caută să lămurească tainele ce mai dăinuie încă în adîncul mărilor și oceanelor. Cartea lui Norbert Casteret este și ea cantea unui explorator. Autorul ei nu a cucerit însă mări sau oceane, nu a suît vîrfuri meatine de alții, nu a străbătut ținuturi neumblate. Casteret a cercetat, de multe ori primul, peșteri și avene (puțuri verbale care au deschiderea la suprafața pămîntului), devenind unul din cei mai cunoscuți speologi din lume, popularizînd în mase — prin cărțile sale — această știință, atrăgînd spre ea un mare număr de tineri care i s-au și consacrat.

Norbert Casteret s-a născut în luna august 1897 într-un orașel de la poalele Pinineilor și a manifestat din copilărie o deosebită înclinație pentru sport și pentru... cercetarea peșterilor.

În munții din preajma orașelului său natal se află un adevărat paradis pentru speologi, nenumărate peșteri și avene pe care Casteret le-a străbătut, de unul singur, cu un curaj pe care nu i-l poate da omului decît pasiunea pentru descoperire. În ciuda diplomei de notar pe care a dobîndit-o, Casteret s-a consacrat speologiei pe care a practicat-o, la început, singur, ceea ce este de-a dreptul uimitor, cercetarea individuală reclamînd nu numai calități fizice deosebite, dar fiind și foarte primejdioasă.

Cercetarea unor peșteri întinse și neumblate, a unor avene adînci și înfricoșătoare, înseamnă oare și altceva decît o performanță sportivă originală? Înseamnă foarte mult și foarte multe. Iată, pe scurt, cîteva din rezultatele științifice ale cercetărilor lui Casteret: descoperirea celor mai vechi statui din lume, a nenumărate desene și picturi datînd din era paleolitică, descoperirea unor urme de pași ai omului caverneilor, a unei peșteri care ascundea zeci de schelete umane dovedite ca aparținînd unor familii de gali, ucise de Cezar în vremea cuceririi Galiei, identificarea izvoarelor Garonei, stabilirea regimului apelor din cîteva regiuni în vederea utilizării lor în hidrocentrale și multe altele.

Acest îndrăzneț, care cobora, la început, în peșteri cu o luminare și o frînghie de rufe, acest savant căruia știința îi datorează nenumărate descoperiri, a fost dublat, lucru nu atît de obișnuit, de un talentat povestitor. Relatarea expedițiilor sale este precisă, bogată în imagini fermecătoare și, de multe ori, de-a dreptul emoționantă. Nu trebuie să uităm că cercetările au cerut, uneori, sacrificii. Că oameni tineri, ca Loubens, de pildă, unul din cei mai buni elevi ai lui Casteret, și-au pierdut viața.

Aventuri sub pămînt se citește cu pasiune nu numai datorită faptului că „aventurile“ — în tot ceea ce are pozitiv și creator acest termen — abundă ci, mai ales, pentru că oamenii care populează această carte sînt admirabil zugrăviți de către povestitor și pentru că sînt, ei înșiși, admirabili.

Cartea lui Norbert Casteret completează și îmbogățește seria, deosebit de interesantă, a lucrărilor pe care Editura științifică le-a tipărit în ultimul timp, consacrate cercetărilor pămîntului, istoriei și civilizației omenirii.

C. ȘERBAN

1 IANUARIE — 1959 — A avut loc victoria revoluției populare cubane.

★

4 IANUARIE — Se împlinesc 180 de ani de la nașterea (1785) lui JAKOB GRIMM, filolog și povestitor german (m. 1863). [Grimm, Jakob Ludwig și Wilhelm Karl: *Povești alese*. Vol. 1—2. Editura tineretului, 1960; *Cenușareasa*. Editura tineretului, 1961. 48 p.; *Croitorașul cel viteaz*. Editura tineretului, 1963. 48 p.; *Motanul încălțat*, Editura tineretului, 1962. 16 p.; *Scufița Roșie*. Editura tineretului, 1964. 8 p.]

★

9 IANUARIE — Acum 100 de ani, în 1865, a murit poetul român ALEXANDRU DEPĂRĂȚEANU (n. 1835). [Depărățeanu, Alexandru: *Patrie și libertate*. Din poezia anilor 1840—1880. Vol. 1—2, E.S.P.L.A., 1958].

— În urmă cu 75 de ani, în 1890, s-a născut KAREL ČAPEK, scriitor ceh (m. 1938). [Čapek, Karel: *Opere alese*. Vol. 1—2. E.P.L.U., 1961—1963; *Dašenka, sau viața unui cățeluș*. Editura tineretului, 1958. 57 p.; *Dispariția actorului Benda*. E.S.P.L.A., 1956. 148 p.; *Povestiri*. E.P.L.U., 1963. 365 p.; *Război cu salamandrele*. E.P.L., 1964. 368 p.]

— Se împlinesc 490 de ani de când oastea moldovenilor condusă de Ștefan cel Mare, a învins armatele turcești la Podul Înalt, lângă Vaslui (1475).

★

15 IANUARIE — Acum 115 ani, în 1850, s-a născut marele nostru poet MIHAIL EMINESCU (m. 1889). [Contemporanul, 23 (921), 24 (922), 1964; *Gazeta literară* XI, 23 (534), 24 (535), 1964; *Luceafărul* VII, 12 (145), 1964; *Tribuna* VIII, 23 (383), 24 (384), 1964; *Viața românească* XVII, 4—5, 1964. Vezi și: *Călăuza bibliotecarului*. XVII, 6, 1964.]

★

17 IANUARIE — Se împlinesc 365 de ani de la nașterea (1600) dramaturgului spaniol PEDRO CALDERON DE LA BARCA (m. 1681). [Calderon de la Barca, Pedro: *Alcadele din Zalameea*. E.S.P.L.A., 1959. 176 p.]

★

21 IANUARIE 1924 — S-a stins din viață VLADIMIR ILICI LENIN, marile învățător al proletariatului mondial.

— Cu 145 de ani în urmă, în 1820, a fost descoperită Antarctica de către navigatorul rus FADEI BELLINGSHAUSEN.

★

22 IANUARIE — 1905 — A început prima revoluție burghezo-democratică din Rusia țaristă, prima revoluție populară din epoca imperialismului.

★

— Se împlinesc 190 de ani de la nașterea (1775) matematicianului și fizicianului francez ANDRÉ MARIE AMPÈRE, care a descoperit legea fundamentală a electrodinamicii (m. 1836).

★

24 IANUARIE — 1859 — Unirea țărilor romine.

★

26 IANUARIE — În 1950, acum 15 ani, a fost proclamată Republica India.

★

27 IANUARIE — În urmă cu 105 ani, în 1860, a murit JÁNOS BOLYAI, mare matematician maghiar din Transilvania (n. 1802).

★

29 IANUARIE — Se împlinesc 105 ani de la nașterea (1860) scriitorului rus A. P. CEHOV (m. 1904). Vezi: *Călăuza bibliotecarului*, XVII, 6, 1964. cop. 3.

★

30 IANUARIE — Acum 125 de ani, în 1840, a apărut revista DACIA LITERARĂ editată de Mihail Kogălniceanu. Revista milita pentru unitatea culturală a celor trei provincii românești.

★

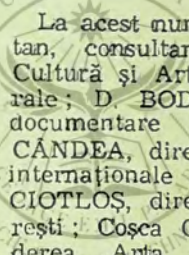
— Se împlinesc 20 de ani de la constituirea, la primul Congres general al Sindicatelor unite din România, a Confederației Generale a Muncii (1945).

★

31 IANUARIE — În 1715, acum 250 de ani, s-a născut CLAUDE-ADRIEN HELVETIUS, filozof materialist francez (m. 1771). [Helvétius, Claude-Adrien: *Despre spirit*. Editura științifică, 1959. 514 p.; Helvétius, Claude-Adrien și Diderot, Denis: *Texte pedagogice alese*. Editura didactică și pedagogică, 1964. 216 p.; *Materialiștii francezi din veacul al XVIII-lea* [Antologie]. Editura de stat pentru literatură științifică, 1954. 415 p.; Momdjian, K. N.: *Filozofia lui Helvétius*. Editura științifică, 1962. 415 p.]

*Cu prilejul Anului Nou, redacția urează cititorilor
și colaboratorilor revistei fericire și noi succese în acti-
vitatea de răspîndire a cărții :*

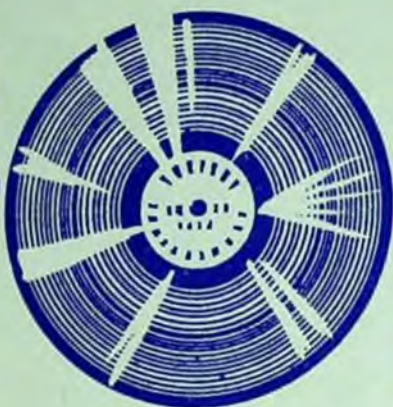
LA MULȚI ANI!

La acest număr au colaborat: BARTHA Zol-
tan, consultant, Comitetul de Stat pentru
Cultură și Artă, Consiliul așezămintelor cultu-
rale; D. BODNĂRESCU, inginer, Centrul de
documentare în petrol și chimie; Virgil
CÂNDEA, director al secretariatului Asociației
internaționale de studii sud-est europene; Ion
CIOTLOȘ, director, Biblioteca regională Bucu-
rești; Coșca CRETU, tehnoredactor, Întreprin-
derea „Arta grafică”; V. CURTICĂPEANU,
cercetător, Institutul de istorie al Academiei
R.P.R.; Nicolae GABRIELLI, asistent, Institutul
de arhitectură „Ion Mincu”; Mihai GAFIȚA,
scriitor; M. LIU, șef sector, Biblioteca Acade-
miei R.P.R.; Andu PETCU, bibliograf, Biblio-
teca regională Ploiești; Gh. POPESCU, director
științific, Biblioteca centrală de stat; Getta-
Elena RALLY, șef serviciu, Biblioteca centrală
de stat; DAN SIMONESCU, profesor, Institutul
pedagogic de 3 ani; G. STREMPPEL, șef cabinet
manuscrise, Biblioteca Academiei R.P.R.; Al.
ȘIPERCO, redactor șef, Editura politică.

COLEGIUL DE REDACȚIE: BAICULESCU George, GRUIA Ște-
fan (redactor șef), GRÜNBERG Aron (redactor șef adjunct), IOVANOV
Eugen, JIANU Marcel, LUPU Atanase, POPESCU-BRADICENI Angela,
RAUȘ Nicolae, TOMESCU Mircea.

DISCUL

PRIN POSTĂ

O nouă posibilitate de a-și procura discurile preferate oferă oamenilor muncii de la sate

LIBRARIA „CARTEA PRIN POȘTĂ” DIN BUCUREȘTI

Str. Biserica Enei Nr. 16

care expediază la cerere, prin poștă, ultimele noutăți de muzică populară, ușoară și simfonică, precum și piese de teatru, basme etc. înregistrate pe discuri.

Plata se face la primirea coletului.

La cerere, doritorii pot obține gratuit cataloage cu lista discurilor imprimate de „Electrecord” precum și prospectul cuprinzând condițiile de expediere a discurilor.

